

Świętokrzyskie

TOP

Atrakcje / Attractions

NATURE MONUMENTS MUSEUMS HISTORIC SMALL TOWNS CASTLES ATRAKCJE DLA DZIECI PALACES NATURE RESERVES ENTERTAINMENT RESERVOIRS

ZAMEK KRZYŻTOPÓR W UJEZDZIE
KRZYŻTOPÓR CASTLE IN UJAZD

ŻYWE MUZEUM PORCELANY W ĆMIELOWIE
THE EXPERIENCE MUSEUM OF PORCELAIN IN ĆMIELÓW

MUZEUM ŚLIWKI. MANUFAKTURA ŚLIWKI W CZEKOLADZIE W SZYDŁOWIE
PLUM MUSEUM. MANUFACTURE OF PLUMS IN CHOCOLATE IN SZYDŁÓW

MUZEUM ŚLIWKI. MANUFAKTURA ŚLIWKI W CZEKOLADZIE W SZYDŁOWIE
PLUM MUSEUM. MANUFACTURE OF PLUMS IN CHOCOLATE IN SZYDŁÓW

ZAMEK ĆMIELÓW
ĆMIELÓW CASTLE

BASENY TROPICALNE BINKOWSKI RESORT
BINKOWSKI RESORT TROPICAL POOLS

Świętokrzyskie TOP Atrakcje

Świętokrzyskie TOP Attractions

- zabytkowy kościół
historic church
- muzeum
museum
- zamek / pałac / dwór
castle / palace / mansion
- pamiątki kultury żydowskiej,
Jewish-related places
- atrakcje dla dzieci
attractions for children
- uzdrowiska
spa towns
- stoki narciarskie
ski slopes

Wydawca i tekst / Published and text by:
Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego
The Regional Tourism Organization of Świętokrzyskie Region
ul. Sienkiewicza 78, IVp/2, 25-501 Kielce
tel. +48 361 80 57, www.rot.swietokrzyskie.travel

Fotografie / Photographs:
A. Borys, A. M. Bielecka, G. Chorążek, A. Drzewiecka, A. Gorzkowski, Sz. Pawlak, K. Pęczalski, S. Rakowski, A. Śmiełek, A. Góra Klauzińska, A. Benicewicz Miazga, P. Michalec, D. Łukasik, I. Kapusta, P. Koakowski, Podeszwa, M. Sobieraj, W. Sobieraj, K. Witkowski, T. Zakrzewski, Ł. Zarzycki, Dronospekja, Arecki Photo Video, Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego oraz członkowie organizacji i podmioty zamieszczone w katalogu / The Regional Tourism Organization of Świętokrzyskie Region and members of the organization and individual subjects featured in the catalogue

Tłumaczenia / Translations:
Translation Street, www.translationstreet.pl

Skład i opracowanie / Composition and design:
MediaNocka Kielce, ul. Warszawska 191B, 25-551 Kielce
tel. +48 515 062 077, e-mail: medianocka@gmail.com

ISBN: 978-83-66336-52-0

Regionálne Centrum Informacji Turystycznej w Kielcach
Regional Tourist Information Centre in Kielce
ul. Sienkiewicza 29 (Plac Artystów), Kielce
+ 48 41 348 00 60, informacja@swietokrzyskie.travel

- **Manufaktura Słodczy** – tu przekonasz się jak w magiczny sposób bez użycia maszyn powstają kolorowe lizaki i cukierki a także weźmiesz udział w słodkich warsztatach.
- **Baseny Tropikalne Binkowski Resort** – tu zanurzysz się w prawdziwej dżungli pod rozsuwanym dachem i połączysz rodzinną zabawę z relaksem w tropikalnym klimacie przez cały rok.
- **Muzeum Minerali i Skamieniałości – Galeria Tajemnice Klejnotów** – tu odkryjesz piękno kamieni z całego świata i poznasz tajemnice klejnotów.
- **Świętokrzyska Zagroda Kultury – Harmonia, Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej** – tu odkryjesz jak kultura i natura od wieków wzajemnie się inspirują i współtworzą niezwykle doświadczenia życia ludzi tej ziemi.
- **Park Rozrywki i Miniatur Sabat Krajno** – tu w ten sam dzień zwiedzisz 6 kontynentów oraz zjedziesz na nartach przy pięknie oświetlonej wieży Eiffla!
- **Świętokrzyska Polana** – tu połączysz regenerację i aktywny wypoczynek, w otoczeniu natury, alpaka i największego w Polsce azylu dla żółwi.
- **Centrum Nauki Leonardo da Vinci i Dwór Starostów Chęcińskich** – tu poznasz tajemnice nauki świetnie się przy tym bawiąc i odkryjesz tajniki historii.
- **Opatów** – tu zobaczysz unikatową ekspozycję w Muzeum Geodezji i Kartografii, zwiedzisz Piwnice Opatowskie, poznasz niezwykłą historię Templarzy i spróbujesz Krówki Opatowskiej.
- **Zamek Krzyżtopór w Ujeździe** – tu będziesz podziwiać monumentalne ruiny zamku – największej rezydencji pałacowej w Europie do czasu wybudowania Wersalu.
- **Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie** – tu poznasz skomplikowany proces wyrobu porcelany uczestnicząc w warsztatach ceramicznych.
- **Zamek Ćmielów** – tu zobaczysz największą w Europie kolekcję gitar i poczujesz klimat miejsca, gdzie pasja spotyka się z historią.
- **Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim** – tu poznasz nie tylko dzieje ziemi ostrowieckiej, ale także przemierzysz krzemionkowskie podziemia będące jedynym takim obiektem na świecie otwartym dla odwiedzających (obiekt na liście UNESCO).
- **Bałtów – Kompleks Turystyczny** – tu nie tylko przeniesiesz się do świata dinozaurów, ale przeżyjesz również niezapomnianą przygodę w parku rozrywki.
- **Szydłów** – tu zasmakujesz szydłowskiej śliwki i zwiedzisz miasteczko ukryte za średniowiecznymi, kamiennymi murami.
- **Muzeum Śliwki. Manufaktura Śliwki w Czekoladzie w Szydłowie** – tu odkryjesz historię śliwki wszystkimi zmysłami a w czasie warsztatów czekoladowych i śliwkowych własnoręcznie stworzysz słodkie dzieła.
- **Świętokrzyskie i Nadnidziańskie Parki Krajobrazowe** – tu zachwycisz się świętokrzyską przyrodą i złapiesz kontakt z naturą.
- **Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Umianowicach** – tu z bliska zobaczysz ryby słodkowodne żyjące w Nidzie i zachwycisz się krajobrazem Ponidzia jadąc drezynami rowerowymi.
- **Busko – Zdrój** – tu odnajdziesz relaks i wypoczynek oraz cenne dla zdrowia i urody unikalne właściwości wód leczniczych.
- **Baseny Mineralne w Solcu-Zdroju** – skorzystasz tu z kąpeli solankowo-siarczkowych, hydromasaży, zjeżdżalni, a także z sauny, zabiegów SPA i masaży.
- **Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach** – tu zobaczysz jedyny w Europie zachowany w całości zakład wielkopiecowy z XIX wieku, unikatową kolekcję samochodów marki STAR oraz wystawę paleontologiczną.
- **Lotnisko Warszawa-Radom** to najnowocześniejsze lotnisko w Polsce, które dba o komfort i bezpieczeństwo podróżnych.
- **Świętokrzyskie POLREGIO trains in Kielce** – zapewnią komfortową podróż turystom po regionie świętokrzyskim nowoczesną koleją ze zmodernizowanym taborem.
- **Sweet Factory „Magia Karmelu”** – experience the magic of handmade lollipops and candies, crafted with-out machines. You can also participate in sweet workshops.
- **Binkowski Resort Tropical Pools** – here you can immerse yourself in a real jungle under a retractable roof and combine family fun with relaxation in a tropical climate all year round.
- **Museum of Minerals and Fossils - „Secrets of Gemstones” Gallery**, where you will discover the beauty of stones from around the world and learn the secrets of the origin of crystals.
- **Harmonia Świętokrzyska Cultural - Homestead, Medieval Settlement in Huta Szklana** – here you will discover how culture and nature have been inspiring each other for centuries and co-creating extraordinary experiences of the lives of the people of this land.
- **Sabat Krajno Amusement and Miniature Park** – here in one day you can visit 6 continents and ski down under a beautifully lit Eiffel Tower!
- **The Świętokrzyska Polana Complex** here you can combine regeneration and active recreation, surrounded by nature, alpacas and Poland's largest turtle sanctuary
- **Leonardo da Vinci Science Centre and the Manor of the Checiny Starosts** – here you can uncover the secrets of science while having great fun and discover the mysteries of history.
- **Opatów** – here you can see a unique exhibition at the Museum of Geodesy and Cartography, visit the Opatów Cellars, learn the extraordinary history of the Templars and try local fudge known as Krówka Opatowska.
- **Krzyżtopór Castle in Ujazd** – you will admire monumental ruins of the castle – which was the biggest palace mansion in Europe until the construction of the Palace of Versailles.
- **Experience Museum of Porcelain in Ćmielów** – here you will learn more about the complex porcelain production process by participating in a porcelain workshop.
- **Ćmielów Castle** – here you can see Europe's largest collection of guitars and feel the atmosphere of a place where passion meets history.
- **Historical and Archaeological Museum in Ostrowiec Świętokrzyski** – there you can learn not only the history of the Ostrowiec land, but also explore the underground tourist route in Krzemionki, which is the only Neolithic mine in the world open to visitors (UNESCO heritage site).
- **Bałtów Tourist Complex** – here you will not only be transported to the world of dinosaurs, but also experience an unforgettable adventure in an amusement park.
- **Szydłów** – here you can taste the yummy Szydłów plum and explore a town hidden behind Medieval stone walls.
- **Plum Museum. Manufacture of plums in chocolate in Szydłów** – here you can discover the history of the plum with all your senses, and during chocolate and plum workshops, create sweet masterpieces by hand
- **Świętokrzyskie and Nadnidziański Landscape Parks** – offering breathtaking views of Świętokrzyskie's nature and an opportunity to reconnect with the natural world.
- **Nature Education Centre in Umianowice** – here you will see freshwater fish living in the Nida River up close and admire the landscape of Ponidzie while travelling on bicycle draisines.
- **Busko – Zdrój** – here you can find relaxation as well as medicinal waters with unique health and beauty properties.
- **Mineral Pools in Solec-Zdrój** – here you can take advantage of brine & sulphide baths, whirlpool baths, a water slide, a sauna, spa treatments and massages.
- **Museum of Nature and Technology in Starachowice** – here you can see Europe's only 19th century blast furnace complex preserved in its entirety, a unique collection of STAR lorries and a palaeontology exhibition.
- **Warsaw-Radom Airport** is the most modern airport in Poland, with a focus on the comfort and safety of travellers.
- **Świętokrzyskie POLREGIO trains in Kielce** – provide convenient and comfortable rail connections for tourists in the Świętokrzyskie region with a modernised rolling stock.

Kielce

WZGÓRZE ZAMKOWE

W budynkach zajmowanych obecnie przez instytucje Wzgórza Zamkowego od 1826 roku do lat 70. XX wieku funkcjonowało więzienie. Dziś o historii tych obiektów przypomina Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej – miejsce stałej, interaktywnej ekspozycji historycznej. Ośrodek to także przestrzeń do edukacji, wychowania obywatelskiego, dyskusji i definiowania polskiego patriotyzmu. Druga instytucja to Instytut Dizajnu – nowoczesny ośrodek wzornictwa, który poprzez własne działania twórcze oraz współpracę z innymi ośrodkami designu kształtuje wrażliwość artystyczną artystów, mieszkańców i turystów.

CASTLE HILL

The buildings that are currently occupied by the Castle Hill institutions were used as a prison from 1826 till the 1970s. Today, the history of these buildings is recalled by the Centre for Patriotic and Civic Thought, the site of a permanent interactive historical exhibition. The Centre also provides space for education (including citizenship education), discussion and the definition of Polish patriotism. The second institution is the Institute of Design Kielce – a modern design centre that shapes the artistic sensitivity of artists, inhabitants and tourists through its own creative activity and co-operation with other design centres.

www.wzgorzezamkowe.com

DAWNY PAŁAC BISKUPÓW KRAKOWSKICH

FORMER PALACE OF THE KRAKÓW BISHOPS

Pałac, należący niegdyś do biskupów krakowskich, ufundowany w latach 1637-1644, jest obecnie siedzibą Muzeum Narodowego w Kielcach. To najlepiej zachowany obiekt architektoniczny w Polsce z czasów dynastii Wazów. W salach na piętrze zachowały się oryginalne wnętrza, stropy ramowe, malowidła na stropach i fryzy malowane na ścianach. Na tyłach rezydencji odtworzono ogród włoski z XVII-wiecznym układem kwadratowym. Muzeum posiada ekspozycje stałe: zabytkowe wnętrza z XVII i XVIII wieku, Dawne uzbrojenie europejskie i wschodnie, Sanktuarium Marszałka Józefa Piłsudskiego, Galerię malarstwa polskiego i europejskiej sztuki zdobniczej z płótnami m.in. Kossaka, Brandta, Chelmońskiego i Malczewskiego.

Founded in the years 1637-1644 and formerly owned by the Kraków bishops, the palace is home to the National Museum in Kielce today. It is the best preserved architectural gem in Poland from the times of the Vasa dynasty. Original interiors, beam ceilings, paintings on ceilings and friezes painted on walls were preserved in rooms on the first floor. An Italian garden with a 17th-century square arrangement was recreated at the back of the mansion. The museum has a number of permanent exhibitions: Historic interiors from the 17th and 18th century, Former European and Eastern armaments, the Shrine of Marshal Józef Piłsudski, a Gallery of Polish painting and decorative art with masterpieces by Kossak, Brandt, Chelmoński, Malczewski and other painters.

www.mnki.pl

BAZYLIKA KATEDRALNA

W 1171 roku biskup Gedeon ufundował na Wzgórzu Zamkowym kolegiatę pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP. Po licznych przebudowach i rozbudowach kościół przyjął wygląd wczesnobarokowej, trójnawowej bazyliki. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na gotycki tryptyk zwany Łagiewnickim, przedstawiający koronację Matki Bożej oraz postacie świętych Wojciecha i Stanisława. Interesująca jest galenowa płaskorzeźba Marii Panny oraz barokowy ołtarz główny według projektu Fontana. We wnętrzu bazyliki znajduje się również słynący łaskami obraz Matki Boskiej Łaskawej Kielcekiej z Dzieciątkiem.

CATHEDRAL BASILICA

In 1171, bishop Gedeon founded a collegiate church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary on Castle Hill. After numerous alterations and expansions, the church eventually acquired its present-day shape of an early Baroque, three-nave basilica. Its interiors feature, among others, a Gothic triptych (called Łagiewnicki) representing the coronation of Our Lady and the figures of St Adalbert and St Stanislaus. Also worth seeing are a bas-relief of the Virgin Mary made of galena and the Baroque main altarpiece designed by Jakub Fontana. There is also a highly venerated picture of Our Lady of Grace with the Holy Infant.

www.kielcekatadra.pl

PARK I REZERWAT KADZIELNIA

Rezerwat, park i amfiteatr w dawnym kamieniołomie Kadzielnia zarządzany przez Geonaturę Kielce to geoturystyczna wizytówka regionu. Nad wyrobiskiem góruje ogromny monolit skalny zwany Skalką Geologów, którego najwyższa część objęta jest ochroną jako rezerwat przyrody Kadzielnia. Park Kadzielnia obejmujący pozostałą część kamieniołomu jest udostępniony dla turystów ścieżką pieszo-rowerową. Na zwiedzających czekają również Podziemna Trasa Turystyczna w jaskiniach i Podniebna Trasa Widokowa – Tyrolki na Kadzielni. Geologiczną ciekawostką tego miejsca są odsonięcia wapieni, margli i łupków liczących sobie ponad 360 milionów lat i zawierających liczne skamieniałości zwierząt morskich. Na Kadzielni odkryto aż 25 jaskiń, z czego kilkanaście znajduje się w Skalce Geologów.

KADZIELNIA PARK AND NATURE RESERVE

The nature reserve, park and amphitheatre in the former Kadzielnia quarry managed by Geonatura Kielce are the pride of the region for geotourists. Towering over the excavation is a huge rock monolith called Geologists' Rock, whose highest part falls under the protection of the Kadzielnia nature reserve. Encompassing the remaining part of the quarry, Kadzielnia Park has a walking and cycling path open to visitors, who can also go below ground to explore the caves of the Underground Tourist Route or take to the air on the Kadzielnia zipline. An interesting place from a geological point of view due to the 360-million-year-old limestone, marl and slate exposures containing numerous fossils of sea animals, as many as 25 caves have been discovered in Kadzielnia, several of which are located in Geologists' Rock.

CENTRUM GEOEDUKACJI

Centrum Geoedukacji wraz z Rezerwatem Wietrznia im. Zbigniewa Rubinowskiego to miejsce, w którym poprzez przygodę i zabawę można „poczuć - dotknąć - zrozumieć” niezwykłą historię Ziemi zapisaną w skałach i skamieniałościach. W Centrum można zobaczyć rekonstrukcję dna dewońskiego morza z niezwykłymi organizmami, które je zamieszkiwały, spotkać się oko w oko z największym drapieżcą dewońskiego morza - rybą pancerną oraz udać się w niezwykłą podróż do wnętrza Ziemi za pomocą kapsuły-symulatora.

GEOEDUCATION CENTRE

The Geoeducation Centre along with the Zbigniew Rubinowski Wietrznia Reserve is a place where, through adventure and fun, you can “feel - touch - understand” the unusual history of the Earth written in rocks and fossils. Here you can see a reconstruction of the bottom of the Devonian sea with unusual organisms that lived in it, face armoured fish - the biggest predator of the Devonian sea - and embark on an unusual journey to the centre of the Earth by means of a capsule-simulator.

KARCZÓWKA

Karczówka to malownicze wzgórze, na szczycie którego znajduje się piękny pobernardyński klasztor z XVII wieku. Wewnątrz świątyni na szczególną uwagę zasługuje kaplica św. Barbary z interesującą barokową rzeźbą patronki górników w ołtarzu, wykonaną w 1664 roku z bryły galeny, czyli rudy ołowiu, wydobytej nieopodal Karczówki.

Karczówka is a picturesque hill topped with a beautiful former Bernardine monastery dating back to the 17th century. Inside the monastery, it is particularly worth seeing St Barbara's Chapel with an interesting Baroque sculpture representing the patroness of miners. It was hewn out of a lump of galena (lead ore) extracted near Karczówka.

www.karczowka.com

OGRÓD BOTANICZNY W KIELCACH

Ogród Botaniczny w Kielcach położony na stoku Karczówki to prawdziwa enklawa zieleni w centrum miasta. Znajduje się tutaj wiele interesujących gatunków roślin ze szczególnym uwzględnieniem gatunków charakterystycznych dla regionu świętokrzyskiego. Z wyższych partii Ogródu rozciąga się panorama na miasto i pobliskie pasma Gór Świętokrzyskich. Podczas spaceru zadbanymi alejkami zobaczymy m. in. bogatą kolekcję róż, wrzosowisko, kolekcję różaneczników i azalii oraz liczne inne kolekcje roślin ozdobnych. Na uwagę zasługuje także rozległy i bardzo interesujący Dział Roślin Użytkowych, gdzie spotkamy kolekcję roślin przyprawowych i leczniczych, czy kolekcję roślin sadowniczych, a także Ogród Wiejski. Wśród drzew i krzewów dominują gatunki rodzime, takie jak: jodły, buki, graby, czy dęby posadzone w kolekcji zwanej Przewodnie Zbiorowiska Leśne Gór Świętokrzyskich. W Ogródku nie brakuje drzew i krzewów pochodzących z innych kontynentów, np. z Azji Wschodniej, czy Ameryki Północnej. W sezonie letnim na terenie ogrodu można napić się kawy i zjeść coś słodkiego.

BOTANICAL GARDEN IN KIELCE

The Botanical Garden in Kielce, located on the slope of Karczówka Hill, is an enclave containing some of Poland's most beautiful plants, with a special focus on the characteristic species of the Świętokrzyskie region. The higher parts of the garden provide broad views of the city and the adjacent Świętokrzyskie mountains. Walk along the well-maintained pathways and enjoy the rich collection of roses, the heath, the collection of azaleas and all the other collections of decorative plants found in the garden. Also worth a look is the extensive and very interesting Utilitarian Plant Department, which contains collections of spice crops, medicinal plants and orchard plants, as well as the Village Garden. Most of the trees and shrubs come from local native species, such as firs, beeches, hornbeams and oaks, planted in a collection called Leading Forest Collections of the Świętokrzyskie Mountains. The garden also abounds in trees and shrubs from other continents, such as East Asia and North America. During the summer season, you can enjoy a cup of coffee and a sweet treat in the garden.

www.geonatura-kielce.pl

www.muzeumhammonda.pl

MUZEUM HAMMONDA

HAMMOND MUSEUM

Muzeum Hammonda zaprasza na krótką lekcję historii łączącą muzykę z technologią. Muzeum to opowieść o życiu Laurensa Hammonda, jego twórczości i niesamowitym wynalazku, który zmienił światową scenę muzyki rozrywkowej. A wszystko to w wyjątkowej pałacowej scenerii.

Pierwszym obiektem, jaki napotykać zwiędzający jest pomnik Laurensa Hammonda zasiadającego za swoimi organami. Chwilę potem wkraczamy już w świat magii złożonej z historii, obrazów i dźwięku. Swoją wyjątkowość Muzeum Hammonda potwierdza faktem, że jest jedynym tego typu obiektem na świecie. Ekspozycja podzielona jest na kilka modułów tematycznych: historia, Hammond w Polsce, Hammond na świecie, strefa dźwięku, Hammond Club, Leslie, Mój Hammond. Jedną z sal poświęconą jest Andrzejowi Zielińskiemu (Skaldowie). Na wystawie stałych instrumentów można podziwiać: ponad 60 modeli organów Hammonda, 27 modeli zegarów, stół do tasowania i rozdawania kart do gry. Dla pasjonatów atrakcją jest możliwość porównania brzmień różnych modeli organów jak też zagrania na...grających schodach".

The Hammond Museum invites you to a short lesson in history combining music and technology. The Museum is the story of Laurens Hammond's life, his work and the amazing invention that changed the world stage of popular music. All this in a unique palace setting.

The first object visitors encounter is a statue of Laurens Hammond sitting behind his organ. A moment later, we enter a world of magic made-up of stories, images, and sound. The Hammond Museum is unique in that it is the only one of its kind in the world. The exhibition is divided into several thematic modules: history, Hammond in Poland, Hammond in the world, sound zone, Hammond Club, Leslie, My Hammond. One of the rooms is dedicated to Andrzej Zieliński (Skaldowie – a Polish rock group). In the permanent exhibition of instruments you can admire more than 60 models of Hammond organs, 27 models of clocks, and a table for shuffling and dealing bridge cards. An attraction for enthusiasts is the possibility to compare the sounds of different models of organs as well as to play on ... "musical stairs".

MUZEUM HISTORII KIELC

Idea powołania do życia muzeum poświęconego historii Kielc sięga początków kieleckiego muzealnictwa. Dzieje miasta zaistniały na wystawach i w zbiorach utworzonego w Kielcach w 1908 roku muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Muzeum znajduje się w zabytkowej, klasycystycznej kamienicy, a jego wnętrza są wyposażone w ciekawe ekspozycje, z których wiele zostało przekazanych przez mieszkańców miasta z ich rodzinnych pamiątek. Stała ekspozycja historyczna „Z dziejów Kielc” pozwala prześledzić niezwykle ciekawe etapy historii miasta od okresu przedlokacyjnego i wczesnośredniowiecznego, przez dzieje prywatnej miejscowości biskupów krakowskich, miasta wojewódzkiego i gubernialnego, walkę o niepodległość, a następnie okres II Rzeczypospolitej, II Wojny Światowej i okres powojenny. Wśród ekspozycji znajdują się średniowieczne monety, broń, fragmenty ceramiki, przedmioty użytkowe, obrazy, zdjęcia, a nawet słynne motocykle SHL.

HISTORY MUSEUM OF KIELCE

The idea of establishing a museum dedicated to the history of the city dates back to the beginnings of museology in Kielce. The history of the city first appeared at exhibitions and in the collections of Polskie Towarzystwo Krajoznawcze (Polish Tourist Association), whose museum was created in Kielce in 1908. The museum is located in a historic, neoclassical building and its interiors hold many interesting exhibits, many of which have been donated by the local inhabitants from their family memorabilia. The permanent exhibition allows visitors to follow the captivating past of the city from the times before the city charter, through early medieval days, followed by the time Kielce was owned by the Bishops of Kraków, moving on to more recent history when the city was the centre of the voivodeship and the governorate, when Poland fought for independence, followed by the time of the Second Republic, World War II and the post-war period. The exhibits include, among others, medieval coins, weapons, fragments of pottery, objects of everyday use, paintings, photographs, and even the famous SHL motorcycle.

www.mhki.kielce.eu

MUZEUM ZABAWEK I ZABAWY

Muzeum Zabawek i Zabawy to niezwykle miejsce, w którym można zobaczyć ponad dwa tysiące zabawek z różnych epok i krajów. To idealne miejsce które łączy pokolenia, gdzie można się bawić, uczyć i wspominać. W muzeum znajdziesz zabawki z czasów PRL-u, ponad stuletnie lalki, misie, gry, modele, a nawet zabawki z filmów i bajek. Zobaczysz też wiele tradycyjnych zabawek drewnianych i glinianych wykonanych przez twórców ludowych. Możesz też wziąć udział w ciekawych warsztatach, lekcjach i pokazach, które przybliżą ci historię i tajniki zabawkarstwa, uczestnicy zajęć muzealnych mogą wykonać także własną zabawkę. Muzeum Zabawek i Zabawy to nie tylko wystawa, ale także przestrzeń do kreatywnej zabawy i rozwoju. Nie czekaj, odwiedź muzeum już dziś i odkryj świat zabawek i zabawy!

MUSEUM OF TOYS AND PLAY

The Museum of Toys and Play is a one-of-a-kind place where you can see more than two thousand toys from different eras and countries. Connecting different generations, the museum allows visitors to play, learn, and reminisce. The exhibits include toys from the times of the People's Republic of Poland, dolls over a century old, teddy bears, games, models, and even toys from films and cartoons. You can also see many traditional wooden and clay toys made by folk artists.

You can take part in interesting workshops, classes and presentations revealing the history and secrets of toy-making. Participants can even make their own toy. The Museum of Toys and Play is not only an exhibition, but also a space for creative play and growth. Don't wait, visit the museum today and discover the world of toys and fun!

www.muzeumzabawek.kielce.eu

ENERGETYCZNE CENTRUM NAUKI

Energetyczne Centrum Nauki to miejsce, którego celem jest popularyzacja nauki poprzez zabawę i eksperymentowanie. To przestrzeń przygotowana dla wszystkich, niezależnie od wieku. W skład ECN wchodzi:

- Wystawa Energia - ekspozycja składa się z 28 interaktywnych stanowisk, przeznaczonych do samodzielnego eksperymentowania. Znajduje się tutaj między innymi potężny, ważący ponad 750 kg kołowrót. To urządzenie nawiązujące formą do kombajnu górniczego, ale napędzane siłą ludzkich mięśni.
  - Laboratorium Generator Mocy jest połączeniem pracowni chemicznej, fizycznej i biologicznej, w której pod okiem specjalistów prowadzonych jest wiele naukowych eksperymentów.
  - Kino 3D - tu prezentowane są wyjątkowe filmy. Odbývają się tutaj także spotkania i wykłady, kameralne konferencje oraz pokazy, a także projekcje na dużym ekranie w technologii 3D.
- Częścią ECN jest również Energetyczny Ogród Doświadczeń.

ENERGY SCIENCE CENTRE

The Energy Science Centre is aimed at popularising science through fun and experiments. This space is open to everyone regardless of age. The ESC features:

- an Energy Exhibition consisting of 28 interactive stands intended for carrying out independent experiments. It contains, among others, a massive wheel and axle weighing more than 750 kg. The shape of this device resembles a combined cutter loader, but it is powered by human muscles.
  - a "Power Generator" Laboratory is the combination of a chemical, physical and biological laboratory, where many scientific experiments are carried out under specialists' supervision.
  - a 3D cinema where exceptional films are presented. Apart from that, meetings, lectures, small conferences, presentations and big screen projections in 3D technology are organised here.
- Another part of the ESC is the Energy Garden.

www.ecn.kielce.pl

MANUFAKTURA SŁODYCZY I KAWIARNIA FAMILIJNA „MAGIA KARMELU”

Zapraszamy do odwiedzenia Pierwszej w Kielcach Manufaktury Słodczy i Kawiarni Familijnej „Magia Karmelu”.

Już od 10 lat w naszej manufakturze, mieszczącej się w budynku starej apteki będącej częścią Muzeum Zabawy i Zabawek w Kielcach każdy może się przekonać jak w magiczny sposób powstają kolorowe karmelki i wspaniałe ręcznie robione czekolady. W trakcie pokazów odwiedzający mogą samodzielnie wykonać własnego lizaka i smaczną czekoladę z dodatkami oraz zdobyć dyplom „Małego Karmelara” lub „Młodego Czekoladnika”. To prawdziwa frajda dla małych i dużych.

W lokalu znajduje się także mała kawiarnia z wyborną kawą i bezpłatną salą zabaw dla najmłodszych oraz sklepik z naszymi produktami.

Zapraszamy osoby indywidualne oraz grupy zorganizowane 7 dni w tygodniu w godzinach 9.30-17.30. Lokal przystosowany jest do obsługi osób niepełnosprawnych. Więcej informacji na naszej stronie: www.magiakarmelu.pl. KarmelOVE pozdrowienia i do zobaczenia!

SWEET FACTORY & FAMILY CAFÉ – „MAGIA KARMELU”

We invite you to visit Kielce's first Sweet Factory & Family Café – „Magia Karmelu”.

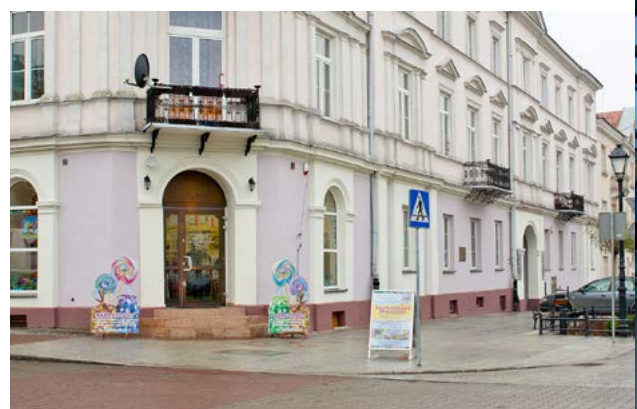
For more than 10 years, visitors to our workshop, located in a historic pharmacy building (part of the Museum of Toys and Play in Kielce), have witnessed the magical process of creating colourful caramels and handmade chocolates.

During live demonstrations, guests can make their own lollipops or delicious chocolate with toppings and even earn a „Little Caramel Maker” or „Young Chocolatier” diploma. It's an amazing experience for kids and adults alike!

The venue also features a cozy café offering exquisite coffee, a free playroom for children and a shop with our handmade sweets.

We welcome individual visitors and organised groups, 7 days a week, from 9:30 AM to 5:30 PM. The location is fully accessible for people with disabilities.

Manufaktura Słodczy i Kawiarnia Familijna Magia Karmelu
w Muzeum Zabawek i Zabawy, ul. Mickiewicza 1
25-352 Kielce, +48 537 950 750 www.magiakarmelu.pl

BASENY TROPIKALNE BINKOWSKI RESORT – LATO PRZEZ CAŁY ROK!

Baseny Tropikalne Binkowski Resort to unikalna, egzotyczna oaza, która przenosi atmosferę dalekich wypraw prosto do stolicy regionu. Jest to jedyne miejsce w Polsce, gdzie pod rozsuwanym dachem rośnie prawdziwa dżungla. W otoczeniu palm i bujnej roślinności odwiedzający mogą poczuć klimat rajskich wakacji bez konieczności opuszczania Kielc.

Baseny Tropikalne to także harmonijne połączenie rodzinnej zabawy z głębokim relaksem. Na gości czekają trzy zjeżdżalnie o różnym stopniu trudności, wodne place zabaw oraz leniwa rzeka. Osoby szukające wyciszenia mogą skorzystać z Saun Świątokrzyżskich z codziennymi ceremoniami saunamistrzów. Dodatkową nietuzinkową atrakcją jest basen na dachu z widokiem na panoramę miasta i Karczówkę, jacuzzi oraz pool bar, w którym można delektować się drinkiem w cieniu palm.

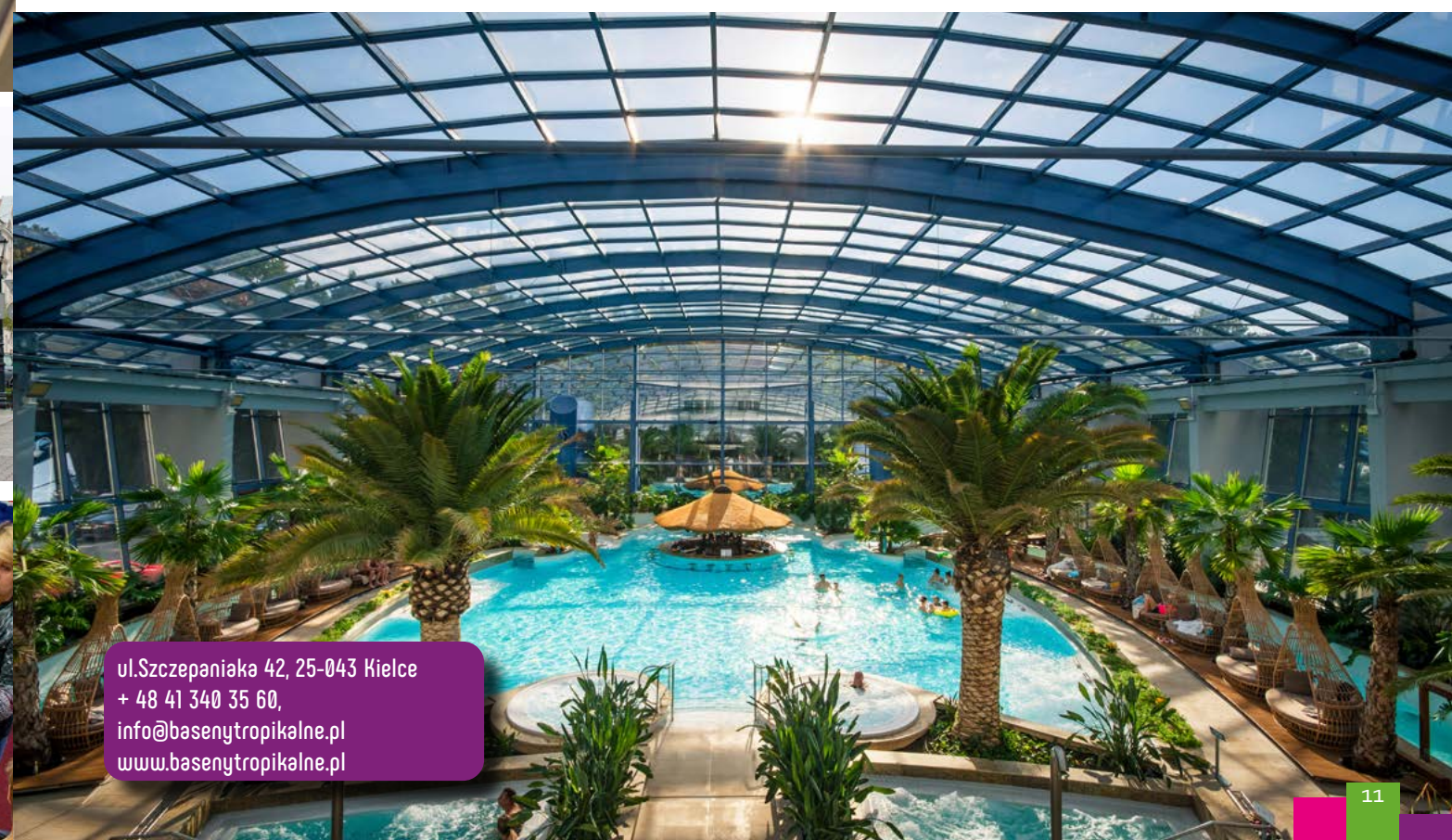
W Basenach Tropikalnych pogoda jest zawsze gwarantowana, a temperatura wody sprzyja odprężeniu o każdej porze roku. To obowiązkowy punkt na turystycznej mapie województwa, który zachwyca architekturą i gościnnością.

BINKOWSKI RESORT TROPICAL POOLS – SUMMER ALL YEAR ROUND!

The Tropical Pools at Binkowski Resort is a unique, exotic oasis that brings the atmosphere of distant journeys straight to the region's capital. It is the only place in Poland where a real jungle grows under a retractable roof. Surrounded by palm trees and lush vegetation, visitors can experience the climate of paradise vacations without leaving Kielce.

The Tropical Pools also harmoniously combine family fun with deep relaxation. The guests have three slides of varying difficulty, water playgrounds and a lazy river. Those seeking peace and quiet can enjoy the Świątokrzyżskie Saunas with daily ceremonies led by a sauna master. An additional unique attraction is the rooftop pool with a view of the city panorama and Karczówka Hill, along with a jacuzzi and a pool bar where you can enjoy a drink in the shade of palms.

At the Tropical Pools, the weather is always guaranteed, and the water temperature promotes relaxation at any time of year. This is a must-visit spot on the tourist map of the voivodeship, captivating with its architecture and hospitality.

ul. Szczepaniaka 42, 25-043 Kielce
+ 48 41 340 35 60,
info@basenytropikalne.pl
www.basenytropikalne.pl

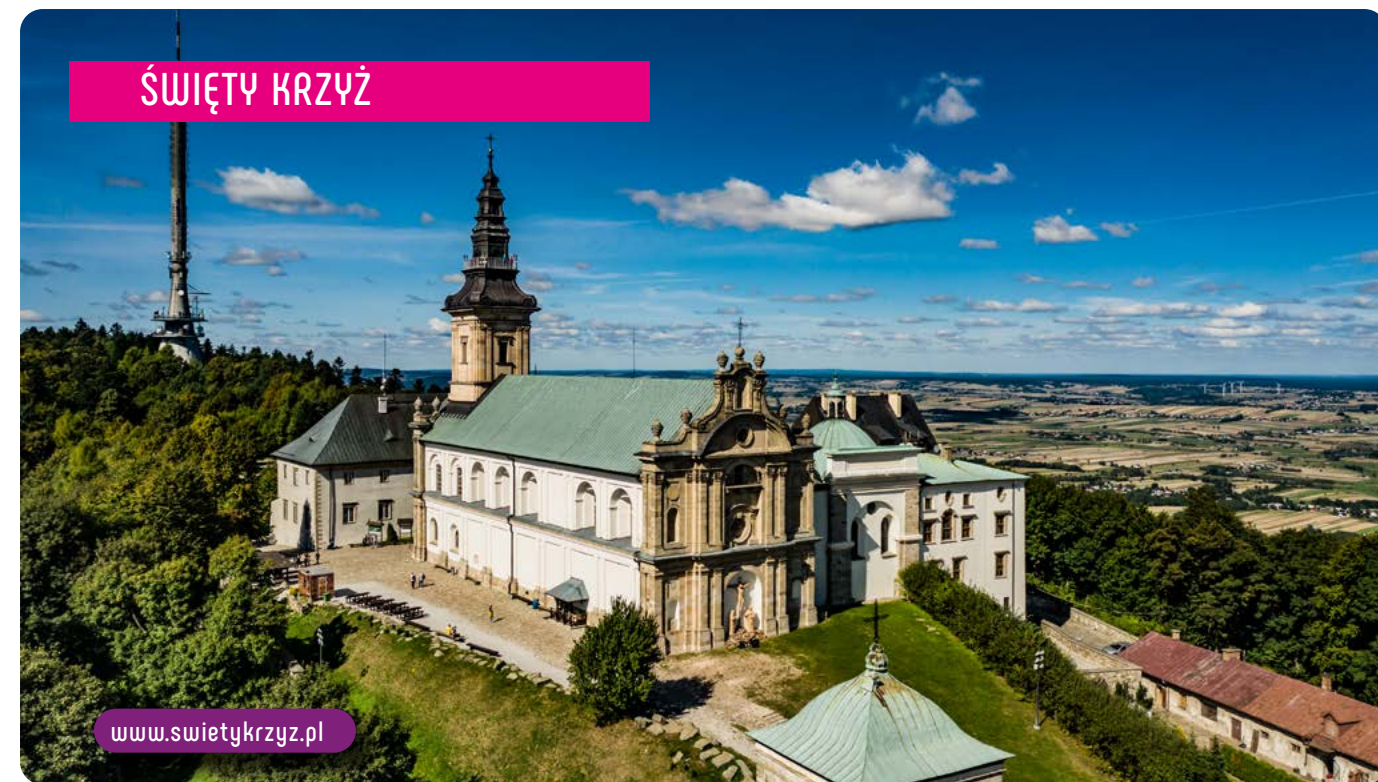
Góry Świętokrzyskie

Turystyczne centrum regionu stanowią Góry Świętokrzyskie – miejsce przez wielu kojarzone z rajdów pieszych i wycieczek szkolnych. Nazwa obszaru pochodzi od relikwii Drzewa Krzyża Świętego, które do dziś przechowywane są w klasztorze pobenedyktynskim na Łysej Górze. Góry Świętokrzyskie należą do najstarszych gór w Europie. W najwyższym punkcie osiągają wysokość 614 m n.p.m., zatem zdobycie nawet najwyższego szczytu, Łysicy, nie powinno przysporzyć trudności turystom niezaprawionym w turystyce pieszej, jak również dzieciom i seniorom. Na stosunkowo niewielkim obszarze występują tu skały i minerały obrazujące dzieje geologiczne Ziemi od kambry, dzięki czemu miejsce to chętnie odwiedzane jest przez geologów i amatorów geoturystyki.

The tourist centre of the region is the Świętokrzyskie Mountains – a place associated by many Poles with hiking trips and school excursions. The name of the area was taken from the Tree of the Holy Cross – the relics that have been kept in the former Benedictine monastery on Łysa Góra until today. The Świętokrzyskie Mountains are some of the oldest mountains in Europe. They reach 614 metres above sea level at their highest point, so even climbing the highest peak – Łysica – should not be difficult for less experienced hikers, as well as children and seniors. This place often attracts geologists and lovers of geotourism due to rocks and minerals occurring here within a relatively small area that reflect the geological history of the Earth from the Cambrian Period.

ŚWIĘTY KRZYŻ

Górę Łysiec – współcześnie znaną jako Święty Krzyż – przed wiekami szczególnie upodobały sobie czarownice. Podczas organizowanych przez nie sabatów odprawiane były tajemne gusła, trwała piekielna zabawa i tańce. O fakcie istnienia tam miejsca kultu pogańskiego świadczą pozostałości kamiennego wału kultowego z około VIII wieku, otaczającego szczyt góry. W dzisiejszych czasach Święty Krzyż to miejsce słynące z klasztoru pobenedyktynskiego oraz przechowywanych w nim Relikwii Drzewa Krzyża Świętego. Klasztor, będący obecnie pod opieką Misjonarzy Oblatów, szczyci się bogatą według tradycji 1000-letnią historią. Przybywający tu turyści i pielgrzymi mogą zwiedzić klasycystyczny kościół z przełomu XVIII i XIX wieku oraz kaplicę Oleśnickich, w której znajduje się relikwiarz z częściami drzewa Krzyża Świętego. Warto obejrzeć Wystawę Misyjną Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej oraz zobaczyć ekspozycje w Muzeum Przyrodniczym Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

Centuries ago, Mount Łysiec, known as Święty Krzyż, used to be a favourite meeting place of witches. According to folk tales, their sabbaths were accompanied by wizardry, hellish dances and games. The remains of a stone ring (circa 8th century) surrounding the mountain top testify to the existence of an important pagan place of worship. Today, Święty Krzyż is known for a former Benedictine monastery and the relics of the Tree of the Holy Cross kept there. Holy Cross, which now serves as the monastery of the Oblates missionaries, takes its pride in its long history – it is assumed that it is over 1000 years old. Tourists and pilgrims can visit a neoclassical church as well as the Oleśnicki family chapel with a reliquary containing fragments of the Holy Cross. The Exhibition of the Oblate Missionaries of Immaculate Mary and the exhibitions in the Natural Museum of the Świętokrzyski National Park are certainly worth a visit.

ŚWIĘTA KATARZYNA

Święta Katarzyna to turystyczna miejscowość u stóp Łysicy, która wraz z pobliskimi miejscowościami: Bodzentynem, Nową Słupią i Bielinią stanowi doskonałą bazę wypadową w Łysogóry. To właśnie tutaj w 1910 roku Aleksander Janowski uruchomił pierwsze w Górach Świętokrzyskich schronisko.

Będąc w Świętej Katarzynie warto zobaczyć klasztor Bernardynek i kościół Św. Katarzyny, kapliczkę Żeromskiego (Janikowskich) nazywaną tak z powodu widniejącego wewnątrz podpisu Stefana Żeromskiego z 1882 r., a także źródło i kapliczkę św. Franciszka oraz Muzeum-Minerałów i Skamieniałości.

W pobliżu miejscowości znajdują się atrakcje, takie jak: Park Rozrywki i Miniatury SABAT KRAJNO | Centrum Edukacji i Kultury „Szklany Dom” w Ciekotach.

Święta Katarzyna is a tourist village at the foot of Łysica that serves as a great starting point for a trip into the Łysogóry mountain range along with other nearby villages: Bodzentyn, Nowa Słupia and Bieliny. It was here that Aleksander Janowski established the first mountain shelter in the Świętokrzyskie Mountains in 1910.

If you plan to visit Święta Katarzyna, we recommend seeing the Bernardine monastery and St. Catherine's Church, the chapel of Żeromski (Janikowski family), which owes its name to Stefan Żeromski's signature put inside it in 1882, as well as the spring and chapel of St Francis and the Museum of Minerals and Fossils.

Near the village, there are also other attractions: Sabat Krajno Amusement and Miniature Park and the Glass House Educational Centre in Ciekoty.

MUZEUM MINERAŁÓW I SKAMIENIAŁOŚCI – GALERIA TAJEMNICE KLEJNOTÓW

Muzeum należące do rodziny Siemońskich jest jednym z największych i najpiękniejszych tego typu w Polsce. Kolekcja liczy prawie 2000 okazów minerałów, kamieni szlachetnych, skamieniałości i meteorytów wyeksponowanych w pięciu salach wystawowych. Wśród nich efektownie prezentują się odmiany kwarcu na czele ze stukilogramowym zrostem kryształów górskich, prawdopodobnie największym jaki można zobaczyć w Polsce, oraz olbrzymią geodą ametystową o wadze około 400 kg. Dzięki wysokiej jakości okazom goście podziwiają bogactwo kolorów podziemnego świata, harmonię geometrycznych kształtów kryształów, tajemnicze formy meteorytów, a także skamieniałe organizmy sprzed setek milionów lat. Wszystkich urzeknie niezwykła kolekcja regionalnego krzemienia pasiastego oraz czasowa wystawa bursztynów bałtyckich z inkluzjami. Na koniec zwiedzania mamy coś wyjątkowego – najsłynniejsze diamenty świata – wystawę, która powstała na 20 – lecie muzeum oraz, jedyna w kraju, możliwość oglądania na żywo procesu szlifowania fasetowego. Oferujemy różne formy zwiedzania. Oprócz samodzielnego czytania opisów i dłuższych tekstów umieszczonych pod kodami QR zwiedzający mogą wysłuchać audioprzewodnika, wykupić zwiedzanie z przewodnikiem lub pokaz szlifowania, który odkryje przed nimi tajniki pracy szlifierza kamieni szlachetnych. Muzeum posiada własną pracownię, w której powstaje wyjątkowa biżuteria zdobiona kamieniami szlachetnymi, ozdobnymi, również świętokrzyskim krzemieniem pasiastym.

MUSEUM OF MINERALS AND FOSSILS – "SECRETS OF GEMSTONES" GALLERY

The museum, owned by the Siemoński family, is one of the largest and most beautiful of its kind in Poland. The collection comprises nearly 2,000 specimens of minerals, precious stones, fossils and meteorites, displayed in five exhibition halls. Among them, quartz varieties stand out spectacularly, led by a 100-kilogram cluster of rock crystals – likely the largest one which can be seen in Poland – as well as a gigantic amethyst geode weighing around 400 kg. Thanks to the high quality of the specimens, visitors can admire the richness of colours in the underground world, the harmony of geometric crystal shapes, and the mysterious forms of meteorites and fossilised organisms from hundreds of millions of years ago. Everyone will be enchanted by the extraordinary collection of regional striped flint, as well as the temporary exhibition of Baltic amber with inclusions. At the end of the visit, there is something truly special: the world's most famous diamonds – an exhibition created for the museum's 20th anniversary, along with the only opportunity in the country to watch the live process of gemstone facet cutting. We offer various visiting options. In addition to reading descriptions and longer texts independently via QR codes, visitors can listen to an audio guide, book a guided tour, or watch a cutting demonstration that reveals the secrets of a gemstone cutter's work. The museum has its own workshop where unique jewellery is created, adorned with precious and ornamental stones, including Świętokrzyskie striped flint.

ul. Kielecka 20, 26-010 Święta Katarzyna, tel. +48 517 559 490
muzeum.mineralow@op.pl, www.swkatarzyna-muzeum.pl

ŚWIĘTOKRZYSKA ZAGRODA KULTURY – HARMONIA, OSADA ŚREDNIOWIECZNA W HUCIE SZKLANEJ POD ŚWIĘTYM KRZYŻEM

To fascynująca podróż do Huty Szklanej – miejsca, gdzie historia spotyka się z naturą, tworząc niezapomniane wspomnienia. Odwiedzający mogą poczuć harmonię, odkrywając, jak od wieków spletają się tu lokalna kultura, tradycje i dzika przyroda. Co na nich czeka? Multimediałna wystawa Harmonia, na której przeżyją wzruszającą opowieść o losach Władzia i Mani, poznając cykl życia w rytmie zmieniających się pór roku i obrzędów ludowych. To wciągające doświadczenie, które edukuje i zachwyca, a zapachy obecne na ekspozycji pozwalają jeszcze lepiej poczuć klimat XIX wiecznej wsi świętokrzyskiej.

W Osadzie Średniowiecznej goście mogą zanurzyć się w historii. Czekają tam mnóstwo warsztatów i zabaw: od tkactwa, przez garncarstwo i zielarstwo, aż po rybnictwo. Rzemieślnicy chętnie dzielą się swoimi fascynującymi opowieściami. W Karczmie Izba Dobrego Smaku warto spróbować kuchni regionu – tutejsza zalewajka świętokrzyska to absolutny „must have” każdej wizyty.

Ogród Sensoryczny zapewni chwile spokoju i odprężenia, pozwalając naturze otulić zmysły. To miejsce gwarantuje świetną zabawę, mnóstwo atrakcji i podróż pełną niezapomnianych przeżyć dla całej rodziny.

HARMONIA ŚWIĘTOKRZYSKA CULTURAL HOMESTEAD, MEDIEVAL SETTLEMENT IN HUTA SZKLANA AT THE FOOT OF ŚWIĘTY KRZYŻ

This is a fascinating journey to Huta Szklana – a place where history meets nature, creating unforgettable memories. Visitors can experience harmony as they discover how local culture, traditions and wild nature have intertwined here for centuries. What awaits them? The multimedia exhibition entitled "Harmonia", or "Harmony", where they will experience a moving story about the fates of Władzio and Mania, learning about the cycle of life in rhythm with the changing seasons and folk rituals. It is an immersive experience that educates and delights, with scents present in the exhibition allowing visitors to better feel the atmosphere of a 19th-century Świętokrzyskie village.

In the Medieval Settlement, guests can immerse themselves in history. There are plenty of workshops and activities, from weaving, pottery and herbalism to leatherworking. Craftsmen eagerly share their fascinating stories. At the Izba Dobrego Smaku Inn, it's worth trying regional cuisine – the local Świętokrzyska zalewajka soup is an absolute must for every visit.

The Sensory Garden provides moments of peace and relaxation, allowing nature to envelop the senses. This place guarantees great fun, plenty of attractions and a journey full of unforgettable experiences for the whole family.

Huta Szklana 37, 26-004 Bieliny,
tel. +48 41 260 81 56, +48 531 830 976
+48 41 260 81 51, centrum@bieliny.pl
www.osadasredniowieczna.eu

PARK ROZRYWKI I MINIATUR SABAT KRAJNO

Park Rozrywki i Miniatur Sabat Krajno to wyjątkowy, całoroczny kompleks turystyczny w sercu Gór Świętokrzyskich. Największą atrakcją jest Aleja Miniatur „Cudowny Świat”, gdzie na malowniczym wzgórzu można podziwiać ponad 60 modeli najstynniejszych budowli i cudów natury z całego świata, m.in. Bazylikę św. Piotra, Wieżę Eiffla, Operę w Sydney, piramidy w Gizie czy nieistniejące już wieże WTC. Spacer wśród miniatur to fascynująca podróż przez kontynenty i historię.

Na gości czeka również Lunapark pełen atrakcji dla dzieci, młodzieży i dorosłych, kino 6D oraz jeden z największych w Polsce parków linowych, zbudowany w całości na palach. Nowością jest Park Papug, zamieszkały przez ponad 40 barwnych ptaków 14 gatunków, które można obserwować i karmić z bliska, a także nowoczesne Kino Planetarne oferujące niezwykłe pokazy edukacyjne.

Na terenie ośrodka działa Restauracja Magia Sabatu serwująca dania kuchni regionalnej i włoską pizzę z pieca opalanego drewnem. Dodatkowo funkcjonuje tu największa w województwie wypożyczalnia rowerów elektrycznych, pozwalająca aktywnie odkrywać uroki Gór Świętokrzyskich.

Sabat Krajno PARK Rozrywki i Miniatur / Sabat Krajno Amusement and Miniature Park, Krajno-Zagórze 43c, 26-008 Górno
tel. + 48 505 505 654, kontakt@sabatkrajno.pl, www.sabatkrajno.pl

SABAT KRAJNO AMUSEMENT AND MINIATURE PARK

Sabat Krajno Amusement and Miniature Park is a unique, year-round tourist complex in the heart of the Świętokrzyskie Mountains. The biggest attraction is the "Wonderful World" Avenue of Miniatures, where on a picturesque hill you can admire over 60 models of the world's most famous buildings and natural wonders, including St. Peter's Basilica, the Eiffel Tower, the Sydney Opera House, the pyramids of Giza, or the no-longer-existing Twin Towers. A walk among the miniatures is a fascinating journey across continents and through history.

Guests can also enjoy a full amusement park with attractions for children, youth and adults, a 6D cinema, and one of Poland's largest rope parks, built entirely on poles. New additions include a Parrot Park inhabited by over 40 colourful birds of 14 species that can be observed and fed up close, as well as a modern Planetarium Cinema offering extraordinary educational shows.

On the premises is the Magia Sabatu Restaurant serving regional cuisine and wood-fired Italian pizza. Additionally, the voivodeship's largest electric bike rental operates here, allowing active exploration of the Świętokrzyskie Mountains' charms.

ŚWIĘTOKRZYSKA POLANA

Świętokrzyska Polana położona jest w sercu Gór Świętokrzyskich, w miejscowości Chrusty, w odległości 10 km od Kielce. Jest to miejsce z obszerną bazą noclegową dla wszystkich pragnących wypoczynku, dla wycieczek szkolnych, obozów letnich oraz poszukujących profesjonalnej rehabilitacji. Na jego terenie znajduje się Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy Polanika oferujący rehabilitację stacjonarną jak również turnusy rehabilitacyjne dla dzieci i dorosłych. Misją ośrodka jest integracja osób niepełnosprawnych oraz pomoc w ich usamodzielnieniu i powrocie do aktywności.

Świętokrzyska Polana to również centrum konferencyjno-bankietowe przygotowane pod organizację dużych imprez, eventów czy pikników. Do dyspozycji Gości oddajemy sale bankietowe, wiaty grillowe oraz namiot eventowy. Świętokrzyska Polana to również przestrzeń, w której można odpocząć na świeżym powietrzu, w otoczeniu malowniczego, leśnego krajobrazu oraz skorzystać z licznych tras spacerowych i rowerowych.

Na terenie obiektu znajduje się zagroda z alpakami oraz stajnia. Oferujemy możliwość skorzystania z jazdy konnej a także spaceru z alpakami.

Na terenie znajduje się również największy w Polsce Azyl dla żółwi, gdzie w chwili obecnej znajduje się ponad 300 żółwi. Wspólnie z Fundacją Oceanika organizowane są różnego rodzaju warsztaty ekologiczne i szkolenia. Teren Świętokrzyskiej Polany to idealne miejsce do rehabilitacji i aktywnego wypoczynku.

Chrusty, ul. Laskowa 95
26-050 Zagnańsk
tel. +48 41 260 50 60
www.swietokrzyskapolana.pl
www.polanika.pl

THE ŚWIĘTOKRZYSKA POLANA COMPLEX

Świętokrzyska Polana is located in the heart of the Świętokrzyskie Mountains, in the village of Chrusty, 10 km from Kielce. It is a place with extensive accommodation facilities for everyone seeking rest or professional rehabilitation, as well as for school trips and summer camps. It is home to the Polanika Rehabilitation and Recreation Centre, offering stationary rehabilitation as well as rehabilitation stays for children and adults. The centre's mission is to integrate people with disabilities and help them become independent and return to an active life.

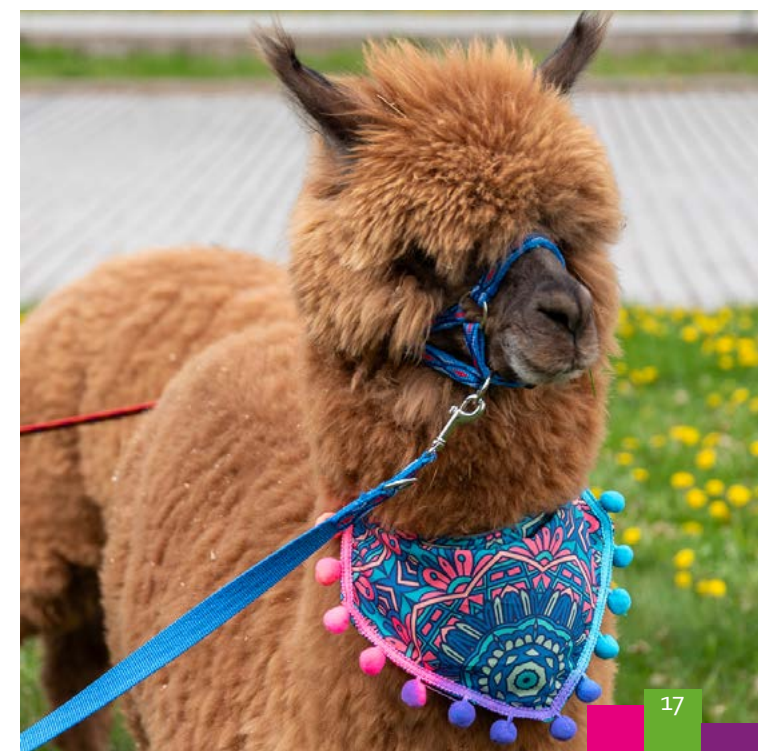
Świętokrzyska Polana also has a conference and banquet centre designed for organising large events, parties or picnics. Guests have access to banquet halls, grill shelters and an event tent.

Świętokrzyska Polana is also a space where you can relax outdoors, surrounded by picturesque forest landscapes, and use numerous walking and cycling trails.

The site features an alpaca farm and a stable. We offer horseback riding and walks with alpacas.

Interestingly, Poland's largest turtle sanctuary is here too, currently home to over 300 abandoned pet turtles. Together with the Oceanika Foundation, it hosts various ecological workshops and training sessions.

The area of Świętokrzyska Polana is an ideal place for rehabilitation and active recreation.

CENTRUM NAUKI LEONARDO DA VINCI

Centrum Nauki Leonardo da Vinci w Podzamczu koło Chęciny to idealne miejsce na aktywny i inspirujący wypoczynek, w którym zabawa łączy się z nauką. Na odwiedzających czekają multimedialne wystawy poświęcone organizmowi człowieka, ekologii oraz wynalazkom geniusza renesansu. Dzięki interaktywnym eksponatom każdy, niezależnie od wieku, może samodzielnie odkrywać tajniki biologii i przyrody, rozwijając ciekawość świata oraz logiczne myślenie. Ofertę centrum uzupełniają specjalne pokazy, warsztaty i zajęcia edukacyjne, które świetnie wpisują się w program wycieczek szkolnych oraz weekendowych, rodzinnych wypraw.

LEONARDO DA VINCI SCIENCE CENTRE

The Leonardo da Vinci Science Centre in Podzamcze near Chęciny is an ideal place for active and inspiring recreation, where fun combines with science. Visitors will find multimedia exhibitions dedicated to the human body, ecology and the inventions of the Renaissance genius. Thanks to interactive exhibits, everyone, regardless of age, can independently discover the secrets of biology and nature, developing curiosity about the world and logical thinking. The centre's offer is complemented by special shows, workshops and educational classes that fit perfectly into school trip agendas as well as weekend family outings.

Dwór Starostów Chęcińskich /
Manor of the Chęciny Starosts
Podzamcze 45, 26-060 Chęciny
tel. +48 41 343 40 50
sekretariat@rcnt.pl, www.rcnt.pl

DWÓR STAROSTÓW CHĘCIŃSKICH

Tuż obok centrum znajduje się Dwór Starostów Chęcińskich – perła XVII-wiecznej architektury barokowej. Pieczołowicie odrestaurowany pałacyk w stylu włoskim, otoczony malowniczym ogrodem, oferuje niezwykle spotkania z historią. Goście mogą tu obejrzeć wystawy dawnej broni, strojów oraz sztuki. W dworku organizowane są tematyczne żywe lekcje historii, gry terenowe oraz wydarzenia kulturalne.

Centrum Nauki Leonardo da Vinci i Dwór Starostów Chęcińskich to idealne połączenie nowoczesności z tradycją – zabawy z nauką oraz podróży w czasie w jednym miejscu.

MANOR OF THE CHĘCINY STAROSTS

Right next to the centre is the Manor of the Chęciny Starosts, a pearl of 17th-century Baroque architecture. The meticulously restored Italian-style palace, surrounded by a picturesque garden, offers extraordinary encounters with history. Guests can view exhibitions of old weapons, costumes and art. The manor hosts themed living history lessons, outdoor games and cultural events.

The Leonardo da Vinci Science Centre and Manor of the Chęciny Starosts are an ideal combination of modernity and tradition – fun with science and a journey through time, all in one place.

Centrum Nauki Leonardo da Vinci /
Leonardo da Vinci Science Centre
Podzamcze 45, 26-060 Chęciny
tel. +48 609 290 121
www.cndavinci.pl

CENTRUM EDUKACJI I KULTURY SZKLANY DOM

U stóp Góry Radostowej, w miejscu, gdzie swoje dzieciństwo i młodość spędził Stefan Żeromski, w 2010 roku powstało Centrum Edukacyjne Szklany Dom. Składa się ono z dwóch obiektów: drewnianego dworku upamiętniającego życie i twórczość pisarza oraz Szklanego Domu spełniającego funkcję edukacyjno-kulturalną.

The Glass House Educational Centre was established in 2010 at the foot of the Radostowa Mountain, in the place where Stefan Żeromski spent his childhood and youth. It consists of two facilities: a wooden manor-house commemorating Żeromski's life and literary output, and the Glass House fulfilling an educational & cultural function.

www.szklanydom.maslow.pl

GLASS HOUSE EDUCATIONAL AND CULTURE CENTRE

PAŁACYK HENRYKA SIENKIEWICZA W OBLĘGORKU

HENRYK SIENKIEWICZ'S MANOR HOUSE IN OBLĘGOREK

Miejscowość najbardziej znana jest z pałacyku polskiego noblisty Henryka Sienkiewicza, którą pisarz otrzymał od społeczeństwa z okazji 25-lecia pracy literackiej. Obecnie w pałacu znajduje się jego muzeum biograficzne, a w nim między innymi: gabinet, salon, jadalnia, palarnia, sypialnia oraz liczne pamiątki po pisarzu i fotografie rodzinne. Całą posiadłość otacza piękny park.

Oblęgorek is known mainly for the manor house of the Polish Nobel Prize laureate Henryk Sienkiewicz, which was offered to him by the Polish people on the 25th anniversary of his literary career. Today it is home to the Henryk Sienkiewicz Museum, which contains, among others, the workroom, the living room, the dining room, the smoking room, the sleeping room, numerous mementos of the writer and family snapshots. The entire mansion is surrounded by a beautiful park.

www.mnki.pl

BODZENTYN

Stynące w Polsce z targów końskich miasteczko Bodzentyn zostało założone przez biskupa krakowskiego Bodzantę w 1355 roku. Biskup Florian z Mokrska w XIV w. zabezpieczył Bodzentyn murami obronnymi i wznosił zamek na wysokiej skarpie. W XV w. wzniesiony został drugi z najcenniejszych obiektów Bodzenty - gotycki kościół, obecnie kolegiata pw. Wniebowzięcia NPM i św. Stanisława. W bogatych wnętrzach świątyni podziwiać można renesansowy ołtarz z obrazem namalowanym przez Pietro degli Ingannati (Petrus Venetus). Przy ulicy 3 Maja 13 warto zwiedzić zabytkową zagrodę Czernikowiczów z 1897 roku. Nieopodal jest gotycki kościół Świętego Ducha.

Famous for its horse fairs, the little town of Bodzentyn was founded by the Kraków bishop Bodzanta in 1355. In the 14th century, a castle on the high escarpment and defensive walls were erected at the initiative of bishop Florian of Mokrsko. The second of the most valuable historic buildings of Bodzentyn - the Gothic collegiate church of the Ascension of the Blessed Virgin Mary and St Stanislaus - was erected in the 15th century. In the richly decorated interiors of the temple, you can admire a Renaissance altar with a painting made by Pietro degli Ingannati (Petrus Venetus). At ul. 3 Maja 13, it is worth seeing the historic Czernikowicz family farm built in 1897. Not far from it there is the Gothic church of the Holy Spirit.

www.morawica.pl

MORAWICA

Gmina Morawica to idealne miejsce na aktywny wypoczynek i odkrywanie świątokrzyskich tradycji. W Lisowie czeka Zoo Leśne Zacisze - malowniczy ogród zoologiczny położony wśród lasów, gdzie mieszka ponad 500 zwierząt, które reprezentują około 120 gatunków z sześciu kontynentów. To doskonałe miejsce na żywą lekcję przyrody i rodzinny spacer. W Chałupkach warto odwiedzić Ośrodek Tradycji Garncarstwa, który przybliży dzieje lokalnego rzemiosła. Wystawa prezentuje tradycyjne wyroby gliniane, zarówno naczynia użytkowe, jak i ceramikę figuralną. W ośrodku znajduje się także autentyczny, dwukomorowy piec garncarski oraz urządzenia i narzędzia niezbędne w procesie produkcji. Doskonałym miejscem na letni odpoczynek nad wodą jest także zbiornik wodny „MORAWICA”.

The Municipality of Morawica is the perfect place for active relaxation and discovering local traditions of the Świętokrzyskie region. In the town of Lisów, you'll find the Leśne Zacisze zoo. Situated amid forests, this picturesque zoo is home to over 500 animals representing about 120 species from six continents. It's an excellent spot for a lively nature lesson and a family walk. In Chałupki, it's worth visiting the Pottery Tradition Centre, which brings the history of local craftsmanship to life. The exhibition showcases traditional clay products, both utilitarian vessels and figurative ceramics. The centre also features an authentic two-chamber pottery kiln as well as the equipment and tools essential to the production process. Another great place for summer relaxation by the water is the "MORAWICA" reservoir.

CHMIELNIK

Z historią Chmielnika wiążą się dzieje społeczności żydowskiej, czego świadectwem jest synagoga wzniesiona prawdopodobnie w połowie XVIII wieku, a obecnie przekształcona w nowoczesny Ośrodek Edukacyjno-Muzealny Świętokrzyski Shtetl. Wizyta w muzeum, to fascynujący spacer po przedwojennych uliczkach Chmielnika i wyprawa w głąb nastroju i tradycji shtetla.

The history of Chmielnik involves the existence of the Jewish community, which is reflected by a synagogue erected in the 18th century and currently transformed into the modern Educational & Museum Centre Świętokrzyski Shtetl. A visit to the centre is a fascinating walk along the pre-war streets of Chmielnik and a trip into the mood and traditions of shtetl.

www.swietokrzyskiszetel.pl

PARK LEGEND

Skąd się wzięło madejowe łożo i czym zawinił zbrojnik Kąk, że zawisł na szubienicy w Krakowie? Jak wyglądały sabbaty czarownic na Łysej Górze i czego bály się diabły? Kim był tajemniczy pielgrzym i z czego zasłynęło cudowne źródło? Prastare Góry Świętokrzyskie kryją wiele tajemnic, przekazywanych z pokolenia na pokolenie w legendach i podaniach.

Przekraczając drzwi tego obiektu, wkroczysz do świata świętokrzyskich legend. W nowoczesnym, multimedialnym obiekcie weźmiesz udział w sabbacie czarownic, zejdziesz do piekła, odkryjesz tajemnice Zamku w Chęcinach i usłyszysz mnóstwo niesamowitych opowieści. W sali edukacyjnej będziesz mógł eksperymentować, bez skrępowania dotykać interaktywnych urządzeń i doświadczyć niesamowitego - odbyć lot w symulatorze lotu na miotle!

THE PARK OF LEGENDS

What is the origin of Madej's bed (a torture rack), [the name Madej's bed probably comes from the name of the robber Madej, for whom, according to legend, a bed of torment was prepared in hell], and what did the robber Kąk do to deserve being hanged on the gallows in Kraków? What were the witches' sabbaths on Łysa Góra like and what were the devils afraid of? Who was the mysterious pilgrim and what did the miraculous spring become famous for? The ancient Świętokrzyskie Mountains hide many secrets, passed down from generation to generation in legends and tales.

Stepping through the doors of this facility, you will enter the world of the Świętokrzyskie legends. In the state-of-the-art multimedia building, you will take part in a witches' sabbath, descend into hell, discover the secrets of Chęciny Castle and hear plenty of amazing tales. In the education room, you will be able to experiment, touch interactive equipment without restraint and experience the amazing - fly a broomstick in a flight simulator!

MUZEUM STAROŻYTNEGO HUTNICTWA W NOWEJ SŁUPI

Muzeum prezentuje dokonania starożytnych hutników, którzy dwa tysiące lat temu zorganizowali między pasmem Łysogór a rzeką Kamienną największy ośrodek produkcji żelaza poza granicami imperium rzymskiego. Filmy 3D, realistyczne rzeźby postaci, dioramy antycznych krajobrazów, ekspozycje oraz rekonstrukcje tworzą ścieżkę edukacyjną, po której prowadzi lektor i światło. Zwiedzający poznają kosmiczną genezę żelaza i dzieje starożytnej metalurgii, przechodząc drogą pomiędzy dwoma światami z epoki żelaza, które przenikały się wzajemnie w czasach pokoju i wojny: światem ludów Barbaricum i światem Imperium Romanum. Muzeum wzniesiono nad autentycznym stanowiskiem archeologicznym z relikami 45 pieców dymarskich.

MUSEUM OF ANCIENT METALLURGY IN NOWA SŁUPIA

The Museum presents the achievements of great metallurgists of the past, who 2,000 years ago created the largest iron production centre outside the Roman Empire between the Łysogóra mountain range and the Kamienna River. Visitors make their way through the exhibition on a multimedia journey - with 3D films, realistic sculptures of key figures, dioramas of ancient landscapes, exhibits and reconstructions - led by the voice of a narrator and special lights. You can also learn about the cosmic origins of iron and the history of ancient metallurgy by walking the path between two worlds from the Iron Age that diffused into each other in times of peace and war: the Barbaricum (Germanic) world and the Roman Empire. The museum was erected on a genuine archaeological site containing the relics of 45 primitive smelting furnaces.

www.parklegend.pl

www.muzeum-nowaslupia.pl

CHĘCINY

O rozwoju Chęciny zdecydowały przede wszystkim złoża cennych kruszców: ołowiu, srebra oraz miedzi. W malowniczej panoramie miasta królują dziś ruiny gotyckiego zamku, wybudowanego około 1300 roku na górze zwanej Zamkową. Zwiedzając warownię, można spotkać ducha dawnej mieszkanki zamku – królowej Bony. Biała Dama pojawia się zawsze podczas imprezy Noc na Zamku w Chęcinach. W tym historycznym miasteczku obiektami godnymi polecenia są też: wczesnobarokowy klasztor s. Bernardynek, kościół i klasztor Franciszkanów ufundowany przez Kazimierza Wielkiego w 1368 roku, kościół parafialny wzniesiony w I połowie XIV w. oraz renesansowa kamienica zwana Niemczówką. W pobliżu miejscowości znajdują się inne bardzo atrakcyjne miejsca, między innymi Park Etnograficzny w Tokarni, Jaskinia Raj, Regionalne Centrum Naukowo Technologiczne wraz z Centrum Nauki Leonarda Da Vinci w Podzamczu oraz Fortalicja w Sobkowie.

The development of Chęciny was mainly due to its deposits of precious ores: lead, silver and copper. The panoramic view of the town is dominated by picturesque ruins of a Gothic castle erected on Góra Zamkowa (Castle Hill) around 1300. The stronghold is said to be haunted by the ghost of Queen Bona, a former resident of the castle. The White Queen always appears during the Night in the Chęciny Castle event. There are a few other historic monuments in Chęciny which are worth a visit: an early Baroque convent of the Bernardine nuns, a Franciscan church and monastery founded by Casimir III the Great in 1368, a parish church erected in the first half of the 14th century, and a former Renaissance inn known as Niemczówka.

A number of other very attractive spots can also be encountered in neighbouring areas, including the Ethnographic Park in Tokarnia, Paradise Cave, the Regional Science and Technology Centre along with the Leonardo da Vinci Science Centre in Podzamcze, and the Fortalice in Sobków.

www.zamek.checiny.pl

PARK ETNOGRAFICZNY W TOKARNI

ETHNOGRAPHIC PARK IN TOKARNIA

www.mwk.com.pl

Muzeum Wsi Kieleckiej - Park Etnograficzny w Tokarni znajduje się przy trasie S7, prowadzącej z Kielc do Krakowa. Na 65-hektarowym obszarze zgromadzono ok. 80 najcenniejszych zabytków XVII/XVIII-wiecznego budownictwa drewnianego z terenów dawnego województwa kieleckiego: zagrody wiejskie, obiekty małomiasteczkowe, budynki folwarczne, młyny wodne i wietrzne, spichlerze. Do najciekawszych można zaliczyć dwór z Suchedniowa z 1812 r., spichlerz dworski ze Złotej z 1719 r. i barokowy kościół pw. Matki Bożej Pocieszenia z Rogowa nad Wisłą z 1761 r. Muzeum Wsi Kieleckiej organizuje w skansenie plenerowe imprezy folklorystyczne.

The Open-Air Museum of the Kielce Village – the Ethnographic Park in Tokarnia – is situated near the S7 road leading from Kielce to Kraków. Around 80 historically valuable historic wooden structures from the former Kielce Province built in the 17th/19th-centuries have been gathered on an area of 65 ha, including farmsteads, small town buildings, farm outbuildings, watermills and windmills, and granaries. The most interesting of them are the manor-house from Suchedniów (1812), the manor granary from Złota (1719), and the Baroque church of Our Lady of Consolation from Rogów on the Vistula (1761). The Open-Air Museum of the Kielce Village organises open-air folklore events.

REZERWAT GÓRA MIEDZIANKA

Rezerwat obejmuje wzniesienie Góry Miedzianka (354 m n.p.m) oraz dwa nieczynne kamieniołomy i teren dawnej kopalni rudy miedzi, czynnej tu od XIV w. Pozostałością kopalni jest główna sztolnia Zofia, przebiegająca cały maszyn góry, i Teresa oraz wiele drobnych szybików, szczelin, zapadłisk i hałd. Obok rezerwatu, na terenie dawnego budynku kopalni Bolesław znajduje się Muzeum Izba Górnictwa Kruszcowego.

MIEDZIANKA HILL RESERVE

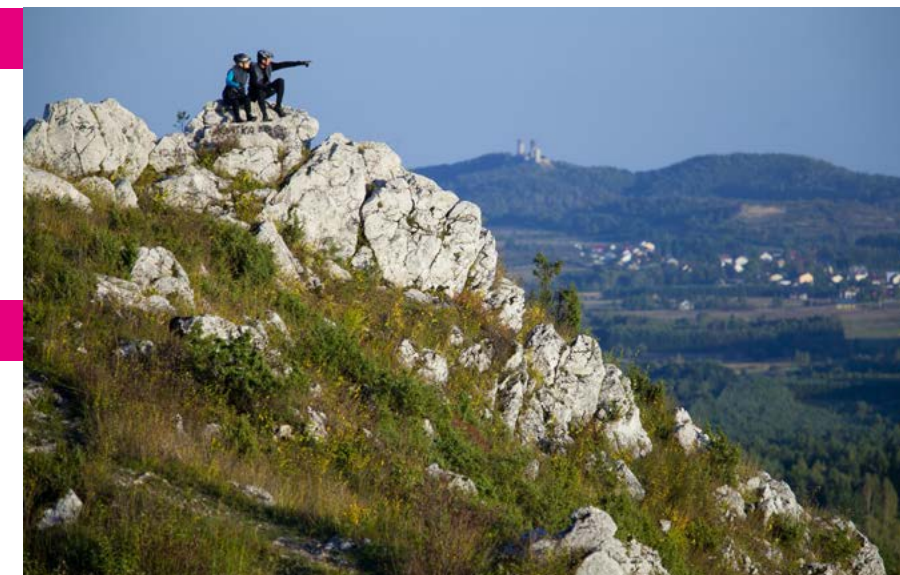
The reserve encompasses Miedzianka Hill (354 m above sea level), two closed quarries, and a former copper ore mine that had functioned there since the 14th century. The remains of the mine include the main adits Zofia, running through the entire massif of the hill, and Teresa, as well as many small shafts, pits, cavities and slag heaps. Beside the reserve, on the premises of the former mine building Bolesław, there is the Museum House of Precious Metal Mining.

DĄB BARTEK

Liczy według różnych źródeł od 700 do 1000 lat. Jak głoszą legendy, pod Bartkiem odpoczywali polscy królowie, tacy jak Bolesław Krzywousty, Kazimierz Wielki czy też Jan III Sobieski. Do dziś sędziwy Bartek imponuje swymi rozmiarami: ma 28,5 metrów wysokości, ponad 10 metrów obwodu i ponad 3 metry średnicy.

HISTORIC OAK BARTEK

According to various sources, this tree is 700-1,000 years old. A legend has it that a number of Polish kings, such as Bolesław III Wrymouth, Casimir III the Great or John III Sobieski, took a rest in the shade of Bartek. The dimensions of the ancient Bartek are also imposing today: its height is 28.5 metres, its circumference is above 10 metres and its diameter exceeds 3 metres.

JASKINIA RAJ

Wystarczy skrócić z trasy S7 kilka kilometrów, by znaleźć się w samym środku Raju – najpiękniejszej jaskini w Polsce. Natura stworzyła pod ziemią zapierający dech w piersiach kompleks korytarzy i komnat, przyozdobiony setkami stalagmitów, stalaktytów i stalagnatów o różnych kształtach i formach oraz rzadkimi pizoidami. Dla turystów udostępniona została do zwiedzania 180-metrowa, podziemna trasa turystyczna, prezentująca ten bajkowy, podziemny świat. Przy jaskini zobaczyć można wystawę muzealną z odtworzonym obozowiskiem rodziny neandertalskiej, z trzema naturalnej wielkości postaciami oraz szczątkami prehistorycznych zwierząt.

PARADISE CAVE

While travelling across the Świętokrzyski Region, it is enough to exit the E7 road to find yourself in the very centre of Paradise – the most beautiful cave in Poland, known as Paradise Cave. It forms a breathtaking natural underground complex of corridors and chambers adorned with hundreds of stalagmites, stalactites and stalagnates of various shapes and forms, and rare pisoids. This marvellous underground world is available to visitors along an underground tourist route of 180 metres. A museum display set up at the entrance to the cave features a reconstructed campsite of a Neanderthal family with three natural-size figures as well as remains of prehistoric animals.

www.jaskiniaraj.pl

Ziemia Sandomierska

Obraz Świętokrzyskiego nie jest pełny bez ziemi sandomierskiej. Jej turystycznym i historycznym centrum jest Sandomierz – polska perła architektury, królewskie miasto o ponad stu dwudziestu zabytkach z różnych epok. Do najwyższej klasy zaliczane są: średniowieczny układ urbanistyczny miasta z renesansowym ratuszem w centrum rynku oraz jeden z najstarszych obiektów ceglanych w naszym kraju – kościół Św. Jakuba. Czasy Króla Kazimierza Wielkiego (XIV wiek) pamiętają: Zamek Królewski – obecna siedziba Muzeum Zamkowego, Bramą Opatowską – jedyną zachowaną do dziś bramą w systemie obwarowań murów obronnych oraz katedra z XIV wieku, z cennymi freskami bizantyjsko-ruskimi wewnątrz. W późnorenansowym Collegium Gostomianum z XVII

wieku od ponad 400 lat funkcjonuje jedna z najstarszych szkół średnich w kraju, a Dom Długosza – doskonale zachowany przykład gotyckiego domu mieszkalnego – mieści wewnątrz bogate zbiory Muzeum Diecezjalnego. Na turystów czeka również około 470-metrowa Podziemna Trasa Turystyczna. W okolicach Sandomierza warto odwiedzić liczące ok. 500 mln lat Góry Pieprzowe. Utworzono tu unikatowy w Europie rezerwat geologiczno-przyrodniczy, na terenie którego dominuje dzika róża i granatowo owocujące jałowce. Na uwagę zasługują także lessowy Wąwóz Królowej Jadwigi.

Panoramę Sandomierza najlepiej podziwiać z pokładu statku w trakcie rejsu po Wiśle.

The picture of the Świętokrzyskie Province would be incomplete without the Sandomierz Region. Its tourist and historical centre is Sandomierz – a Polish gem of architecture and a royal city with over 120 monuments from various epochs. Its medieval urban layout with the Renaissance town hall in the middle of the market square and St James' Church, one of Poland's oldest brick buildings, belong to the top-class category of historic monuments. The Royal Castle, now housing the Castle Museum, the Opatów Gate – the only gate in the defensive wall system that has survived till today – and the 14th-century cathedral with valuable Russo-Byzantine frescoes, all date back to the times of King Casimir III the Great. The late-Renaissance Collegium Gostomianum (17th c.) has housed one of Poland's oldest secondary schools for the last 400 years.

The rich collections of the Diocesan Museum are sheltered by the Długosz House, which is an example of a well-preserved Gothic house from medieval times. Another attraction worth particular recommendation to tourists is the Underground Tourist Route (around 470 m in length). When going to Sandomierz, it is also worth visiting the nearby Pepper Mountains, which are around 500 million years old. A unique (on a European scale) geological and natural reserve was created there, with abundantly growing wild rose shrubs and junipers bearing navy blue fruits. Another natural attraction of Sandomierz is the loess Queen Jadwiga's Ravine.

It is best to admire the panorama of Sandomierz from a ship cruising on the Vistula.

Muzeum Zamkowe w Sandomierzu /
Castle Museum in Sandomierz
ul. Zamkowa 12, 27-600 Sandomierz
tel. +48 15 644 57 57, www.zamek-sandomierz.pl

Dom Jana Długosza – Muzeum Diecezjalne /
Jan Długosz's House – Diocesan Museum
ul. Jana Długosza 9, 27-600 Sandomierz
tel. +48 15 833 26 70, www.domdlugosza.sandomierz.org

Podziemna Trasa Turystyczna w Sandomierzu /
Underground Tourist Route in Sandomierz
ul. Oleśnicka 1, 27-600 Sandomierz
tel. +48 15 832 08 43, www.sandomierskiepodziemia.eu

GÓRY PIEPRZOWE I WĄWÓZ KRÓLOWEJ JADWIGI

Góry Pieprzowe liczą około 500 mln lat. Utworzono tu unikatowy w Europie rezerwat geologiczno-przyrodniczy, na terenie którego dominuje dzika róża i granatowo owocujące jałowce. Stąd też roztacza się piękny widok na dolinę Wisły oraz Stare Miasto. Drugim cennym obiektem przyrodniczym w Sandomierzu jest głęboki, miejscami na 10 m i długi na 500 m, lessowy Wąwóz Królowej Jadwigi. To właśnie tędy, goszcząc w Sandomierzu, przechadzała się Królowa Jadwiga.

PEPPER MOUNTAINS AND QUEEN JADWIGA'S RAVINE

The Pepper Mountains are around 500 million years old. A unique (on a European scale) geological and natural reserve was created there, with abundantly growing wild rose shrubs and junipers bearing navy blue fruits. From there unfolds a beautiful view of the valley of the Vistula and the Old Town. Another valuable natural attraction of Sandomierz is the loess Queen Jadwiga's Ravine, with a depth of up to 10 m and a length of 500 m. It was the favourite walking path of Queen Jadwiga during her stays in Sandomierz.

KLIMONTÓW

Klimontów to miasteczko, którego dzieje sięgają XIII w. Wśród najcenniejszych obiektów Klimontowa należy wymienić monumentalny kościół Św. Józefa ufundowany przez kanclerza Jerzego Ossolińskiego w poł. XVII w. i zbudowany według projektu Wawrzyńca Senesa. W I poł. XVII w. powstał dominikański zespół klasztorny pod wezwaniem Św. Jacka. W Klimontowie zachowała się także pochodząca z XIX w. synagoga. Tu urodził się Bruno Jasieński, właściwie Wiktor Zysman, pisarz, czołowy przedstawiciel polskiego futuryzmu.

Klimontów is a small town which has existed since the 13th century. Its most valuable historic buildings include a splendid church of St Joseph founded by the chancellor Jerzy Ossoliński in the middle of the 17th century and built according to a design by Laurence Senes. In the first half of the 17th century, the Dominican monastery complex of St Hyacinth was built. Another important building that has survived in Klimontów is a 19th-century synagogue. It is the birthplace of Bruno Jasieński (born Wiktor Zysman) – a writer and the leader of the Polish futurist movement.

KOPRZYWNICA

Koprzywnica, leżąca w dolinie rzeki Koprzywianki, swą sławę zyskała dzięki rezydującym tu niegdyś Cystersom. Ich opactwo zostało gruntownie przebudowane w XVIII wieku. Romańska świątynia posiada nadbudowane z cegły gotyckie szczyty oraz dobudowane w okresie baroku: zakrytą, zachodnią fasadę z kruchtą i wieżę na sygnaturkę w kształcie kielicha zwanego „kulawką”. Bardzo efektownie prezentuje się, widoczne w całym kościele, sklepienie krzyżowo-żebrowe oraz gotyckie malowidła.

Located in the valley of the Koprzywianka river, Koprzywnica owes its fame to the Cistercians who lived here in the past. Founded by Mikołaj Bogoria around 1183, their abbey was totally reshaped in the 18th century. The Romanesque temple has Gothic tops made of brick. The sacristy, the chapel, the western front with a vestibule and the cup-shaped ave-bell were added during the Baroque period. Very impressive are the Gothic frescoes and cross-ribbed vaults visible in every part of the church.

ZAWICHOST

Zawichost to miasto królewskie położone na wczesnośredniowiecznym szlaku ruskim z zachodniej Europy na wschód, usytuowane nad historyczną przeprawą przez Wisłę. Do dziś można podziwiać wzniesiony w latach 1244-1257 kościół pofranciszkański pw. Św. Jana Chrzciciela. Ufundowana przez księcia Bolesława Wstydliwego świątynia wraz z klasztorem stanowiła wiano dla jego siostry księżnej Salomei, która wstąpiła do zakonu Klarysek i osiadła w Zawichoście. Był to pierwszy klasztor Klarysek w Polsce.

Located near the historical river crossing of the Vistula, which served merchants travelling from western Europe to the Russian lands in the early Middle Ages, Zawichost used to be a royal town. The former Franciscan church of St John the Baptist erected in the years 1244-1257 can be admired till today. Founded by Prince Bolesław V the Chaste, the church and the nunnery were the dowry of the prince's sister Salome, who joined the nuns of the order of St Clare and settled in Zawichost. It was the first seat of the order in Poland.

Ziemia Opatowska

Ziemia Opatowska to malowniczy region o zróżnicowanym krajobrazie, obejmującym wzgórza, doliny i lessowe wąwozy, które powstały w wyniku długotrwałych procesów geologicznych. Bogata historia tych terenów sięga czasów średniowiecza, kiedy Opatów stał się ważnym ośrodkiem handlowym i kulturalnym. Wśród najważniejszych zabytków regionu warto wymienić romańską kolegiatę św. Marcina w Opatowie, imponujące ruiny zamku Krzyżtopór w Ujeździe oraz barokowy klasztor Bernardynów. Mitośnicy historii i kultury mogą odwiedzić także drewniane kościoły w Gierczycach i Glinianach, a także neolityczną osadę w Kopcu. Ziemia Opatowska zachwyca również naturalnym pięknem oraz lokalnym dziedzictwem, które czynią ją atrakcyjnym celem turystycznym.

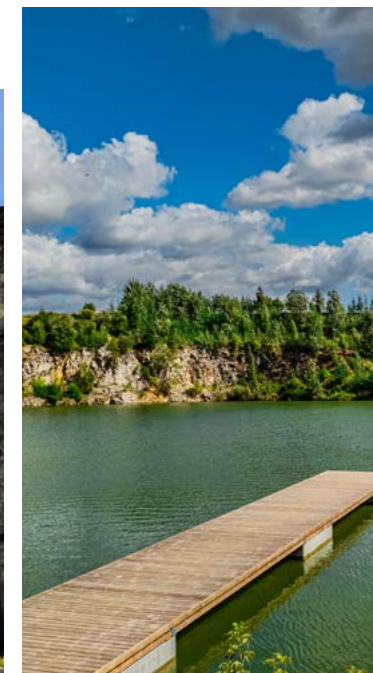
Opatów Land is a picturesque region with a diverse landscape of hills, valleys and loess gorges, shaped over long geological processes. Its rich history dates back to the Middle Ages when Opatów became an important centre of trade and culture. Among the region's most significant landmarks are the Romanesque Collegiate Church of St. Martin in Opatów, the impressive ruins of Krzyżtopór Castle in Ujeździe and the Baroque Bernardine Monastery. History and culture enthusiasts can also visit the wooden churches in Gierczyce and Gliniany, as well as the Neolithic settlement in Kopic. Opatów Land is also admired for its natural beauty and local heritage, making it an attractive tourist destination.

OPATÓW

Centrum Informacji Turystycznej,
Urząd Miasta i Gminy Opatów /
Tourist Information Centre, Opatów City Hall
pl. Obrońców Pokoju 34, 27-500 Opatów,
tel. 15 868 13 00, www.opatow.travel

Opatów – świętokrzyskie miasto skarbów, jedno z najstarszych polskich miast. Prawa miejskie zostały nadane w 1282 r. Zadziwia niezwykle bogatą historią i nieuchwytnym czarem malowniczych zaułków, uliczek i niespotykane dużym rynkiem. Miasto Kanclerza Wielkiego Koronnego Krzysztofa Szydłowieckiego kawalera Zakonu Smoka. Dzięki unikalnej lokalizacji u podnóża Gór Świętokrzyskich stanowi idealną bazę do zwiedzania innych atrakcji regionu. Znajduje się tutaj polska perła architektury romańskiej z XII w. – Kolegiata pw. św. Marcina Biskupa – Pomnik Historii, która była miejscem sejmików szlacheckich Ziemi Sandomierskiej. Niezwykłym elementem budowli jest słynny Lament Opatowski. Według kronik Jana Długosza to właśnie w Opatowskiej Kolegiacie mieściła się Komandoria Templariuszy sprowadzonych do Polski przez księcia Henryka Sandomierskiego. Warto zwiedzić Bramę Warszawską, która była częścią systemu obronnego renesansowego Opatowa ufundowanego przez Kanclerza, kościół ojców Bernardynów na Żmigrodzie, unikatową ekspozycję w Centrum Historii Templariuszy oraz w Muzeum Geodezji i Kartografii. Ponadto jest tutaj jedna z najdłuższych Podziemnych Tras Turystycznych, na trzech poziomach, powstała na bazie labiryntu piwnic kupieckich. Dla miłośników aktywności fizycznej w lecie dostępny jest odkryty basen a zimą sztuczne lodowisko. Opatów to też unikalne smaki. Można tu zakosztować lokalnego dziedzictwa kulinarnego, degustując wino powstające w tutejszych winnicach, zasmakować w słynnych pączkach w Szarego, zakupić i delektować się tradycyjną Krówką Opatowską czy skosztować gęsi w Miodowym Młynie.

One of the oldest Polish cities with municipal rights granted in 1282, Opatów is known as a town of treasures. It captivates visitors with its rich history and elusive charm of picturesque alleyways, narrow streets and an unusually large market square. Thanks to its unique location at the foot of the Świętokrzyskie Mountains, it is the ideal base for exploring the region's attractions. A true pearl of Romanesque architecture from the 12th century, the Collegiate Church of St. Martin is famous for a precious Renaissance bas-relief known as the Opatów Lamentation. According to the chronicler Jan Długosz, it was the Opatów Collegiate Church that was home to Knights Templar, brought to Poland by Prince Henryk Sandomierski. Take the time to see the Warsaw Gate, part of the Renaissance-era defences of the town funded by Chancellor Szydłowiecki, along with the Bernardine church in Żmigród and the captivating exhibition in the Centre for the History of the Knights Templar and at the Museum of Geodesy and Cartography. Opatów is also home to one of the longest underground tourist routes. Arranged on three levels, it was designed based on a maze of the existing merchant cellars. For fans of outdoor activities, there is a summer swimming pool and a winter ice rink. Opatów is also a place of unique flavours. Enjoy its culinary heritage by tasting the wines of the local vineyards, the famous doughnuts from "U Szarego", the traditional Krówka fudge and exquisite goose at the Miodowy Młyn restaurant.

CENTRUM HISTORII TEMPLARIUSZY

Centrum Historii Templariuszy w Opatowie to nowy punkt na turystycznej mapie województwa świętokrzyskiego. W nowoczesnej i atrakcyjnej formule przybliży pełną tajemniczą historię zakonu rycerskiego Templariuszy, ukazując ich dzieje w kontekście średniowiecza, wypraw krzyżowych oraz historii samego Opatowa.

Przestrzeń zaprojektowano z myślą o młodszych i dorosłych pasjonatach przeszłości. Zwiedzający wyruszają w podróż w czasie, prowadzoną z wykorzystaniem nowoczesnych multimediów, ekranów dotykowych i angażujących form narracji. Kolejne sale ekspozycyjne przenoszą ich do średniowiecznej Jerozolimy, odświeżając atmosferę dawnych pielgrzymek oraz realia rycerskich twierdz strzegących szlaków do Ziemi Świętej. Interaktywne ekspozyty pomagają zrozumieć fenomen jednego z najbardziej intrygujących zakonów w historii Europy.

Opatów zyskuje przestrzeń, w której legenda Templariuszy ożywa, a historia miasta nabiera nowego, fascynującego wymiaru. To miejsce łączące wiedzę z atrakcyjną formą zwiedzania.

CENTRE FOR THE HISTORY OF THE KNIGHTS TEMPLAR

The Centre for the History of the Knights Templar in Opatów is a new point on the tourist map of the Świętokrzyskie Voivodeship. In a modern and attractive form, it presents the mysterious history of the Knights Templar order, showing their story in the context of the Middle Ages, the Crusades and the history of Opatów itself.

The space was designed with younger and adult history enthusiasts in mind. Visitors embark on a time travel journey using modern multimedia, touch screens and engaging narrative forms. Successive exhibition rooms transport them to medieval Jerusalem, revealing the atmosphere of ancient pilgrimages and the realities of knightly fortresses guarding routes to the Holy Land. Interactive exhibits help understand the phenomenon of one of the most intriguing monastic orders in European history.

Opatów gains a space where the legend of the Templars comes to life, and the city's history takes on a new, fascinating dimension. It is a place that combines knowledge with an attractive form of visiting.

ul. Słowackiego 1, 27-500 Opatów
opatow@centrumtemplariuszy.pl
www.centrumtemplariuszy.pl

MUZEUM GEODEZJI I KARTOGRAFII

Muzeum Geodezji i Kartografii im. Eugeniusza Romera w Opatowie to unikalne miejsce, które prezentuje historię pomiarów i tworzenia map. Wystawy ukazują rozwój geodezji i kartografii na przestrzeni wieków, a także prezentują dawne urządzenia pomiarowe i unikalne mapy. To fascynująca podróż dla miłośników nauki, historii i techniki. Zapraszamy do odkrywania tajemnic geodezji i kartografii!

ul. Szpitalna 4a, 27-500 Opatów,
tel. +48 507 737 750, www.kulturaopatow.pl

MUSEUM OF GEODESY AND CARTOGRAPHY

Named after the great Polish geographer Eugeniusz Romer, the Museum of Geodesy and Cartography in Opatów is a unique place that presents the history of surveying and map-making. The exhibitions show the development of geodesy and cartography over the centuries, as well as presenting old surveying devices and unique maps.

It is a fascinating journey for science, history and technology buffs. Come and discover the secrets of geodesy and cartography!

PODZIEMNA TRASA TURYSTYCZNA

Podziemna Trasa Turystyczna w Opatowie, znana jako Piwnice Opatowskie, to sieć podziemnych korytarzy i komór sięgających nawet 14,5 metra pod ziemię, która liczy ok. 500 metrów długości. Powstała w średniowieczu, kiedy Opatów był ważnym węzłem handlowym na szlakach łączących Europę z Morzem Czarnym, Bałtykiem i Kijowem.

Piwnice służyły jako magazyny kupieckie, zapewniając doskonałe warunki do przechowywania towarów. Po latach degradacji zostały odrestaurowane dzięki zespołowi pracowników z AGH i otwarte dla turystów w 1984 roku. Obecnie, w trakcie 45-minutowej wycieczki, można poznać historię miasta oraz jego mieszkańców, a także zobaczyć wystawy regionalne.

UNDERGROUND TOURIST ROUTE

The Opatów Underground Tourist Route, also known as the Opatów Cellars, consists of a network of corridors and chambers up to 14.5 metres deep, extending for about 500 metres. It was built in the Middle Ages, when Opatów was an important trading hub on the routes connecting Europe with the Black Sea, the Baltic Sea and Kyiv.

The cellars served as merchant warehouses, providing excellent conditions for storing goods. After years of neglect, the tunnels were restored with the help of experts from AGH University and opened to tourists in 1984. During the 45-minute guided tour, visitors will learn about the history of the city and its inhabitants, as well as seeing regional exhibitions.

pl. Obrońców Pokoju 18, 27-500 Opatów
tel. +48 506 789 486, www.kulturaopatow.pl

ZAMEK W MIĘDZYGÓRZU

Dzisiaj z tej średniowiecznej budowli wzniesionej przez króla Kazimierza Wielkiego zachowały się fragmenty murów pn.-wsch. skrzydła, malowniczo usytuowane na cyplu o stromych zboczach przy brzegu rzeki Opatówki. Zamek przekazany przez króla Kazimierza Wielkiego ok. 1370 r. Janowi Zaklicze – kanclerzowi Królestwa Polskiego, zbudowany został na planie prostokąta. Wjazd do niego prowadził poprzez most nad fosą i bramę, a w przyziemiu znajdowały się otwory strzelnicze. Skrzydła mieszkalne wzniesione były z kamienia łamanego i tworzyły niewielki dziedziniec wewnętrzny.

CASTLE IN MIĘDZYGÓRZ

What remains of this medieval structure built by King Casimir the Great is fragments of the north-eastern wing's walls, picturesquely situated on a promontory with steep slopes by the banks of the Opatówka River. Around 1370 King Casimir gave the castle to Jan Zaklika, who later went on to become the Chancellor of the Crown. Built on a rectangular plan, the structure was accessed via a bridge over the moat and a gate, while the ground floor featured firing slits. The residential wings were constructed of stone rubble and formed a small inner courtyard.

ZAMEK W TUDOROWIE

Widoczna dzisiaj wieża to pozostałości średniowiecznej strażnicy, część tudorowskiego zamku wybudowanego na cele obronne. Kiedyś towarzyszyły jej kamienno-ziemne obwarowania oraz fosa, której zarys widoczny jest do chwili obecnej. W czasie potopu szwedzkiego zamek został zniszczony, a wieża opustoszała. Istniejąca do dzisiaj kamienna wieża ma plan zbliżony do kwadratu, a w jej wnętrzu zachowały się ślady po belkach drewnianych stropów.

CASTLE IN TUDORÓW

The tower that has survived until today is the only remnant of a medieval watchtower, part of the defensive castle in Tudorów. It was once accompanied by stone-earth fortifications and a moat, whose outline is still visible. During the Swedish Deluge, the castle was destroyed and the tower abandoned. The existing stone tower has a near-square plan with traces of wooden beam ceilings.

ZAMEK KRZYŻTOPÓR W UJEŹDZIE

Zamek Krzyżtopór w Ujeździe to jedna z największych i najbardziej imponujących budowli w Polsce, zachowanych w stanie trwałej ruiny. Monumentalna rezydencja magnacka Krzysztofa Ossolińskiego, wojewody sandomierskiego, wzniesiona w XVII wieku w stylu „palazzo in fortezza”. Legenda głosi, że zamek został zbudowany na wzór kalendarza i posiadał 4 baszty – tyle ile jest pór roku, 12 dużych sal – tyle ile jest miesięcy, 52 komnaty – tyle ile jest tygodni i 365 okien – tyle ile jest dni w roku. W 2018 roku uzyskał status Pomnika Historii. W sezonie turystycznym odbywają się wydarzenia popularyzujące historię oraz promujące region. Kalendarz wydarzeń dostępny jest na stronie internetowej. Dla osób spragnionych wrażeń w ofercie znajdują się nocne zwiedzania zamku z przewodnikiem w dwóch wersjach – Standard i Premium, Noce z Duchami, Wieczory Wróżb i Magii. W zamku znajduje się sklepik z pamiątkami oraz zamkowa kawiarnia. Dla szkół i grup zorganizowanych zamek ma w swej ofercie zwiedzanie z przewodnikiem, lekcje historyczne, zajęcia artystyczne oraz warsztaty świąteczne. Dla firm istnieje możliwość wynajęcia sal konferencyjnych. Krzyżtopór to także idealne miejsce na ceremonię ślubną lub sesję fotograficzną.

KRZYŻTOPÓR CASTLE IN UJAZD

Krzyżtopór Castle in Ujazd is one of the largest and most impressive structures in Poland preserved in a state of permanent ruin. The monumental residence was the abode of magnate Krzysztof Ossoliński, Voivode of Sandomierz, built in the 17th century in the palazzo in fortezza style. Legend has it that the castle was built in the image of a calendar, with 4 towers – as many as the seasons, 12 large halls – as many as the months, 52 chambers – as many as the weeks, and 365 windows – as many as the days in a year. In 2018, it received Historic Monument status. During the tourist season, the castle becomes the venue for events popularising history and promoting the region. The event calendar is available on the castle's website. For those seeking thrills, the offer includes nighttime guided tours of the castle in two versions (standard and premium), nights with Ghosts as well as Evenings of Divination and Magic. The castle has a souvenir shop and a café. For schools and organised groups, the castle offers guided tours, history lessons, artistic activities and holiday workshops, while businesses can rent conference rooms. Krzyżtopór is also an ideal place for wedding ceremonies and photo shoots.

Ujazd 73, 27-570 Iwaniska
tel. +48 511 453 697 (administracja / administration),
+48 15 860 11 33 (kasa biletowa / ticket office)
krzyztopor@krzyztopor.org.pl; www.krzyztopor.org.pl

ARCHEOPARK KOPIEC

Osada neolityczna na terenie wsi Kopiec jest archeologiczną rekonstrukcją osiedla jakie istniały na ziemiach polskich 5500 lat temu. Zrealizowana tu rekonstrukcja przybliża czas neolitu, kiedy to ludność kultury pucharów lejkowatych kolonizowała obszary dzisiejszych ziem polskich. Wspomniane plemiona zajmowały się rolnictwem i hodowlą prowadząc osiadły tryb życia. Na terenie osady znajduje się 10 zrekonstruowanych obiektów na podstawie badań archeologicznych oraz 7 charakterystycznych dla tamtej epoki. Wszystkie są wyposażone w narzędzia, naczynia i inne przedmioty z epoki, odtworzone na podstawie badań. W osadzie można spotkać także zwierzęta: owce, kozy i bydło. Odwiedzający osadę mają możliwość spróbowania swoich sił w pradziejowym rzemiośle, biorąc udział w warsztatach przygotowanych dla gości.

KOPIEC ARCHEOPARK

The Neolithic settlement in the village of Kopiec is an archaeological reconstruction of a settlement that existed 5,500 years ago, in what is now Poland. This reconstruction brings the Neolithic era to life, a time when the people of the Funnelbeaker culture colonised the region. These tribes practiced agriculture and animal husbandry, leading a sedentary lifestyle. The settlement includes 10 reconstructed structures based on archaeological research, along with 7 others characteristic of that period. All are furnished with tools, pottery and other artefacts recreated based on historical findings. Visitors can meet animals such as sheep, goats and cattle, and have the opportunity to try their hand at prehistoric crafts through workshops prepared for visitors.

www.osada-kopiec.pl

Ziemia Ostrowiecka

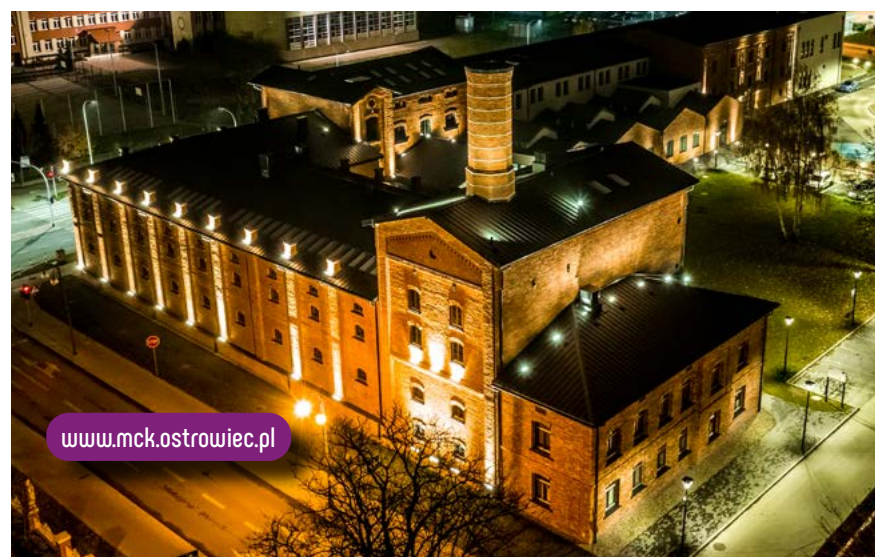
Ziemia Ostrowiecka zajmuje malowniczy obszar nad rzeką Kamienną w północno-wschodniej części województwa. Bardzo cenne są tu obiekty związane z budownictwem przemysłowym i starożytnym górnictwem. Zabytki architektury reprezentujące style od romańskiego po klasycyzm tworząc jedyny w swoim rodzaju klimat krajobrazu kulturowego. To także niezwykle atrakcyjny przyrodniczo region z unikatowymi formami krajobrazowymi. Niedaleko Ostrowca, w **Nietulisku Dużym**, możemy zobaczyć ruiny hal walcowni drobnej. To pozostałości zakładu stanowiącego ostatnie ogniwo tak zwanego ciągłego zakładu fabryk żelaznych nad Kamienną. Obecnie walcownia żelaza jest cennym zabytkiem techniki, którego największą wartość stanowi kompletnie zachowany historyczny układ wodny.

The Ostrowiec Region occupies the picturesque area of the valley of the Kamienna river in the north-eastern part of the Świętokrzyskie Province. Objects connected with industrial building and ancient mines are of particular value here. Architectural monuments representing successive styles (from Romanesque art to Classicism) create a unique climate of cultural landscape. It is also a region with unusually attractive nature and unique landscape forms. Near Ostrowiec, in **Nietulisko Duże**, we can see ruins of the halls of a fine section mill. These are the remains of a plant that served as the final link of the "continuous plant of iron factories" on the Kamienna river. Today the iron mill is a valuable technological monument, whose biggest value is the historic water system that has survived in its entirety.

OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI

Ostrowiec Świętokrzyski kojarzy się przede wszystkim z przemysłem metalurgicznym. Dziś możesz tu pochodzić po parku miejskim i niewielkim zabytkowym centrum. Polecamy również zobaczyć pięknie zrewitalizowany Ostrowiecki Browar Kultury. To obiekt z duszą łączący ponad stuletnią tradycję z nowoczesnością. Dziś pod jednym dachem działalność prowadzą tu najważniejsze instytucje kultury w Ostrowcu Świętokrzyskim - Miejska Biblioteka Publiczna, Biuro Wystaw Artystycznych oraz Miejskie Centrum Kultury. Istotnym miejscem na turystycznej mapie miasta i regionu jest również Centrum Tradycji Hutnictwa. Placówka w nowoczesny i przystępny sposób przybliży dzieje hutnictwa w dorzeczu rzeki Kamiennej.

Ostrowiec Świętokrzyski is mainly associated with the metal industry. Today you can walk through the town park and the small historic centre. But we especially recommend visiting the beautifully revitalised Ostrowiecki Browar Kultury. It is a building with soul, combining more than a hundred years of tradition with modernity. Today, the most important cultural institutions in Ostrowiec Świętokrzyski - the Municipal Public Library, the Artistic Exhibition Office and the Municipal Cultural Centre - operate here under one roof. An important tourist attraction in the city and region is the Centre for the Tradition of Metallurgy, which presents the history of metallurgy in the Kamienna River basin in a modern and accessible way.

www.mck.ostrowiec.pl

ŻYWE MUZEUM PORCELANY W ĆMIELÓWIE

Ćmielów słynie z porcelany. Porcelanowe figurki ćmielowskie i filiżanki są tu wytwarzane ręcznie z najwyższej jakości surowców. W 2005 roku na terenie dawnej Wytwórni Porcelany ŚWIT powstało pierwsze w Polsce Żywe Muzeum Porcelany. Podczas zwiedzania z przewodnikiem można m.in. zapoznać się z procesem ręcznej produkcji, dowiedzieć się, z czego powstaje porcelana, jaka jest różnica między nią a ceramiką i co wspólnego z jej wyrobem ma sok z buraka. Zwiedzający mogą wszystkiego dotknąć i spróbować swoich sił w rzemiośle. Podczas Warsztatów Porcelanowych uczestnicy mogą samodzielnie wykonać różę z masy lub pomalować figurkę, kubek lub filiżankę pod okiem doświadczonego instruktora.

W 2025 roku została otwarta Komnata Szmaragdowa, a w niej odbywają się warsztaty ze szmaragdowej porcelany - to jedyne takie miejsce na świecie! Zostało ono w całości zbudowane wokół szmaragdowej porcelany, wynalezionej i opatentowanej przez Adama Spałę (obecnego właściciela Fabryki Porcelany AS Ćmielów). Przy muzeum działają także: Wystawa Starej Porcelany z historycznymi eksponatami, wystawy obrazów i ikon na porcelanie oraz Galeria Sztuki Współczesnej van Rij.

THE EXPERIENCE MUSEUM OF PORCELAIN IN ĆMIELÓW

Ćmielów is a town famous for its porcelain. Ćmielów porcelain figurines and cups are handmade here from the highest quality porcelain. In 2005, the first Living Porcelain Museum in Poland was established on the premises of the former ŚWIT Porcelain Factory. During a guided tour, visitors can learn about the process of handmade porcelain production, discover what it is made from, understand the difference between ceramics and porcelain and find out what beet juice has to do with its production. Visitors can touch and try everything. In the Porcelain Workshops, participants can create a rose from porcelain mass themselves or paint a porcelain figurine, cup or saucer under the guidance of an experienced instructor. In 2025, the Emerald Chamber was opened, featuring workshops with emerald porcelain - the only such place in the world! It is entirely built around emerald porcelain, invented and patented by Adam Spała (the current owner of the AS Ćmielów Porcelain Factory). The museum also includes an Exhibition of Old Porcelain with historical exhibits, exhibitions of paintings and icons on porcelain, as well as the van Rij Contemporary Art Gallery.

cetyfikat
KOT Z PIŁKĄ
dekoracja według autorskiego projektu
Udział w Warsztatach
w Fabryce Porcelany AS Ćmielów

ul. Sandomierska 243, 27-440 Ćmielów
tel. +48 535 588 960 lub +48 15 861 20 21
turystyka@cmielow.com.pl
www.turystyka.cmielow.com.pl

MUZEUUM ZAMEK ĆMIELÓW

Miejsce, gdzie pasja spotyka się z historią

Zamek Ćmielów, renesansowa perła położona malowniczo nad rzeką Kamienną, ponownie staje się jedną z najciekawszych atrakcji regionu. Dawna rezydencja rodu Szydłowieckich, wzniesiona w latach 1519–1531, zachwyca dziś zarówno historią, jak i nowoczesnym podejściem do turystyki.

Zamek powstały jako okazała magnacka siedziba o charakterze obronnym, przez wieki należał do znamienitych rodów, m.in. Ostrogskich i Małachowskich. Jego ruiny, usytuowane na wyspie wśród rozlewisk Kamiennych, przyciągają wyjątkowym klimatem i imponującym rozmachem. Obiekt otwiera się na zwiedzających jako nowoczesna przestrzeń muzealna, łącząca historyczne wnętrza z multimedialnymi ekspozycjami. Goście zobaczą tu największą kolekcję gitar, instrumentów i płyt winylowych z autografami gwiazd, co czyni to miejsce atrakcyjnym dla szerokiego grona odbiorców.

To idealna propozycja dla szkół – łączy edukację, kontakt z zabytkiem i aktywność na świeżym powietrzu. Dostępne są zwiedzanie z przewodnikiem oraz warsztaty tematyczne dostosowane do wieku uczestników. Po wizycie na najmłodszych czeka plac zabaw oraz zdrowy posiłek w food truckach.

W zamkowych wnętrzach działać będzie wysokiej klasy restauracja. W menu znajdą się dania przygotowywane z najwyższej jakości składników, a starannie dobrana selekcja win dopełni całości kulinarnej doświadczenia.

ul. Zamkowa 16, 27-440 Ćmielów
tel. +48 792 555 849, kontakt@zamekcmielow.pl
www.zamekcmielow.pl

ĆMIELÓW CASTLE MUSEUM

A Place Where Passion Meets History

Ćmielów Castle, a Renaissance pearl picturesquely located on the Kamienna River, is once again becoming one of the region's most interesting attractions. The former residence of the Szydłowiecki family, built between 1519 and 1531, delights today with both its history and a modern approach to tourism.

The castle, created as an impressive magnate defensive residence, belonged over the centuries to distinguished families, including the Ostrogski and Małachowski. Its ruins, situated on an island amid the Kamienna's floodplains, enchant with their unique atmosphere and impressive scale. The site opens to visitors as a modern museum space, combining historic interiors with multimedia exhibitions. Guests will see here the largest collection of guitars, instruments and vinyl records with celebrity autographs, making this place attractive to a wide audience.

It is an ideal proposal for schools, combining education, contact with a historic site and outdoor activity. Guided tours and themed workshops adapted to participants' ages are available. After the visit, the youngest can enjoy a playground and healthy meals at food trucks.

A high-class restaurant will operate in the castle interiors. The menu will feature dishes prepared from the highest quality ingredients, and a carefully selected wine list will complete the culinary experience.

GALERIA GITAR STRATOCastle

Największe Muzeum Gitary w Europie

Od 2026 roku Ćmielów kojarzony będzie także z gitarami, bowiem odrestaurowany Zamek Ćmielów stał się miejscem łączącym historię, pasję i wyjątkowe brzmienia.

W ponad 500 letnich wnętrzach znalazła się unikatowa kolekcja kilkuset gitar z autografami takich gwiazd jak Jimi Hendrix, Kurt Cobain czy David Bowie. Każda gitara niesie własną historię, zapisaną w materiale i dźwięku.

Muzeum wzbogaci zbiory innych instrumentów, winyli i mikrofonów z podpisami np. Freddiego Mercury, Michaela Jacksona czy Madonny oraz interaktywne przestrzenie pozwalające zanurzyć się w świecie muzyki. STRATOCastle będzie także miejscem koncertów i festiwali, które od 2026 roku przyciągną artystów i fanów z całego świata.

To wyjątkowy cel dla wszystkich, którzy kochają muzykę, historię i niepowtarzalne doświadczenia.

STRATOCastle GUITAR GALLERY

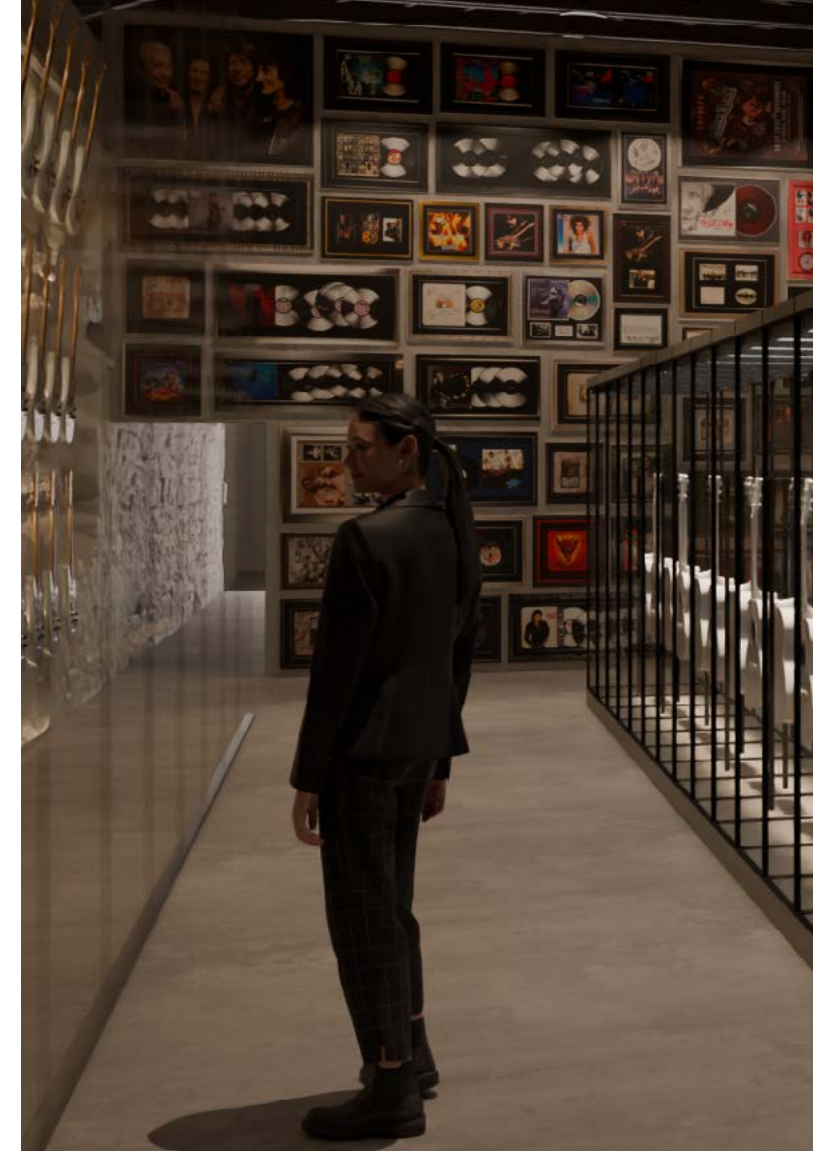
Europe's Largest Guitar Museum

From 2026, Ćmielów will also be associated with guitars, as the restored Ćmielów Castle has become a place combining history, passion and unique sounds.

In the over 500-year-old interiors, a unique collection of hundreds of guitars with autographs from stars such as Jimi Hendrix, Kurt Cobain and David Bowie has found its place. Each guitar carries its own story, recorded in the material and sound.

The museum will be enriched with collections of other instruments, vinyl records and microphones signed by, for example, Freddie Mercury, Michael Jackson and Madonna, as well as interactive spaces allowing immersion in the world of music. STRATOCastle will also be a venue for concerts and festivals that, starting in 2026, will attract artists and fans from around the world.

This is a unique destination for everyone who loves music, history and one-of-a-kind experiences.

MUZEUM HISTORYCZNO-ARCHEOLOGICZNE W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYSKIM

Ostrowieckie muzeum zaprasza na podróż do przeszłości. Odwiedzając oba oddziały oraz biorąc udział w rozmaitych wydarzeniach muzealnych (w tym roku także jubileuszowych), zwiedzający mają okazję poznać nie tylko dzieje Ziemi Ostrowieckiej, ale także tajemnice pradziejowego świata.

W Muzeum Archeologicznym i Rezerwacie Krzemionki czeka na nich trasa turystyczna ukazująca kopalnie krzemienia pasiastego sprzed 5000 lat! Krzemionkowskie podziemia są jedynym takim obiektem na świecie otwartym dla szerszej publiczności. Krzemionki od 1994 r. są Pomnikiem Historii, a w 2019 r. trafiły na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Częścią ostrowieckiego muzeum jest także zabytkowy Pałac Wielopolskich w Częstocicach. Pałac zaprojektowany przez architekta Leandro Marconiego w stylu eklektycznym powstał pod koniec XIX w. dla Marii i Zygmunta Wielopolskich, ówczesnych właścicieli dóbr ostrowieckich. We wnętrzach z epoki oglądać można m. in. jedną z największych kolekcji porcelany ćmielowskiej. Pałac otoczony jest zabytkowym parkiem, na jego obszarze znajduje się wielokulturowe stanowisko archeologiczne.

HISTORICAL AND ARCHAEOLOGICAL MUSEUM IN OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI

The Ostrowiec museum invites you on a journey into the past. By visiting both branches and participating in various museum events (including ones celebrating this year's centennial), visitors have the opportunity to learn not only about the history of the Ostrowiec Land but also the secrets of the prehistoric world.

At the Archaeological Museum and Krzemionki Reserve, a tourist trail awaits, showcasing flint mines from 5,000 years ago! The Krzemionki underground tourist routes are the only such facility in the world open to the general public. Krzemionki has been a Historic Monument since 1994 and was inscribed on the UNESCO World Heritage List in 2019.

Another part of the Ostrowiec museum is the historic Wielopolski Palace in Częstocice. The palace, designed by architect Leandro Marconi in an eclectic style, was built at the end of the 19th century for Maria and Zygmunt Wielopolski, then owners of the Ostrowiec estates. Inside, visitors can see, among other things, one of the largest collections of Ćmielów porcelain. The palace is surrounded by a historic park, and on its grounds is a multicultural archaeological site.

Pałac Wielopolskich w Częstocicach /
Wielopolski Palace in Częstocice
ul. Świętokrzyska 37, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
tel. +48 41 265 36 51; sekretariat@muzeumostrowiec.pl

Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki /
Archaeological Museum and Krzemionki Reserve
Sudół 135a, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
tel. +48 41 260 55 50; sekretariat@krzemionki.info

www.muzeumostrowiec.pl

60/100

60-lecie Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim • 100-lecie ostrowieckiego muzealnictwa

BAŁTÓW – KOMPLEKS TURYSTYCZNY

Od lat to najchętniej odwiedzana atrakcja w województwie świętokrzyskim. Bałtów to rodzinne miejsce pełne radości i przygód, gdzie różnorodność tematyczna potrafi zaskoczyć każdego gościa. Zwiedzający odkrywają tu tajemnice dinozaurów, dotkną skamieniałości, a nawet przeniosą się w wirtualny jurajski świat. Wybierając się na safari po Zwierzyńcu, staną oko w oko z dzikimi zwierzętami z różnych kontynentów. Rodzinnej rozrywki dostarczy Park Zabaw i Wioska Czarownic. Miłośnicy historii zachwycą się „Polską w Miniaturze” i „Sławińskim Wzgórzem”. Bałtów to także raj dla aktywnych: wypożyczalnia rowerów, spływy kajakowe, questing, wrotkarnia i wspinaczka skałkowa. Bałtów zimą to nowoczesny ośrodek narciarski „Szwajcaria Bałtowska”, oferujący 5 tras zjazdowych, wypożyczalnię, szkółkę narciarską oraz lodowisko. Najmłodszy mogą odwiedzić bajkową Wioskę Świętego Mikołaja. Na terenie obiektu działa całoroczna baza noclegowa oraz restauracje. Warto zatrzymać się w Bałtowie na dłużej i czerpać radość z odkrywania!

BAŁTÓW TOURIST COMPLEX

For years, this has been the most popular attraction in the Świętokrzyskie Voivodeship. Bałtów is a family-friendly place full of joy and adventure, where the variety of themes can surprise every visitor. Guests will discover the secrets of dinosaurs, touch fossils and even step into a virtual Jurassic world. On a safari through the Animal Park, visitors come face to face with wild animals from different continents. Family entertainment is provided by the Play Park and the Witches' Village. History enthusiasts will be delighted by "Poland in Miniature" and the "Slavic Hill." Bałtów is also a paradise for active visitors, with facilities for bike rental, kayaking trips, questing, a roller skating rink and rock climbing. In winter, Bałtów becomes "Bałtów Switzerland", that is, a modern ski resort, offering 5 downhill slopes, rentals, a ski school and an ice rink. The youngest can visit the fairy-tale Santa Claus Village. The complex features year-round accommodation and restaurants. It's worth staying longer in Bałtów and enjoying the thrill of discovery!

Bałtów 8a, 27-423 Bałtów
tel. +48 41 310 10 13
rezerwacja.bałtow@jurapark.pl
www.juraparkbałtow.pl

Ziemia Staszowska

Ziemia Staszowska to obszar, gdzie spotkać można wiele ciekawych krajobrazowo miejsc i interesujących architektonicznie obiektów. Ten teren to niezwykle połączenie form i kontrastów – są tu zarówno malownicze wzniesienia, jak i liczne jeziora i rzeki. To region o bardzo bogatym dziedzictwie kulturowym, pełen zamków, dworów, kościołów, ale także pełen śladów gospodarczej przeszłości. Sercem regionu jest **miasto Staszów**, dla którego najbardziej charakterystycznym elementem architektonicznym jest zabytkowy rynek z dawnymi kramnicami, pełniącymi niegdyś funkcję bliźniaczą do krakowskich sukiennic. W mieście znajduje się kilka bardzo cennych zabytków m.in. kościół św. Bartłomieja z 1343 r. wraz z renesansową kaplicą Matki Boskiej Różańcowej oraz XVII-wieczny ratusz. Zabytkowy jest także układ architektoniczny rynku i przyległych ulic, gdzie można znaleźć przykłady dawnej architektury małomiasteczkowej i przemysłowej.

The Staszów Region is an area abounding in interesting landscapes and architectural objects. It represents an extraordinary combination of forms and contrasts, including picturesque hills, as well as many lakes and rivers. It is a region with a very rich cultural heritage, full of castles, manor-houses, churches as well as traces of the economic past. The heart of the region is the town of Staszów; its most characteristic architectural element is the historic market square with former tenement houses called kramnice, whose function was similar to that of the Sukiennice (Cloth Hall) in Kraków. In Staszów there are a number of very valuable monuments, including the church of St Bartholomew (1343) with a Renaissance chapel of Our Lady of the Rosary and the 17th-century town hall. The architectural layout of the Market Square and adjacent streets is also historic – it contains examples of old small-town and industrial architecture.

PAŁAC POPIELÓW W KUROZWĘKACH

W drugiej połowie XIV wieku w Kurozwękach zbudowany został zamek, znany z dokumentu z 1400 roku jako castrum Curoswank. W XVIII wieku założenie mieszkalno-obronne całkowicie przekształcono w barokowo-klasycystyczną rezydencję. Turyści mogą zwiedzić wnętrza kurozwęckiego pałacu wraz z piwnicami oraz muzeum, w którym znajdują się pamiątki rodziny Popielów i galeria obrazów Józefa Czapskiego. Ponadto można skorzystać z noclegów w stylowych wnętrzach Oranżerii i Oficyny. Niecodzienną atrakcją jest stado bizonów amerykańskich, które można oglądać z wnętrza wozu „safari bizon”. Miłośnicy aktywnego wypoczynku wybiorą zapewne przejażdżkę konno, rowerem, zagrają w paint-ball lub spróbują odnaleźć się wśród ścieżek kukurydzianego labiryntu. Po całodniowym zwiedzaniu na przybyłych gości czekają potrawy z bizona serwowane w pałacowej restauracji i piwa z miejscowego browaru.

POPIEL PALACE IN KUROZWĘKI

According to a document from 1400 known as castrum Curoswank, a castle was built in Kurozwęki in the second half of the 14th century. Originally erected for residential and defensive purposes, the building was eventually transformed into a splendid Baroque and neoclassical residence in the 18th century. Visitors can tour the palace interiors and its basement, as well as the museum where souvenirs of the Popiel family and a gallery of paintings by Józef Czapski are kept. They can also spend a night in the stylish interiors of the Orangery and the Annex. An additional attraction is a herd of American bison that can be admired while touring the enclosure in a special safari bison wagon. Enthusiasts of active rest will certainly take the opportunity to ride on horseback, bike, play paintball, or try a rope slide. After a whole day of sightseeing, visitors can try bison dishes served in the palace restaurant and beers from the local brewery.

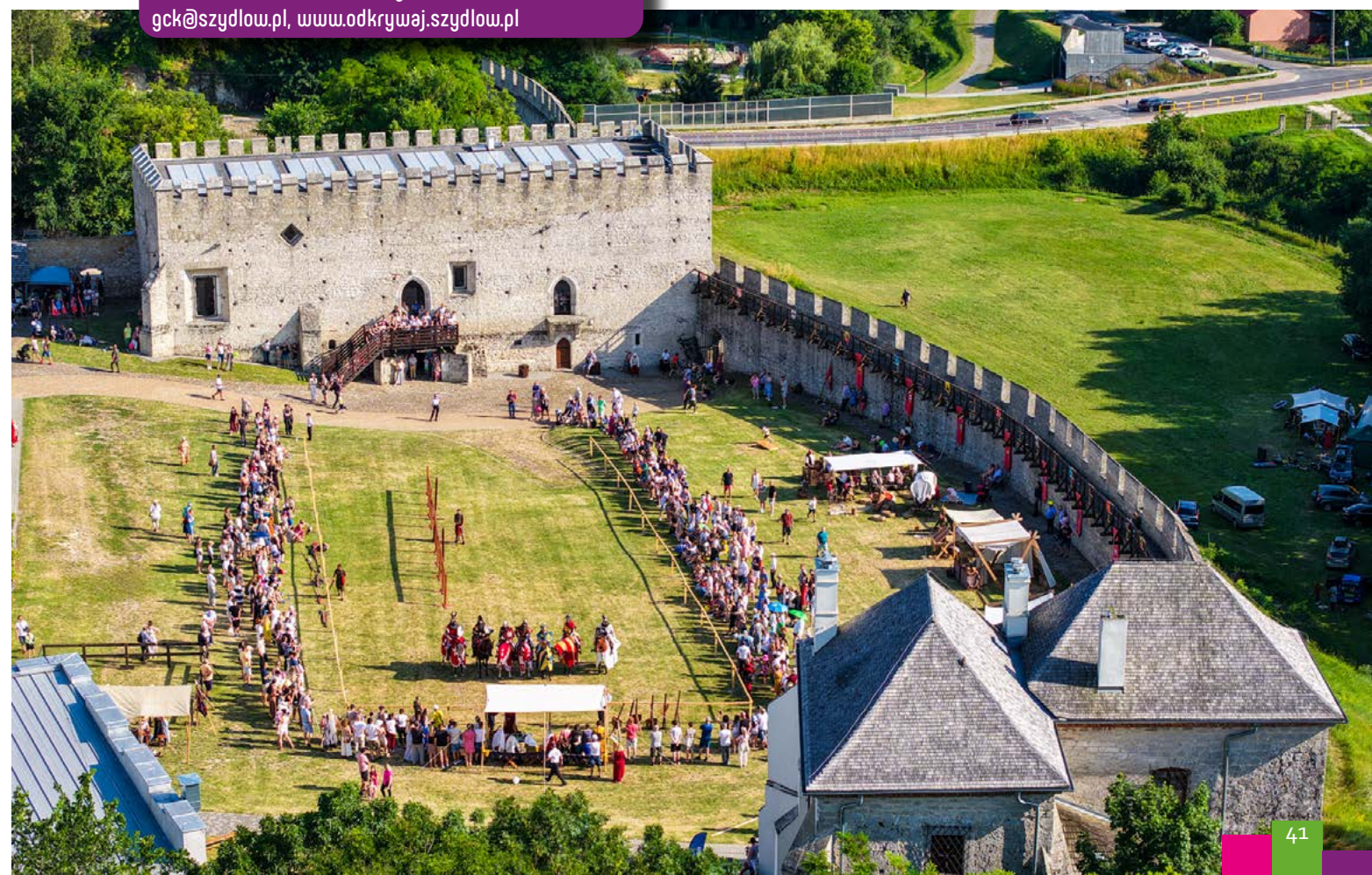
www.kurozweki.com

SZYDŁÓW

Miasteczko SztydłóW to jeden z najciekawszych celów turystycznych w świętokrzyskim ze względu na wybitne walory historyczne. Znajduje się tu najlepiej zachowany na terenie dawnego Królestwa Polskiego pierścień kamiennych murów obronnych wraz z Bramą Krakowską z czasów Kazimierza Wielkiego, dwa XIV-wieczne kościoły, w tym jeden fundacji królewskiej. Ponadto jest tutaj również unikatowy pałac królewski wzniesiony za czasów Władysława Jagiełły. To jedyna, nieprzekształcona w późniejszych czasach, średniowieczna siedziba królów polskich, którą można oglądać do dziś. W Muzeum Zamków Królewskich znajdują się makiety zamków, doskonale odwzorowane figury wł. królów, a także najświetniejszego polskiego rycerza: Zawiszy Czarnego. Całość uzupełnia bogata warstwa multimedialna. Dodatkowo w SztydłóW można zwiedzić jedną z najstarszych synagog w Polsce (XVI w.) oraz ruiny szpitala i kościoła św. Ducha z XVII w. Miasteczko zwane jest „stolicą śliwki” ze względu na tysiące hektarów sadów rozciągających się dookoła SztydłóW.

The historic town of SztydłóW is one of the most interesting tourist destinations in the Świętokrzyskie Voivodeship. It has the best preserved ring of stone defence walls in the former Kingdom of Poland, together with the Kraków Gate from the times of King Kazimierz the Great and two 14th-century churches, including one of royal foundation. The royal palace built in the days of King Władysław Jagiełło is unique. It is the only medieval residence of Polish kings you can see today which has not been remodelled in later styles. The Royal Castles Museum displays scale models of castles, perfectly rendered figures of the above-mentioned kings and of the most famous Polish knight, Zawisza Czarny. A rich multimedia layer completes the package. In addition, SztydłóW is home to one of the oldest synagogues in Poland (16th century) and the ruins of the hospital and church of the Holy Spirit from the 17th century. The town is also called the “plum capital” due to the thousands of hectares of orchards stretching around SztydłóW.

Punkt Informacji Turystycznej / Tourist Information Point
ul. Staszowska 12, 28-225 SztydłóW, tel. +48 41 354 53 13
gck@sztydlow.pl, www.odkrywaj.sztydlow.pl

Stary Ratusz, Rynek 21, 28-225 Szydłów
tel. + 48 518 921 980 + 48 502 417 088
rezerwacje@muzeumsliwki.pl
www.muzeumsliwki.pl

MUZEUM ŚLIWKI. MANUFATURA ŚLIWKI W CZEKOLADZIE W SZYDŁOWIE

To unikatowe miejsce na mapie atrakcji regionu świętokrzyskiego. Zlokalizowane w Starym Ratuszu w Szydłowie, zaprasza w podróż przez historię śliwki – owocu od wieków kształtującego lokalną tożsamość i tradycje kulinarne. To pierwsze na świecie multimedialne i degustacyjne muzeum w całości poświęcone śliwce, łączące nowoczesną ekspozycję z dziedzictwem regionu.

Zwiedzający poznają dzieje sadownictwa, etapy powstawania manufakturowych słodyczy oraz zabytkową linię produkcyjną śliwki w czekoladzie. Interaktywne instalacje i projekcje angażują wszystkie zmysły, czyniąc wizytę atrakcyjną dla dorosłych i dzieci.

Muzeum udostępni przestrzeń edukacyjną szkołom, umożliwiając nauczycielom prowadzenie własnych zajęć z historii czy biologii, co uzbogaca wycieczki o wartościowe doświadczenia.

Zwiedzanie kończy degustacja wyrobów śliwkowych, pozostawiająca trwałe smakowe wspomnienie. To propozycja dla rodzin, grup zorganizowanych, firm i turystów poszukujących oryginalnych wrażeń. Muzeum zaprasza także na spacer po śliwkowych sadach, szczególnie w czasie Szydłowskiego Festiwalu Natury, gdy drzewa zachwycają kwitnieniem.

PLUM MUSEUM. MANUFACTURE OF PLUMS IN CHOCOLATE IN SZYDŁÓW

This is a unique place on the map of Świętokrzyskie region attractions. Located in the Old Town Hall in Szydłów, it invites you on a journey through the history of the plum – a fruit that has shaped local identity and culinary traditions for centuries. It is also the world's first multimedia and tasting museum entirely dedicated to the plum, combining a modern exhibition with the region's sweet heritage.

Visitors learn about the history of fruit growing, the stages of creating manufactory sweets, and the historic production line for plums in chocolate. Interactive installations and projections engage all senses, making the visit attractive for adults and children.

The museum provides educational space for schools, enabling teachers to conduct their own lessons in history or biology, enriching trips with valuable experiences.

The visit ends with a tasting of plum products, leaving a lasting sensory memory. It is a proposal for families, organised groups, companies and tourists seeking authentic experiences. The museum also holds strolls through plum orchards, especially during the Szydłów Nature Festival when the blooming trees delight the senses with their blossoms.

WARSZTATY CZEKOLADOWE I ŚLIWKOWE

Integralną częścią oferty Muzeum Śliwki są warsztaty czekoladowe i śliwkowe, które stanowią atrakcyjne uzupełnienie zwiedzania. Zajęcia odbywają się w specjalnie przygotowanej przestrzeni warsztatowej i mają charakter praktyczny, edukacyjny oraz integracyjny. Uczestnicy poznają tajniki produkcji śliwki w czekoladzie – od wyboru odpowiednich owoców, przez rodzaje czekolady, aż po techniki jej oblewania i dekorowania.

Podczas warsztatów każdy samodzielnie przygotowuje własną porcję słodkich wyrobów, które stają się wyjątkową pamiątką z wizyty w Szydłowie. Program zajęć dostosowany jest do różnych grup wiekowych, dzięki czemu warsztaty doskonale sprawdzają się jako atrakcja dla rodzin, wycieczek szkolnych, seniorów oraz grup firmowych. Muzeum organizuje również pokazy kulinarne i lekcje gotowania, które pozwalają uczestnikom poznać regionalne smaki w jeszcze bardziej angażujący sposób. Spotkanie z lokalną tradycją w praktycznej formie sprzyja kreatywności, wspólnej zabawie i poznawaniu regionalnego dziedzictwa kulinarnego.

Warsztaty łączą naukę z przyjemnością, oferując uczestnikom autentyczne doświadczenie oparte na smaku, zapachu i rzemiośle.

CHOCOLATE AND PLUM WORKSHOPS

An integral part of what the Plum Museum has to offer are chocolate and plum workshops, which provide an attractive complement to the visit. The classes take place in a specially prepared workshop space and have a practical, educational and integrative character. Participants learn the secrets of producing plums in chocolate – from selecting the right fruits, through types of chocolate, to techniques of coating and decorating.

During the workshops, everyone prepares their own portion of sweet treats, which then become a unique souvenir from the visit to Szydłów. The programme is adapted to different age groups, making the workshops perfect as an attraction for families, school trips, seniors and corporate groups. The museum also organises culinary shows and cooking lessons that allow participants to get to know regional flavours in an even more engaging way. Meeting local tradition in a practical form fosters creativity, shared fun and discovering regional culinary heritage.

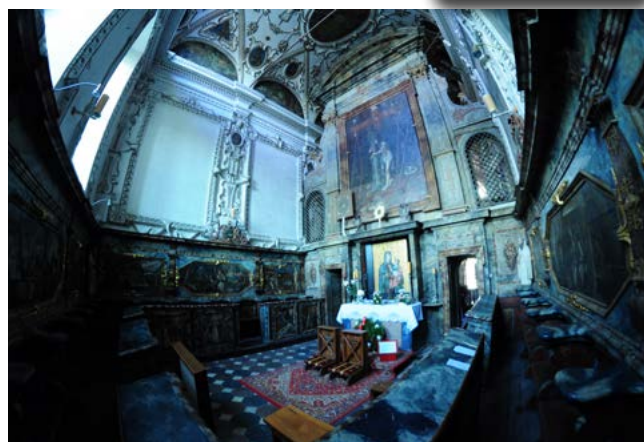
The workshops combine learning with pleasure, offering participants an authentic experience based on taste, smell and craftsmanship.

PUSTELNIA ŻŁOTEGO LASU W RYTWIANACH

Historia klasztoru kamedułów w Rytwianach zaczyna się 27 sierpnia 1617 r. Była to, po krakowskiej, druga pustelnia tego zakonu w Polsce. Przez ponad dwa wieki klasztor promieniował duchowością kontemplacyjną opartą na trzech filarach: milczeniu, modlitwie, samotności, a w burzliwych dziejach ojczyzny trwał jako opoka polskości i chrześcijańskich wartości. Po kasacji, gdy mnisi opuścili na zawsze pustelnię, klasztor podpadł materialnie, ale zachowały się najcenniejsze dzieła malarstwa, rzeźby i architektury włoskich mistrzów baroku. Obecnie, odnowiony, klasztor jako współczesna pustelnia zaprasza gości po ciszę i kontemplację wśród otaczających lasów i ogrodów, jak też pięknej barokowej świątyni, Galerii Kamedulskiej czy muzeum serialu „Czarne chmury”.

www.pustelnia.com.pl

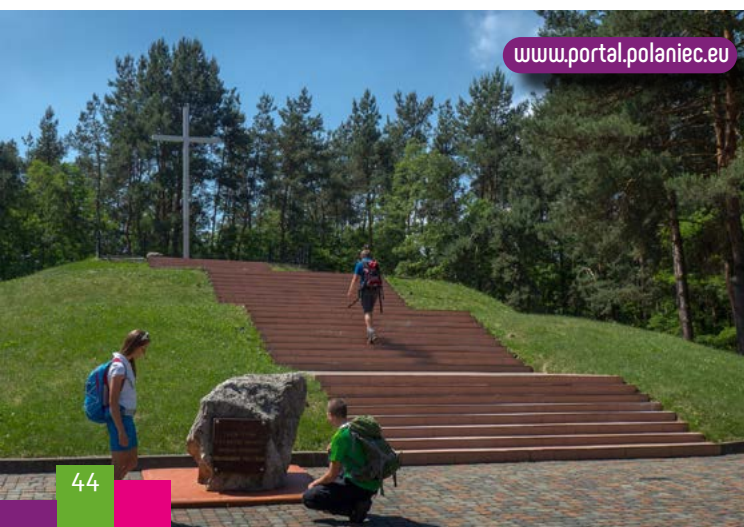

POŁANIEC

Połaniec posiada bogatą historię sięgającą XI wieku, a znaczącą rolę odegrali w niej Tatarzy. Dziś warto zwiedzić tu zespół kościoła parafialnego pw. św. Marcina z XIX wieku, z barokową kaplicą Matki Bożej Różańcowej z XVIII wieku oraz bożnicę z tegoż wieku. Tutaj wygłosił swój uniwersał Tadeusz Kościuszko, a w miejscu, gdzie obozowało jego wojsko, został usypany kopiec. Corocznie odbywają się tu obchody ogłoszenia Uniwersału Połanieckiego.

Połaniec has a rich history dating back to the 11th century. As a result of numerous fights conducted with them, the town was destroyed several times. Today, a complex of the parish church of St. Martin of the nineteenth century, the Baroque chapel of Our Lady of the Rosary and the synagogue of the eighteenth century are among the most interesting monuments worth visiting in Połaniec. Here Tadeusz Kosciuszko delivered his famous proclamation and in the place where he camped with his army a commemorative mound was erected. Every year, celebrations commemorating the proclamation are held in Połaniec.

www.portal.polaniec.eu

GOLDEN FOREST HERMITAGE IN RYTWIANY

The history of the monastery of the Camaldolese order in Rytwiany began on 27 August 1617. That was the second hermitage of this order in Poland after the one established in Kraków. For more than two centuries, the monastery radiated contemplative spirituality based on three pillars: silence, prayer and solitude, and persisted as a stronghold of Polish identity and Christian virtues in the turbulent history of the Homeland. After the cassation of the convent, when monks left the hermitage, the financial condition of the monastery deteriorated, but the most valuable paintings, sculptures and architectural works by Italian Baroque artists have survived. Today, the renovated monastery as a modern hermitage invites visitors to find silence and contemplation both in the surrounding forests and gardens and in the beautiful Baroque temple, the Camaldolese Gallery or the museum of the TV series 'Czarne chmury' [Black Clouds].

WIŚNIOWA

Kilka kilometrów od Staszowa znajduje się Wiśniowa - „wieś z sercem”. W niewielkim kościele, wybudowanym w 1680 roku przez kanclerza koronnego hrabiego Karola Tarła, w prezbiterium, za płytą wykonaną z czarnego marmuru spoczywa serce ks. Hugona Kołłątaja – wybitnego twórcy Konstytucji 3 Maja. Ciekawym zabytkiem w Wiśniowej jest także sięgający I połowy XVIII wieku pałac, na którego frontonie widnieją herby Kołłątajów z kotwicą. W jego wnętrzu znajduje się dziewiętnastowieczna klatka schodowa nawiązująca do baroku oraz portyk z sześciu kolumn tokańskich. W pałacu mieści się Izba Pamięci ks. Hugona Kołłątaja oraz jego gabinet.

A few kilometres away from Staszów lies Wiśniowa, a place sometimes referred to as "the village with a heart". In the presbytery of a small church, built in 1680 by Count Karol Tarła, the Crown Chancellor, a black marble plaque marks the resting place of the heart of Fr. Hugo Kołłątaj – a distinguished co-author of Poland's first constitution, the Constitution of 3rd May 1791. Another interesting historical landmark in Wiśniowa is a palace dating back to the first half of the 18th century, the entrance of which is adorned with the Kołłątaj coat-of-arms featuring an anchor. Inside is a 19th-century staircase with Baroque influences, and a portico with six Tuscan columns. The palace houses the Hugo Kołłątaj Memorial Room and also his study.

CHAŃCZA

Doskonałe warunki do letniego wypoczynku oraz uprawiania sportów wodnych zapewnia zbiornik Chańcza na rzece Czarnej Staszowskiej. Powierzchnia lustra wody sięga tu blisko 500 hektarów, a jego głębokość wynosi średnio od 11 metrów w pobliżu tamy, do poniżej 3 m w części północnej. Co roku w okresie letnim zjeżdżają tu tłumy miłośników windsurfingu, żeglowania oraz amatorzy plażowania i słonecznych kąpeli.

Ideal conditions for summer relaxation and water sports are provided by the Chańcza reservoir on the Czarna Staszowska river. The water table area reaches almost 500 ha here, and its average depth ranges from 11 metres near the dam to below 3 metres in the northern part. Every summer, the reservoir attracts crowds of enthusiasts of windsurfing, sailing, beach recreation and sun-bathing.

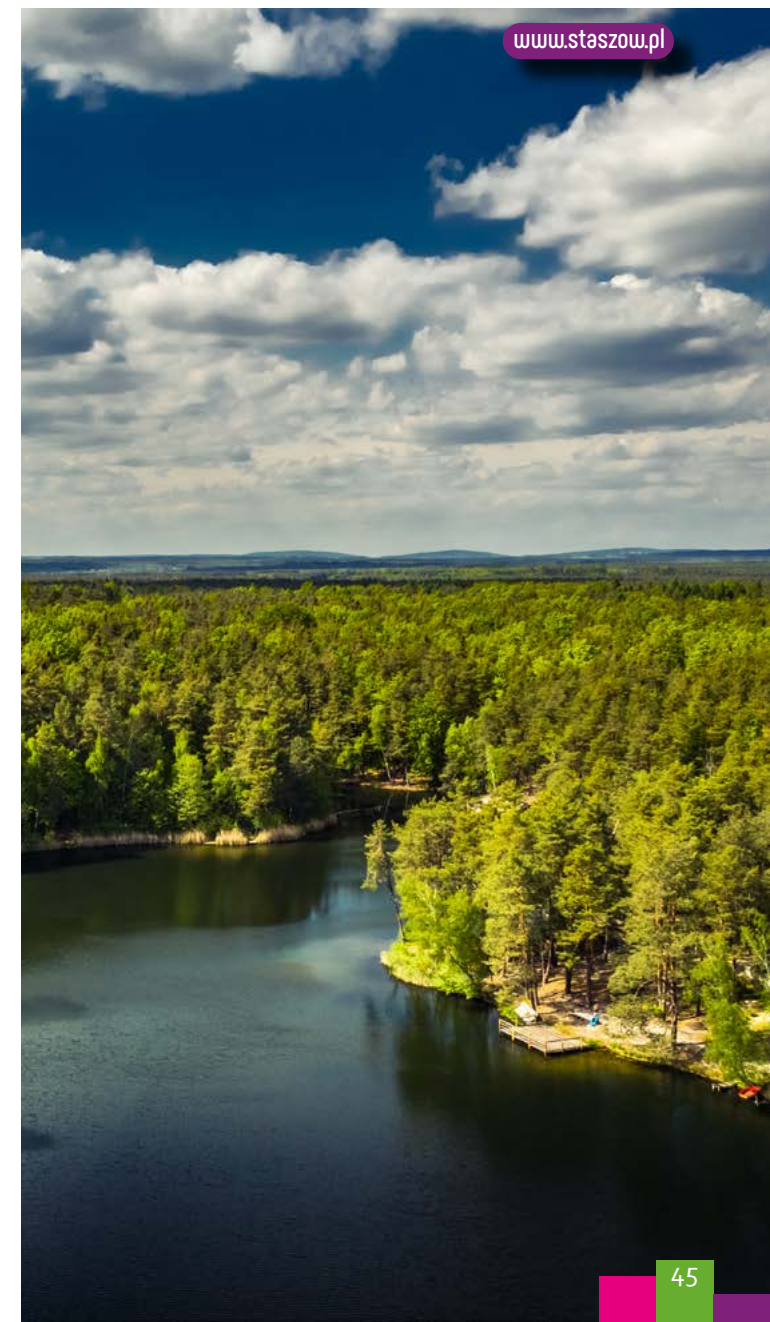

GOLEJÓW

Pojezierze Staszowskie, Małe Mazury czy Golejowska Wenecja to jedne z kilku określeń dla niezwyklego kompleksu kilkudziesięciu jezior i oczek wodnych położonych w Lasach Golejowskich, zaledwie 4 km od centrum Staszowa. Jednym z największych jezior jest Duży Staw nad którym zlokalizowane są ośrodki wypoczynkowe oraz baza gastronomiczna. Jezioro to jako jedyne pełni rolę kąpieliska z podziałem na brodzik i baseny oraz funkcję rekreacyjno-turystyczną z bogatą wypożyczalnią sprzętu wodnego. Golejów to także raj dla wędkarzy, bowiem wokół jeziora zlokalizowanych jest kilka pomostów wędkarskich. Nie lada ciekawostką są niewielkie, przemieszczające się po jeziorach, pływające wyspy.

The Staszów Lake Region, Little Masuria, or Golejów's Venice are only some of the terms used to define the unusual complex of a few dozen lakes and small water bodies located in the Golejów Forests, only 4 km from the centre of Staszów. One of the biggest lakes is the Big Pond, on which resort centres and food outlets are located. It is the only lake which serves as a bathing place, and is divided into a wading pool and swimming pools, fulfilling a recreational & tourist function with the possibility of hiring many items of water equipment. Golejów is also a paradise for anglers, with a number of angling platforms located around the lake. Small floating islands moving across lakes are noteworthy, too.

www.staszow.pl

Ziemia Pińczowska

Ponidzie, którego kręgosłup stanowi malowniczo meandrująca rzeka Nida, ze względu na specyficzny klimat, nasłonecznienie i roślinność nazywane są świętokrzyskim stepem. Stynie ono z kolorowych lasów, urokliwych, przydrożnych figur i świątków, unikalnych zabytków oraz źródeł siarczano-słonych wód mineralnych. Obszarowo obejmuje takie historyczne miasta, jak Jędrzejów, Pińczów, Wiślica i Nowy Korczyn. To nie tylko miejsce doskonałe do aktywnego wypoczynku dla miłośników spacerów, kajakarzy, jeźdźców i lotniarzy, lecz również miejsce, gdzie odnaleźć można zdrowie. Cudowny mikroklimat, kontakt z nieskażoną przyrodą, uzdrowicielskie wody mineralne i zabiegi na najwyższym poziomie powodują iż do słynnych miejscowości uzdrowiskowych - Busko-Zdrój i Solec-Zdrój - każdego roku, z najodleglejszych zakątków, przybywają kuracjusze, aby powrócić do zdrowia, zregenerować siły, przywrócić blask urodzie i poprawić kondycję.

The Ponidzie Region, with the picturesquely meandering Nida River forming its backbone, is called the Świętokrzyski Region Steppe due to its specific climate, sun exposure and vegetation. It is famous for colourful forests, charming roadside figures and shrines, unique monuments and springs of sulphate & salty mineral waters. Its territory encompasses a number of historical cities, such as Jędrzejów, Pińczów, Wiślica and Nowy Korczyn. This place is ideal not only for enthusiasts of active rest, such as hikers, kayakers, horse riders and hang-gliders, but also for those who want to improve their health. Thanks to their wonderful micro-climate, contact with unpolluted nature, healing mineral waters and top-level treatments, the famous Busko-Zdrój and Solec Zdrój spa towns attract patients from the most distant places, who arrive there every year to recover, regenerate their strength, refresh their beauty and improve their fitness.

Pińczów – serce Ponidzia, to miejscowość położona nad Nidą. Mikołaj Oleśnicki uczynił z Pińczowa ośrodek reformacji w Małopolsce. Tu, w siedzibie protestantów, dokonano pierwszego i najpiękniejszego przekładu na język polski Biblii zwanej brzeską, radziwiłłowską lub pińczowską. Od XVII w. Pińczów był stolicą ordynacji pińczowskiej. W tutejszym gimnazjum kształcił się późniejszy proboszcz Krzyżanowic i Pińczowa, współtwórca Konstytucji 3 Maja – Hugo Kołłątaj. Godne zobaczenia są: popauliński zespół klasztorny, kościół i klasztor reformatów, renesansowa synagoga, pałac Wielopolskich, Dom na Mirowie zwany drukarnią ariańską. Ze wzgórza św. Anny, na którym znajduje się wykonana według projektu Santi Gucciego kaplica kopułowa, rozpościera się widok na meandry Nidy i łąki. Sześć kilometrów od Pińczowa, w **Młodzawach Małych**, położony jest niezwykle **Ogród na Rozstajach**. Spotkać tu można istnie bajkowy krajobraz – kilkunastometrowy wodospad, jaskinię, oczka wodne oraz niezliczoną ilość kwiatów i krzewów.

Pińczów, a town situated on the Nida river, is the heart of the Ponidzie Region. In the middle of the 16th century, thanks to Mikołaj Oleśnicki, Pińczów became the main reformation centre in Małopolska. It was here, in the residence of the Protestants, known also as the Polish Brethren, that the first and most beautiful translation of the Bible into Polish, called the Brest Bible, the Pińczów Bible or the Radziwiłł Bible, was made. In the 17th century, Pińczów was the capital of the Pińczów fee tail estate (ordynacja). The local gymnasium was attended by the future parson of Krzyżanowice and Pińczów and one of the authors of the 3 May Constitution – Hugo Kołłątaj. The historic sites worth seeing include the former Pauline monastic complex, the church and monastery of the Franciscan Reformers, a Renaissance synagogue, the palace of the Wielopolski family, and the House in the Mirów District called the Arian printing house. St Anna's Hill, where a domical chapel designed by Santi Gucci is situated, gives an extensive view of the meanders of the Nida and the meadows. Six kilometres away from Pińczów, in **Młodzawy Małe**, an unusual **Garden at the Crossroads** is located. You can come across a truly marvellous landscape here: a several-metre-high waterfall, a cave, small water bodies and a countless number of flowers and shrubs.

www.pinczow.com.pl

CHROBERZ

Chroberz był własnością rodów Tęczyńskich i Tarnowskich, potem należał do ordynacji pińczowskiej Myszkowskich, a w XIX w. do Wielopolskich. Aleksander Wielopolski zlecił wybudowanie pałacu wg projektu Henryka Marconiego z przeznaczeniem na bibliotekę ordynacji.

Chroberz was originally owned by the Tęczyński and Tarnowski families, then it belonged to the Pińczów estate of the Myszkowski family, and in the 19th century it was taken over by the Wielopolski family. The palace was designed by Henryk Marconi and built upon the order of Aleksander Wielopolski, who intended to establish the library of the estate there.

Świętokrzyskie i Nadnidziańskie Parki Krajobrazowe

ul. Łódzka 244, 25-655 Kielce
tel. +48 41 345 58 80,
sekretariat@pk.kielce.pl
www.pk.kielce.pl

Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych tworzy 8 parków o łącznej powierzchni prawie 120 tysięcy hektarów, z otuliną – ponad 250 tysięcy hektarów. Każdy z parków charakteryzuje się specyficznymi walorami krajobrazowymi, przyrodniczymi, historycznymi i kulturowymi. Najcenniejsze obszary i obiekty objęte są ochroną – na terenie parków z otulinami jest ich niemal 300! Szlaki na terenie parków są chętnie wybierane przez pieszych i rowerzystów ze względu na dobre oznakowanie, infrastrukturę turystyczną i malowniczość otoczenia.

The complex of the Świętokrzyski and Nadnidziański Landscape Parks consists of eight parks covering nearly 120,000 hectares, with buffer zones totalling over 250,000 hectares. Each park boasts unique landscapes, biodiversity, historical sites and cultural heritage. Almost 300 protected areas and objects are located within the parks. Well-marked trails and tourist infrastructure make them a favourite among hikers and cyclists.

ul. Dojazd 1/3, 28-300 Jędrzejów
tel. +48 695 592 836, ciuchciaPONIDZIE@pk.kielce.pl
www.swietokrzyskakolejka.pl/pl/strona-glowna

CIUCHCIA PONIDZIE

Historia Świętokrzyskiej Kolejki Wąskotorowej sięga 1915 r. Od 2022 roku zarządzającą infrastrukturę i przewoźnikiem kolejowym jest Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych. Zabytkowa kolejka to ciesząca się ogromną popularnością atrakcja turystyczna. Przejazdy organizowane są od maja do września, a oferta skierowana jest zarówno do pasażerów indywidualnych, jak i grup zorganizowanych. Ciuchcia zabiera turystów na malownicze tereny Ponidzia. W trakcie przejazdu przewidziany jest postój i wspólne ognisko.

"CIUCHCIA PONIDZIE" NARROW-GAUGE RAILWAY

The history of the Świętokrzyska Narrow Gauge Railway dates back to 1915. Since 2022, it has been managed by the Świętokrzyski and Nadnidziański Landscape Parks Complex. The historic railway is a very popular tourist attraction, operating from May to September for both individual travellers and groups. The train takes visitors through the picturesque Ponidzie region, with a stop for a bonfire.

ul. Parków Krajobrazowych 7, 28-404 Kijce, tel. +48 504 855 377
+48 41 35 717 11, oep.umianowice@pk.kielce.pl
www.pk.kielce.pl/osrodek-edukacji-w-umianowicach/

OŚRODEK EDUKACJI PRZYRODNICZEJ W UMIANOWICACH

W urokliwych Umianowicach, w pobliżu malowniczej śródlądowej delty rzeki Nidy, która stanowi siedlisko dla licznych gatunków dzikiego ptactwa, zlokalizowany jest Ośrodek Edukacji Przyrodniczej. To placówka Zespołu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych, która dysponuje komfortową bazą noclegową, zapleczem kuchennym, a także salą konferencyjną. Centralnym punktem obiektu jest „Nidarium”, czyli wielkogabarytowe akwarium o pojemności 24 tysięcy litrów. Jest to jedyny taki zbiornik w województwie, gdzie z bliska można zobaczyć ryby słodkowodne żyjące w Nidzie. Z wieży widokowej usytuowanej na terenie ośrodka można podziwiać krajobraz Ponidzia. W pobliżu znajduje się plac zabaw i liczne ścieżki edukacyjne, z których można obserwować dzikie ptaki, wypas konika polskiego czy bydła rasy hereford oraz krowy polskiej czerwonej. Jest też oczko wodne z żółtami błotnymi i woliery z dzikimi ptakami. Wyjątkową atrakcją stanowi zabytkowy budynek stacji kolejki wąskotorowej i dreźny rowerowe, którymi można się przemieszczać na 5-kilometrowej trasie Umianowice – Hajdaszek – Umianowice.

NATURE EDUCATION CENTRE IN UMIANOWICE

Located in charming Umianowice, near the scenic inland delta of the Nida River, home to many wild bird species, this centre is part of the Świętokrzyski and Nadnidziański Landscape Parks Complex. It offers comfortable accommodation, kitchen facilities and a conference room. The highlight is the "Nidarium", a 24,000-litre freshwater aquarium, the only one of its kind in the region, showcasing fish from the Nida River. From the observation tower located in the resort, you can view the landscape of Ponidzie. The area features a playground, educational trails from which you can watch not only wild birds, but also the Polish Konik ponies as well as Hereford and Polish Red cows. There is a pond with European pond turtles and aviaries with wild birds. A special attraction is the historic narrow-gauge railway station and railway draisines available for travel on a 5-km route between Umianowice and Hajdaszek.

BUSKO-ZDRÓJ ODKRYJ SEKRET ZDROWIA I WITALNOŚCI

Busko Zdrój to miejsce, w którym można poczuć prawdziwą magię uzdrowiska z blisko 200 letnią tradycją. Ten urokliwy kurort słynie z wyjątkowych wód siarczkowych, cenionych w Polsce i na świecie za swoje właściwości lecznicze. To idealna przestrzeń dla osób poszukujących relaksu, odnowy biologicznej i poprawy kondycji – bogata oferta spa & wellness pozwala zadbać o zdrowie, urodę i wewnętrzną równowagę.

Miasto zachęca również do aktywnego wypoczynku. Malownicze krajobrazy, łagodny klimat i rozbudowana infrastruktura sportowa sprzyjają odkrywaniu okolicy na wiele sposobów.

W Busku-Zdroju czekają m.in.:

- Kompleks #TeżniaBusko – jedna z największych atrakcji regionu, gdzie można poczuć kojący wpływ solanki;
- XIX-wieczny park zdrojowy – idealny na spokojne spacerunki wśród zieleni;
- Zabytki architektury, które odsłaniają bogatą historię miasta;
- Ścieżki rowerowe, pomniki przyrody i miejsca rekreacji, zachęcające do kontaktu z naturą;
- Kompleks sportowy, skatepark i park linowy, gwarantujące moc wrażeń dla miłośników aktywności.

Busko Zdrój łączy historyczne dziedzictwo z nowoczesnym charakterem uzdrowiska XXI wieku. To idealny kierunek dla osób poszukujących harmonii ciała i ducha, a także dla tych, którzy chcą odkrywać nowe, inspirujące miejsca.

BUSKO-ZDRÓJ DISCOVER THE SECRET OF HEALTH AND VITALITY

Busko-Zdrój is a place where you can truly feel the magic of a spa town with nearly 200 years of tradition. This charming resort is famous for its unique sulphide waters, highly valued in Poland and worldwide for their healing properties. It's an ideal space for those seeking relaxation, biological renewal and improved fitness – a rich spa & wellness offer allows you to take care of your health, beauty and inner balance.

The town also encourages active leisure. Picturesque landscapes, a mild climate and well-developed sports infrastructure make it easy to explore the area in many different ways.

Here are examples of what Busko-Zdrój has to offer:

- #TeżniaBusko Complex – one of the region's biggest attractions, where you can experience the soothing effects of brine mist;
- A 19th-century spa park – perfect for peaceful walks amid greenery;
- Architectural monuments that reveal the town's rich history;
- Cycling paths, natural monuments and recreation areas encouraging contact with nature;
- A sports complex, skatepark and rope park, guaranteeing plenty of excitement for active leisure enthusiasts.

Busko-Zdrój combines historical heritage with the modern character of a 21st-century spa. It's an ideal destination for those seeking harmony of body and mind, as well as for anyone wanting to discover new, inspiring places.

Centrum Informacji Turystycznej
Tourist Information Center
ul. Waryńskiego 5, 28-100 Busko-Zdrój
tel. +48 41 370 54 15, +48 41 370 54 30
www.busko.pl

BASENY MINERALNE W SOLCU-ZDROJU

Baseny Mineralne w Solcu-Zdroju to innowacyjny kompleks łączący w sobie rekreację i relaks z leczeniem uzdrowiskowym.

Jedyny w Polsce obiekt z wysokozmineralizowaną wodą mineralną!

Wg klasyfikacji jest to silnie zmineralizowana woda chlorkowo-sodowa (solanka) o zawartości aktywnych związków siarki ok. 900 mg/l, która w warunkach naturalnych posiada najwyższe stężenie tych związków na świecie.

Baseny Mineralne składają się z:

- Basenu rekreacyjnego z wysoko zmineralizowaną wodą o wymiarach 16,5 x 16,5m i głębokości 130cm z nowoczesnymi urządzeniami hydroterapeutycznymi m.in. ławkami i leżankami masującymi oraz gejerami i zjeżdżalnią;
- Basenu solankowo-siarczkowego (pierwszego i jedyne takiego basenu w Polsce z najsilniejszą na świecie solanką siarczkową pochodzącą ze źródła „Malina”);
- Brodzika dla dzieci o głębokości od 15 do 30 cm, temperaturze do 34°, ze zjeżdżalnią typu stoń oraz jeżem wodnym z wodnymi zabawkami;
- Strefy Saun & Wellness (tj. sauna ziółowa, parowa i fińska, wanna SPA do schładzania, tepidarium z wypoczywalnią, natryski wrażeń, bania do zanurzenia i schłodzenia oraz kubel z zimną wodą);
- Letni basen zewnętrzny z plażą i leżakami
- Profesjonalnie wyposażonej Przychodni Rehabilitacyjnej „Centrum Zdrowia” z gamą zabiegów m.in. z zakresu hydroterapii, balneoterapii, kinezyterapii oraz różnych form masażu;
- Restauracji „NOVA” (w tym strefy mokrej restauracji, gdzie można posilić się szybkim daniem bez konieczności zmiany stroju).

MINERAL POOLS IN SOLEC-ZDRÓJ

Solec-Zdrój Mineral Pools is an innovative complex combining recreation and relaxation with spa treatments. It is the only complex in Poland in which the water has a high mineral content!

According to the classification, it is strongly mineralised chloride-sodium water (brine) with a content of active sulphur compounds of about 900 mg/l, which in natural conditions has the highest concentration of these compounds in the world.

The Mineral Pools comprise:

- A 16.5 x 16.5 m recreational pool with highly mineralised water. 130 cm deep, it has modern hydrotherapy equipment, including massage benches and loungers, geysers and slides;
- A brine-sulphide pool, which is the first and only such pool in Poland with the world's strongest sulphide brine, from the "Malina" ("Raspberry") spring;
- A wading pool for children, 15 to 30 cm deep, with temperature of up to 34° C, an elephant slide and a water hedgehog with water toys;
- Sauna & Wellness zones (i.e. herbal, steam and Finnish saunas, spa bath for cooling, a tepidarium, sensation showers, a banya for immersion and cooling, and a bucket of cold water);
- An outdoor summer pool with a beach and sun loungers
- A professionally equipped Rehabilitation Clinic, "Centrum Zdrowia", with a range of treatments including hydrotherapy, balneotherapy, kinesiotherapy and various forms of massage;
- The NOVA Restaurant (featuring a so-called "wet zone", where you can have a quick meal without changing from your swimming gear).

Partyzantów 18, 28-131 Solec Zdrój, tel. +48 41 377 65 65
repcja@basenymineralne.pl, www.basenymineralne.pl

SOLEC-ZDRÓJ

www.solec-zdroj.pl

Najcenniejszym bogactwem naturalnym miejscowości i podstawą kuracji są wody lecznicze – solanki siarczkowe, zawierające jony siarczkowe i wielosiarczkowe, a ponadto jony chlorkowe, bromkowe, jodkowe, borowe oraz wiele innych pierwiastków. Wykorzystywana tu do leczenia woda posiada najwyższe stężenie jonów siarczkowych i jest najsilniejszą w Polsce i jedną z najlepszych w Europie. Leczone są tu takie schorzenia jak: reumatoidalne zapalenia oraz zwyrodnienia stawów, zeszczywniające zapalenia stawów kręgosłupa, gościec tkanek miękkich, stany pourazowe, dyskopatie, zapalenie korzonków nerwowych, nerwobóle, dna moczanowa, choroby skóry, układu oddechowego i układu krążenia, zatrucia metalami ciężkimi i osteoporoza.

The town's most valuable natural asset are medicinal waters – sulphide salines, containing sulphide and polysulphide ions, as well as chloride, bromide, iodide and boron ions, and many other elements. The water used here for treatment has the highest concentration of sulphide ions and is the strongest in Poland and one of the best in Europe. The conditions treated here include rheumatoid arthritis and osteoarthritis, ankylosing spondylitis, soft tissue rheumatism, post-traumatic conditions, discopathy, radiculitis, neuralgia, gout, skin diseases, respiratory diseases, cardiovascular diseases, poisoning by heavy metals and osteoporosis.

WIŚLICA

Leżąca na Pomordziu Wiślica została w 990 roku wcielona przez Mieszka I do jego ziem. Niektóre źródła podają, iż książę państwa Wiślan przyjął tu chrzest w 880 roku. Nad miasteczkiem góruje wzniesiona przez Kazimierza Wielkiego kolegiata, dziś Bazylika Mniejsza. Dzięki romańsko-gotyckiej figurze Matki Bożej zwanej Madonną Łokietkową z 1300 r. znana jest jako Sanktuarium Matki Bożej Wiślickiej. Pod posadzką gotyckiego kościoła odnaleziono relikty dwóch romańskich świątyń z XIII i XIII w. oraz słynną posadzkę wiślicką tzw. Płytę Orantów datowaną na 1170 r. – unikalną w skali europejskiej. W 1347 r. w Wiślicy ogłoszono tak zwane Statuty Wiślickie – była to pierwsza polska kodyfikacja prawa. Warto tu też odwiedzić Dom Długosza z 1460 roku i gotycką dzwonnice.

Located in the Pomordzie Region, Wiślica was incorporated into the budding Polish state by Duke Mieszko I in 990. Some sources maintain that the ruler of the Vistulans converted to Christianity there in 880. The townscape is dominated by the Basilica Minor, a former collegiate church erected by Casimir III the Great. It shelters a Romanesque-Gothic figure of Our Lady known as Madonna Łokietkowa (1300). Today, the place is known as the Sanctuary of Our Lady of Wiślica. Remains of two earlier Romanesque churches from the 12th and 13th century, as well as a unique Orantów Plate, a Romanesque floor dated to 1170, were discovered beneath the floor of the Gothic church. The Wiślica Statutes, the first Polish codification of law, were issued here in 1347. Other sites worth seeing include the Długosz House built in 1460, and a Gothic belfry.

www.mnki.pl

EUROPEJSKIE CENTRUM BAJKI W PACANOWIE

Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie jest wyjątkową instytucją kultury, Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie jest wyjątkową instytucją kultury, której motywem przewodnim jest nauka przez zabawę. Dzieci, młodzież, dorośli, a nawet seniorzy z pewnością znajdą w nim coś dla siebie. Znajduje się tutaj Iście Bajkowy Świat – unikalna ekspozycja nawiązująca do polskich i europejskich bajek. Kolejną atrakcją jest zewnętrzny Park Edukacyjny „Akademia Bajki”, w którym czeka na Was Zwierzyniec, Park linowy, Grota Solna, Labirynt Tytusa, Romka i ATomka, Plac Profesora Talenta, Wyprawa do Krainy Deszczowców, Bajkowe Wydmy i mnóstwo dobrej zabawy! Specjalnością Europejskiego Centrum Bajki są różnorodne warsztaty edukacyjne oraz wydarzenia kulturalne.

EUROPEAN FAIRY TALE CENTRE IN PACANÓW

The European Fairytale Centre in Pacanów is a unique cultural institution with a theme of learning through play. Children, young adults, adults and even seniors will find something interesting there. It features Fairytale World, an exceptional exhibition inspired by Polish and European fairytales. Another attraction is the outdoor "Fairytale Academy" Educational Park, featuring a Menagerie, Rope Park, a Salt Cave, a maze named after the beloved comic book characters Tytus, Romek and ATomek, Professor Talent's Square, Expedition to the Land of Rainmakers, Fairy Dunes and lots of fun! The European Fairy Tale Centre specialises in a variety of educational workshops and cultural events.

www.centrumbajki.pl

CHOTEL CZERWONY

Według zapisków Jana Długosza, parafia ta należy do najstarszych w Polsce. Dzięki fundacji Długosza w latach 1440-1450, stanął tu gotycki kościół. Mówi się, że świątynia ta jest „córką” kolegiaty wiślickiej, ponieważ jest niemal jej wierną mniejszą kopią. Świątynia stoi na wzgórzu z widocznymi odstonięciami gipsowymi tzw. jaskółczymi ogonami z grołą skalną zwaną kuchnią proboszcza. Nieopodal kościoła znajduje się rezerwat przyrody Przęsłin z odstonięciami gipsów wielkokryształicznych oraz unikalnymi gatunkami roślin.

According to the records of Jan Długosz, this parish is one of the oldest in Europe. In the years 1440-1450, thanks to Długosz's foundation, a Gothic church was erected in place of the former wooden church. This single-nave temple is said to be a "daughter" of the Wiślica collegiate church, because it constitutes its almost faithful miniature copy. The temple stands on a hill with visible uncovered gypsum fragments called dovetails and with a rock cave called the person's kitchen. Not far from the church, there is the Przęsłin nature reserve with uncovered large-crystalline gypsum fragments and unique plant species.

Ziemia Jędrzejowska

www.jedrzejow.cystersi.pl

Ziemia Jędrzejowska ma piękną i bogatą tradycję ściśle związaną z historią Polski. Przez ziemię tę od dawien dawna przebiegały ważne szlaki komunikacyjne, miały tu też miejsce ważne wydarzenia historyczne. Bogata przeszłość tej ziemi to także działalność wielu wybitnych ludzi. Do najważniejszych postaci należą, m.in. Wincenty Kadłubek, Mikołaj Rej z Nagłowic, Jan Chryzostom Pasek, Stanisław Konarski.

The Jędrzejów Region has a beautiful and rich tradition that is closely connected with the history of Poland. This land has always been situated on important transport routes, and some important historical events have taken place here. The rich past of this land also includes the activity of many outstanding people. The most important of them include, among others, Wincenty Kadłubek, Mikołaj Rej of Nagłowice, Jan Chryzostom Pasek, and Stanisław Konarski.

JĘDRZEJÓW

Jędrzejów był pierwszym miejscem w Polsce, w którym osiedli cystersi, sprowadzeni przez biskupa Janika i jego brata Klemensa z rodu Gryfitów. W 1218 r. do klasztoru przybył nasz słynny kronikarz Wincenty Kadłubek. Tutaj też pracował nad „Kroniką polską” i tu zmarł w 1223 r.

Jędrzejów słynie również z **Muzeum im. Przypkowskich**. Ekspozowane są tam zegary słoneczne i mechaniczne, a kolekcja ta zaliczana jest do trzech najcenniejszych na świecie obok zbiorów z Oxfordu i Chicago.

Stąd też można rozpocząć „retro” podróż **Ciuchcią Ponidzie**, a w pobliskich **Nagłowicach** znajduje się Dworek Mikołaja Reja z Izbą Pamięci poety.

Jędrzejów was the first place in Poland where Cistercian monks settled; they were brought here by bishop Janik and his brother Klemens from the Gryfita family. In 1218, the famous Polish chronicler Wincenty Kadłubek arrived at the monastery. Here he worked on the 'Polish Chronicle' and died in 1223.

Jędrzejów is also famous for the **Przypkowsky Clock Museum**. The museum exhibits a collection of sundials and mechanical watches, which is regarded as one of the world's three most valuable collections alongside those from Oxford and Chicago.

It can also be the starting point for a retro trip on the **Ciuchcia Ekspres Ponidzie** train, and in the nearby village of Nagłowice there is **Mikołaj Rej's Manor-House** with a Memory Room dedicated to the poet.

DWOREK MIKOŁAJA REJA W NAGŁOWICACH

Nagłowice powszechnie kojarzone są z osobą Mikołaja Reja, ojca literatury polskiej, który od 1545 roku był tu dziedzicem wzorowo gospodarującym posiadłością. Obecnie w zbudowanym przez Kacpra Walewskiego dworku z 1798-1800 r. znajduje się izba pamięci słynnego autora słów: „A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”. Prezentuje się tu dorobek pisarski Reja oraz obrazuje związki pisarza z Nagłowicami i znaczenie jego twórczości zarówno dla piśmiennictwa, jak i całej kultury polskiej. Jest tu wystawa reprodukcji przedstawiających życie i dorobek pisarski Reja. Bogata i różnorodna twórczość Mikołaja Reja przyniosła mu uznanie, którym jako pisarz cieszył się już z życia. Był wielokrotnym posłem na Sejm i dworzaninem królewskim.

Obecnie w dworku działa również biblioteka i Punkt Informacji Turystycznej oraz pokoje gościnne. Można tutaj nie tylko zapoznać się z życiem i twórczością Mikołaja Reja, ale także bardzo dobrze wypocząć.

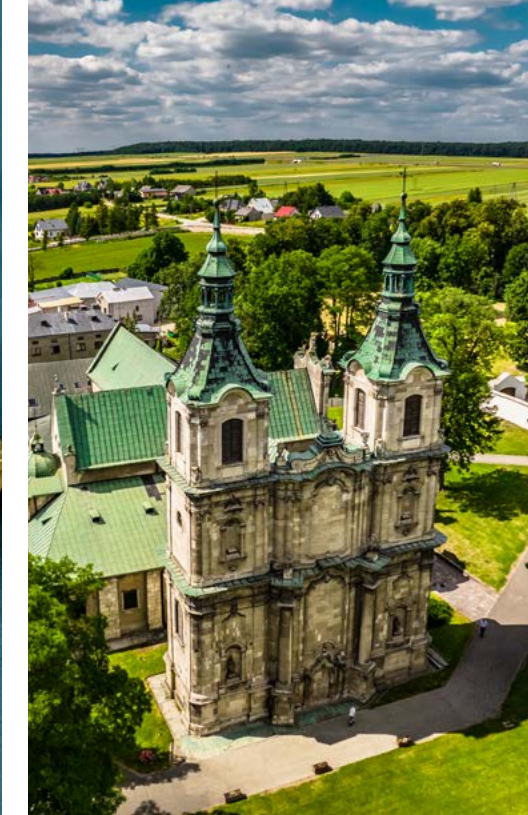

www.muzeum.jedrzejow.pl

MIKOŁAJ REJ'S MANOR-HOUSE IN NAGŁOWICE

Nagłowice is a village commonly associated with the poet Mikołaj Rej, called the “father of Polish literature”, who owned the mansion from 1545 onwards. Today, the manor-house built by Kacper Walewski in the years 1798-1800 contains a Memory Room of the famous author of the words: “A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają.” (“Let it be by all and sundry foreign nations be known that Poles are no geese – they have a language of their own.”) The room presents Rej's life and literary output and illustrates the writer's links with Nagłowice and the importance of his works both for Polish literature and Polish culture as a whole. It contains an exhibition of reproductions presenting Rej's life and literary output. The rich and varied literary output of Mikołaj Rej brought him the recognition that he enjoyed as a writer already during his lifetime. He was frequently a member of the Polish Sejm and a royal courtier.

Today the manor-house contains also a library, a Tourist Information Point and guest rooms. Here you can not only learn much about the life and works of Mikołaj Rej, but also have a very good rest.

www.naglowice.pl

Ziemia Skarżyska

Historia Ziemi Skarżyskiej nierozdzielnie związana jest z rozwojem przemysłu. Ze względu na występujące tu bogactwa naturalne (rudę żelaza i metali kolorowych, złoża kwarcytu), na terenach tych od wieków powstawały kopalnie, huty, odlewnie, kuźnie, tworząc za czasów Stanisława Staszica Staropolski Okręg Przemysłowy. Wyjątkowym miejscem jest **rezerwat archeologiczny Rydno**, utworzony w celu ochrony pozostałości prehistorycznych zakładów kopalnianych hematytu, funkcjonujących w zamierzchłej przeszłości. W granicach rezerwatu wykryto także olbrzymie ilości wyrobów z krzemienia czekoladowego. Część znalezisk pochodzi z epoki paleolitu, mezolitu i neolitu.

W Skarżysku od 1989 roku istnieje **Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej** a w nim, jedyna w Polsce, wierna kopia wileńskiej Ostrej Bramy.

The history of the Skarżysko-Kamienna Region is inseparably connected with industrial development. Because of natural resources occurring in this area (such as iron and non-ferrous metal ores, quartzite deposits), mines, steelworks, foundries, forging shops were established here, forming the Old Polish Industrial Region in the times of Stanisław Staszic. An exceptional place is the **Rydno archaeological reserve** which was established in order to protect the remains of prehistoric hematite mining plants that functioned in the distant past. In addition, large quantities of chocolate flint products were discovered within the reserve borders. Some of the items found date back to the Paleolithic, Mesolithic and Neolithic ages.

The Sanctuary of Our Lady of the Gate of Dawn in Skarżysko containing the only faithful copy of the Vilnius Gate of Dawn in Poland has existed since 1989.

NOE PARK

Z dala od zgiełku powstała przestrzeń, która łączy naturę, edukację i ruch, w którym dzieci odkrywają świat żywołów przez zabawę. Pięć tematycznych stref – Woda, Słońce, Wiatr, Ziemia i Eden – prowadzi odwiedzających przez różne emocje, rytmy i zmysły, tworząc opowieść, którą naprawdę się przeżywa. To idealne miejsce dla rodzin, szkół, grup wycieczkowych i wszystkich, którzy chcą spędzić czas inaczej niż zwykle: bliżej natury, bliżej siebie. W Skarżysku-Kamiennej, zaledwie kilka minut od trasy S7, czeka park, który nie tylko bawi, ale też wycisza, inspiruje i zostaje w pamięci na długo.

Away from the hustle and bustle, a space has been created to combine nature, education and movement, where children discover the world of elements through play. Five themed zones – Water, Sun, Wind, Earth and Eden – guide visitors through various emotions, rhythms and senses, building a story that is truly experienced. It's an ideal place for families, schools, tour groups and everyone who wants to spend time in a different way than usual: closer to nature and closer to oneself. In Skarżysko-Kamienna, just a few minutes from the S7 expressway, awaits a park that not only entertains but also calms, inspires and stays in your memory for a long time.

www.noepark.pl

ZALEWY - KAMIONKA I REJÓW

Zalew Kamionka znajduje się w centrum Suchedniowa. Na środku zalewu znajduje się wyspa stanowiąca rezerwat ptactwa wodnego i chronionych gatunków zwierząt. Przy zbiorniku działa OŚiR w Suchedniowie. W jego skład wchodzi plaża, wyznaczone miejsce do kąpeli, boiska sportowe, plac zabaw dla dzieci, wypożyczalnia sprzętu sportowego oraz miejsce na grilla oraz miejsca noclegowe.

Zalew Rejów w Skarżysku-Kamiennej, położony jest wśród sosnowych lasów. To popularne miejsce rekreacji, otoczone alejkami spacerowymi i miejscami odpoczynku. Po zachodniej stronie zbiornika działa Ośrodek Wypoczynku i Rekreacji Rejów, który dysponuje plażą, miejscem wodnych zabaw dla dzieci, wieżą do skoków oraz sprzętem pływającym.

RESERVOIRS IN KAMIONKA AND REJÓW

The Kamionka Reservoir is located in the centre of Suchedniów. In the middle of the reservoir, there is an island constituting a reserve of waterfowl and protected animal species. Near the reservoir, the Sport and Recreation Centre in Suchedniów is open. It consists of a beach, a designated bathing area, sports fields, a playground for children, a sports equipment rental point, and a barbecue spot and accommodation places.

The Rejów Reservoir in Skarżysko-Kamienna is situated among pine forests. It is a popular recreation place surrounded with walking alleys and places to rest. On the western side of the reservoir, there are the premises of the "Rejów" Rest and Recreation Centre, which has a beach, an area of water games for children, a diving tower and water equipment at its disposal.

MUZEUIM IM. ORŁA BIAŁEGO W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ

Odwiedzając Góry Świętokrzyskie warto, zaplanować wizytę w Muzeum im. Orła Białego. Ekspozycja plenerowa uzbrojenia ciężkiego z okresu zimnej wojny składa się z czołgów, samolotów, transporterów opancerzonych, artylerii lufowej i raketowej. Unikatem jest kuter torpedowy ORP *Odważny*, który do 1986 roku pływał po Morzu Bałtyckim pod banderą polskiej Marynarki Wojennej. Udostępnione jest dla turystów wnętrze samolotu transportowego Il-14. Można wejść, zasiąść za sterami i wyobrazić sobie skomplikowaną pracę pilotów.

WHITE EAGLE MUSEUM IN SKARŻYSKO-KAMIENNA

When staying in the Świętokrzyskie Mountains, it is worth planning a visit to the White Eagle Museum. The open-air exhibition of heavy armament from the Cold War period consists of tanks, aircraft, armoured personnel carriers, tube artillery and rocket artillery. A unique item is the ORP *Odważny* – the only preserved cutter armed with torpedoes, which served on the Baltic Sea under the banner of the Polish Navy until 1986. The interior of an Il-14 transport aircraft has been made available to tourists. You can enter, take a seat at the controls and imagine the complicated work of pilots.

MAUZOLEUM MARTYROLOGII WSI POLSKICH W MICHNIOWIE

Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie to miejsce szczególne na mapie województwa świętokrzyskiego. W lipcu 1943 roku Niemcy dwukrotnie napadli na wieś Michniów na terenie dzisiejszej gminy Suchedniów. Zamordowali wówczas 204 osoby. Pamięć o ofiarach tamtych tragicznych wydarzeń przetrwała i w miejscu pochówku mieszkańców Michniowa powstał unikatowy w swojej architektonicznej formie kommemoratywny kompleks. Jego elementami są: mogiła, pomnik Pieta Michniowska autorstwa Wacława Staweckiego, mur i krzyże pamięci oraz budynek Mauzoleum zaprojektowany przez architekta Mirosława Nizio. We wnętrzu Mauzoleum poznamy historię polskiej wsi podczas II wojny światowej opowiedzianą z wykorzystaniem nowoczesnych form narracji muzealnych.

www.muzeum.skarzysko.pl

MAUSOLEUM OF THE MARTYRDOM OF POLISH VILLAGES IN MICHNIOŃ

The Mausoleum of the Martyrdom of Polish Villages in Michniów is a special place on the map of Świętokrzyskie Voivodeship. In July 1943, the Nazi occupiers attacked the village of Michniów in today's Suchedniów Commune on two separate days, killing a total of 204 people. The memory of the victims of those tragic events has survived. A commemorative complex with a unique architectural form was created around the burial site of the residents of Michniów. Apart from their grave, the complex consists of a Pietà by Wacław Stawecki, a commemorative wall and crosses and the building of the Mausoleum designed by the architect Mirosław Nizio. Inside the Mausoleum, visitors will learn the history of Polish countryside during World War II, told using modern forms of museum narratives.

www.mwk.com.pl

Ziemia Starachowicka

Kojarzące się z obszarem przemysłowym okolice Starachowic poszczycić się mogą niezwykłymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi, które doskonale uzupełniają zachowane do dziś liczne zabytki przemysłowe, skupione wokół Świętokrzyskiego Szlaku Zabytków Techniki. Przyroda, zarówno ożywiona, jak i nieożywiona, wszechobecna jest na terenie całej ziemi starachowickiej. Ponadto liczne zbiorniki wodne latem zachęcają do plażowania i aktywnego wypoczynku. Wypożyczalnie sprzętu wodnego, place zabaw i piaszczyste plaże to tylko część atrakcji czekających na turystów przybywających nad zalewy w Brodach, Wąchocku czy Starachowicach.

The area around Starachowice boasts unique natural and cultural sights, perfectly complemented by numerous monuments along the Świętokrzyskie Route of Industrial Monuments. Nature, both animate and inanimate, is omnipresent in the entire area of the Starachowice Land. In the summer, beachgoers and fans of active relaxation can choose between many lakes. Water equipment rental facilities, playgrounds and sandy beaches are just a few of the attractions waiting for tourists who come to the reservoirs in Brodach, Wąchock, and Starachowice.

STARACHOWICE

Starachowice to miasto z przemysłowymi tradycjami, które stawia na rozwój turystyki.

Latem amatorom słonecznych kąpiei polecamy zrewitalizowany Zalew Lubianka, który szybko zyskał przydomek świętokrzyskiej perełki aktywnego wypoczynku. Port im. Władysława Wagnera to oaza rodzinnego relaksu, centrum sportów wodnych dla oczekujących mocnych wrażeń oraz miejsce, które zadowoli miłośników „dwóch kótek”.

Starachowice is a city with industrial traditions, which focuses on the development of tourism.

In the summer, we recommend the revitalised Lubianka Reservoir, which has quickly earned the title of a local pearl of active leisure. Named after the accomplished sailor Władysław Wagner, the reservoir is an oasis of family relaxation, a centre of water sports for those who love that adrenaline rush, and a place that will satisfy cyclists, too.

www.starachowice.eu

OPACTWO CYSTERSKIE W WĄCHOCKU

Wąchock - miasteczko koło Starachowic, słynie nie tylko z dowcipów, ale przede wszystkim z opactwa cystersów sprowadzonych tu w 1179 r. z burgundzkiego opactwa Morimond. Dziś można tu podziwiać późnoromański kościół klasztorny, zbudowany na planie krzyża łacińskiego z dwubarwnych ciosów kamiennych. W krużgankach znajduje się krypta grobowa majora Jana Piwnika „Ponurego” - legendarnego dowódcy Świętokrzyskich Zgrupowań AK. Zespół Opactwa Cystersów w Wąchocku jest jednym z najważniejszych obiektów europejskich szlaków kulturowych: Szlaku Cysterskiego i Romańskiego.

CISTERCIAN ABBEY IN WĄCHOCK

Wąchock, a small town near Starachowice, is famous not only for jokes, but mainly for the abbey of Cistercian monks who were brought here from the Morimond abbey in Burgundy in 1179. A late-Romanesque church built on the Latin cross pattern of two-coloured stone blocks has survived till today. The legendary commander of the Świętokrzyskie Home Army Groups, Major Jan Piwnik alias Ponury, is buried in the crypt located in the monastery cloisters. The Cistercian Abbey Complex in Wąchock is one of the major sites of two European cultural trails: the Cistercian Trail and the Romanesque Trail.

www.wachock.cystersi.pl

MUZEUM PRZYRODY I TECHNIKI W STARACHOWICACH

Jeżeli kochasz industrialne klimaty, interesuje Cię historia motoryzacji lub kolei wąskotorowej, a wiekowe maszyny sprawiają, że czujesz w sobie moc odkrywcy – TO miejsce jest dla Ciebie!

Pohutniczy kompleks wielkopieczowy z XIX wieku, to jedyny zachowany w Europie kompletny ciąg technologiczny pozwalający na prześledzenie procesu produkcji oraz ciężaru pracy ówczesnych robotników. To budzące zachwyt dzieła myśli inżynierskiej, jak jedna z największych na kontynencie maszyn parowych, wielki piec, wieża ciśnienia, estakada kolejowa i wiele innych obiektów, które można zobaczyć tylko TUTAJ! Na fanów starych samochodów czeka zaś największa w kraju kolekcja ciężarówek marki STAR, produkowanych w Starachowicach w latach 1948-2007.

Tych, którzy wolą przyrodę zapraszamy na wyprawę przez miliony lat, do okresów triasu i jury. Dzisiejszy region świętokrzyski zdeptywały wówczas imponujące zwierzęta, których ślady odkryto niedaleko Starachowic. Oryginalne tropy oraz wierne rekonstrukcje ich właścicieli można podziwiać w budynku dawnej kotłowni.

Od 1968 roku starachowicki wielki piec nie wytapia już surówki żelaza, dzisiaj wytapiamy w nim kulturę! Organizujemy ponad 40 różnotematycznych zdarzeń muzealnych w ciągu roku (wystawy, festyny, koncerty, festiwale, konferencje, warsztaty), spośród których każdy znajdzie coś dla siebie!

Koniecznym trzeba zobaczyć:

- Starachowickie klasyki (27 kwietnia)
- Noc Muzeów (16 maja)
- Festiwal Nauki (2 czerwca)
- Festiwal Blues Pod Piecem (29 sierpnia)

THE NATURE AND TECHNOLOGY MUSEUM IN STARACHOWICE

If you're into post-industrial spaces, the history of automotive innovations or of the narrow-gauge railway, and if age-old machines make you feel like an explorer, then THIS is the place for you!

This 19th century blast furnace complex has Europe's only preserved complete technological chain, allowing you to follow the production process and comprehend the burden of labour of the workers of that time. The exhibits are all awe-inspiring works of engineering, such as one of the largest steam machines on the continent, a blast furnace, a water tower, a railway flyover, and many other things you won't see anywhere else! Fans of old cars can feast their eyes on the largest collection of STAR lorries in the country, produced in Starachowice in the years 1948-2007.

We invite all those who would rather explore nature on an expedition going back millions of years, to the Triassic and Jurassic periods. What is now the Świętokrzyskie region was once trampled by impressive beasts, as evidenced by footprints discovered near Starachowice. Original tracks and faithful reconstructions of their owners can be admired in the building of the former boiler room.

Since 1968, Starachowice's blast furnace has no longer been used to melt pig iron. Instead, today we are melting culture in it! How so? By organising over 40 museum events throughout the year (exhibitions, festivals, concerts, conferences, etc.). Everyone is bound to find something they like among them.

Here is a list of events to put on your must-see list:

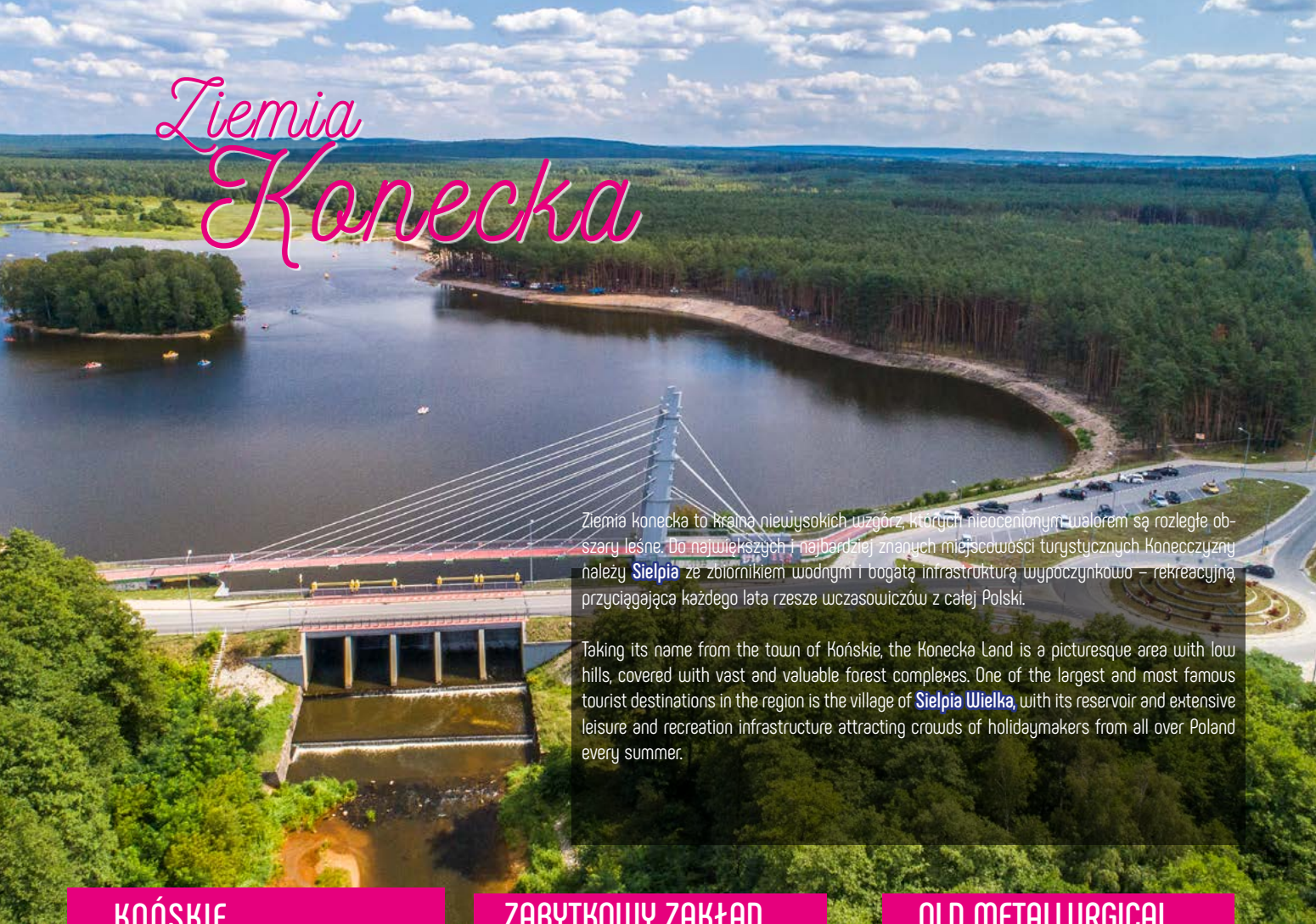
- Starachowice Classic Motor Show (27 kwietnia)
- The Night of Museums (16 May)
- Festival of Science (2 June)
- Blues at the Furnace Festival (29 August)

ul. Wielkopieczowa 1, 27-200 Starachowice
(wejście główne od / main entrance from ul. Piłsudskiego 95)
tel. +48 41 275 40 83, +48 783 730 094
mpt@ekomuzeum.pl; www.ekomuzeum.pl

Ziemia Konecka

Ziemia konecka to kraina niewysokich wzgórz, których nieocenionym walorem są rozległe obszary leśne. Do największych i najbardziej znanych miejscowości turystycznych Konecczyzny należy **Sielpia** ze zbiornikiem wodnym i bogatą infrastrukturą wypoczynkowo – rekreacyjną przyciągająca każdego lata rzesze wczasowiczów z całej Polski.

Taking its name from the town of Końskie, the Konecka Land is a picturesque area with low hills, covered with vast and valuable forest complexes. One of the largest and most famous tourist destinations in the region is the village of **Sielpia Wielka**, with its reservoir and extensive leisure and recreation infrastructure attracting crowds of holidaymakers from all over Poland every summer.

KOŃSKIE

Końskie, znane już od XI wieku, związane były z rodem Odrowążów, a od XVII wieku – Małachowskich. W mieście zachowało się jedno z ciekawszych zespołów parkowych w Polsce z tak zwaną „małą architekturą” ogrodową. Można tu zobaczyć Oranżerię Egipską, Świątynię Grecką, Domek Wnuczątów, altanę, glorię i ogrodzenia z basztami. W parku rosną liczne okazy drzew pomnikowych, wśród których zlokalizowany jest zespół pałacowy, składający się z dwóch półkolistych skrzydeł. W centrum warto zwiedzić późnogotycki kościół św. Mikołaja z przełomu XV i XVI wieku, z późnoromańskim portalem od strony południowej oraz zegarem słonecznym z 1621 roku.

Founded as early as the 11th century, the town was subsequently owned by the Odrowąż family and from the 17th century by the Małachowski family. One of Poland's most interesting parklands is well-preserved here with so-called small garden architecture. Surrounded by a wall with towers, the park contains the Egyptian Orangery, the Greek Temple, the neo-Gothic Grandchildren's House, a bower, a gloriety, as well as many listed trees, among which a palace complex with two semi-circular wings is located. In the town centre, it is worth seeing the late-Gothic collegiate church of St Nicholas, which is decorated with a late-Romanesque portal from the south and a sundial from 1621.

ZABYTKOWY ZAKŁAD HUTNICZY W MALEŃCU

W Małenicy, położonym 24 km na zachód od Końskich, nad rzeką Czarną zlokalizowany jest zabytkowy zespół walcowni i gwoździarni, posiadający już ponad 200-letnią historię. Latem 1787 roku odwiedził go sam król Stanisław August Poniatowski. Dziś warto tu zobaczyć między innymi hale walcowni, gwoździarnię i szpadlarnię z 1839 roku oraz unikalne maszyny i koła wodne. Wprawiane są one w ruch, o określonych godzinach, w sezonie turystycznym.

www.maleniec.pl

OLD METALLURGICAL PLANT IN MALENIC

In Małeniec, a village situated 24 km west of Końskie on the Czarna river, an over 200-year-old historic complex comprising a rolling mill and a nail making workshop is located. In the summer of 1787, it was visited by King Stanisław August Poniatowski. Today rolling mill, nail press and spade manufacturing workshops from 1839, as well as unique machines and water wheels are worth seeing here. They are set in motion at specific times during the tourist season.

CZARNCA

Czarńca to mała miejscowość niedaleko Włoszczowy, w której urodził się i został pochowany słynny hetman Stefan Czarniecki, uważany za polskiego bohatera narodowego. Jego ciało spoczywa w krypcie kościoła p.w. Najświętszej Maryi Panny i św. Floriana, w sarkofagu z czerwonego piaskowca. W dobudowanej do kościoła w XIX w. kaplicy znajdują się liczne pamiątki po hetmanie, m.in. obraz z otłarza polowego, a także obrazy przedstawiające jego wizerunek, w tym razem z ukochanym koniem. Stefan Czarniecki jest patronem szkoły podstawowej w Czarncy. W jej siedzibie znajduje się Centrum Edukacji i Kultury im. Stefana Czarnieckiego a przed budynkiem stoi jego pomnik.

Czarńca is a small village near Włoszczowa, where famous hetman Stefan Czarniecki, considered to be one of the greatest Polish national heroes, was born and buried. His body rests in the crypt of the Assumption of the Blessed Virgin Mary and St. Florian church, in a sarcophagus made of red sandstone. In a chapel, added to the church in the 19th century, there are numerous reminders of the hetman, including a painting from a field altar, as well as paintings depicting Czarniecki with his beloved horse. Stefan Czarniecki is the patron of a primary school in Czarńca. In the school building there is a hall of memory dedicated to the hetman, and in front of it there is a monument of the hetman.

Ziemia Włoszczowska

To najbardziej wysunięty na zachód obszar Regionu Świętokrzyskiego z charakterystycznymi meandrami rzek Pilicy, Czarnej Włoszczowskiej i Białej Nidy. Z krajobrazem ziemi włoszczowskiej nierozwalnie związane są urokliwe obiekty sakralne, wchodzące w skład **Ślaku Architektury Drewnianej**. To także ziemia związana z postacią hetmana Stefana Czarnieckiego.

This is the westernmost area of the Świętokrzyskie region, with characteristic meanders of the rivers Pilica, Czarna Włoszczowska and Biała Nida. The landscape is interspersed with picturesque churches, which are part of the **Wooden Architecture Route**. This also the home of Stefan Czarniecki, a 17th century nobleman, general and military commander

Ziemia Kazimierska

Skrywa niezwykle pod względem archeologicznym tereny, gdyż osadnictwo na tym obszarze sięga czasów prehistorycznych. W Stradowie można zobaczyć wczesnośredniowieczne grodzisko – jedno z największych w Polsce. Oprócz unikatowych wykopalisk archeologicznych odnaleźć tu można prawdziwe perły historyczne i turystyczne.

As this area has been settled since prehistoric times, it has some truly unusual sites in terms of archaeology. Stradów boasts an early medieval hill fort, one of the largest in Poland. In addition to unique archaeological excavations, there are also some real historical and tourist gems here.

BEJSCE

Zachowały się tu niezwykle cenne zabytki. Wśród nich gotycki kościół Św. Mikołaja z arcydziełem polskiego manieryzmu – kaplicą Firlejów pw. Matki Boskiej, ufundowaną w latach 1594-1600 przez wojewodę krakowskiego Mikołaja Firleja. W jej wnętrzu, znajduje się niezwykle nagrobek Mikołaja Firleja i jego żony Elżbiety z Ligezów. W XIX wieku w kaplicy Firlejów złożona została metalowa urna z sercem Marcina Badeniego, ówczesnego właściciela Bejsce, dla którego w 1802 roku naprzeciwko kościoła wzniesiono klasycystyczny pałac. Budowla swoim wyglądem zbliżona jest do warszawskiego Belwederu, stąd jej potoczna nazwa Mały Belweder.

A number of extremely valuable historic sites have survived in this village. One of them is the Gothic church of St Nicholas containing a masterpiece of Polish mannerism – the Firlej family chapel of Our Lady, which was founded by the Kraków voivode Mikołaj Firlej in the years 1594-1600. Inside the chapel, there is the unusual tombstone of Mikołaj Firlej and his wife Elżbieta from the Ligęza family. In the 19th century, a metal urn with the heart of Marcin Badeni, the then owner of Bejsce, was placed in the Firlej family chapel. In 1802, a Classicistic palace was erected for Badeni in front of the church.

KAZIMIERZA WIELKA

Kazimierza Wielka to miejsce, które zachwyca zarówno miłośników wypoczynku, jak i aktywnego spędzania czasu. W centralnym miejscu Kazimierzy stoją budynki nieczynnej dzisiaj cukrowni „tubna”, wzniesione w II połowie XIX wieku przez Karola Czekaya. Ciekawym obiektem jest także stylizowana baszta z 1900 roku, z interesującymi ekspozycjami.

Kazimierza Wielka is a perfect destination for relaxation and active recreation. In the central place in the town there are buildings of the former sugar refinery “tubna” built in the second half of the 19th century by Karol Czekay. Another interesting building is a stylized tower from 1900 with interesting exhibitions.

KAZIMIERSKIE BASENY MINERALNE

Odkryte w okolicach Kazimierzy Wielkiej naturalne zasoby wód geotermalnych i siarkowych zmieniły perspektywę miasta. Wkrótce będzie ono ubiegać się o status uzdrowiska. Dziś drogocenne właściwości wody siarczkowej wykorzystują całoroczne i pierwsze w Polsce odkryte Kazimierskie Baseny Siarkowe.

KAZIMIERZA MINERAL POOLS

The discovery of natural geothermal and sulphur waters in the vicinity of Kazimierza Wielka changed the outlook for the town, which soon will apply for the status of a health resort. Today, visitors can take advantage of the beneficial properties of sulphide water year round in the Kazimierza Sulphur Pools, the first such facility in Poland.

SZLAK ARCHITEKTURY DREWNIANEJ

Z krajobrazem Ziemi Kazimierskiej związane są urokliwe kościółki, będące na Szlaku Architektury Drewnianej. Warto zobaczyć kościół pw. Wszystkich Świętych w Cudzynowicach ufundowany w 1757 r. z gotyckim krucyfiksem i rokokowymi ołtarzami oraz chrzcielnicą. Drewniane, barokowe elementy wyposażenia można podziwiać odwiedzając kościół pw. Św. Bartłomieja Apostoła w Stradowie wybudowany w 1657r., kościół pw. św. Małgorzaty w Gorzkowie, o którym pierwsze wzmianki pochodzą z początku XIV w. oraz kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Topoli.

THE WOODEN ARCHITECTURE ROUTE

The landscape of Kazimierz Land is dotted with charming wooden churches, part of the Wooden Architecture Trail. Notable examples include the Church of All Saints in Cudzynowice, founded in 1757, featuring a Gothic crucifix, Rococo altars and a baptismal font, the Church of St. Bartholomew the Apostle in Stradów, built in 1657, showcasing Baroque wooden furnishings, the Church of St. Margaret in Gorzków, first mentioned in records from the early 14th century, and the Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary in Topola.

www.kazimierzawielka.pl

www.kazimierzakos.pl

Lotnisko Warszawa-Radom
im. Bohaterów Radomskiego Czerwca 1976
ul. Prof. Tadeusza Sołtyka 1, 26-600 Radom
tel. +48 48 378 71 71
www.lotniskowarszawa-radom.pl

LATAJ Z RADOMIA!

Lotnisko Warszawa-Radom to nowoczesny port lotniczy obsługujący południową część Mazowsza oraz pobliskie regiony, w tym województwo świętokrzyskie. Lotnisko sprzyja sprawnej i komfortowej obsłudze pasażerów, a położenie około 5 km od centrum Radomia umożliwia szybki dojazd zarówno samochodem, jak i komunikacją miejską.

W sezonie letnim 2026 z radomskiego lotniska dostępne będą połączenia wakacyjne do popularnych kierunków turystycznych: Prewezy, Rzymu, Larnaki, Burgas, Tirany, Antalyi i Hurghady. Oferta obejmuje zarówno loty realizowane przez linie lotnicze, jak i połączenia czarterowe biur podróży.

Terminal pasażerski zapewnia wygodną przestrzeń do oczekiwania na podróż – znajdują się tu sklepy, punkty gastronomiczne, strefy dla rodzin z dziećmi, w tym plac zabaw oraz pokój opieki nad dzieckiem, a także różne usługi dla podróżnych. Obiekt jest w pełni przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Tuż przy terminalu funkcjonują parkingi krótko- i długoterminowe dostępne dla pasażerów w bardzo atrakcyjnych cenach oraz strefa Kiss&Fly umożliwiająca 10-minutowy bezpłatny postój.

FLY FROM RADOM!

Warszawa-Radom Airport is a modern airport serving the southern part of Mazowsze and nearby regions, including the Świętokrzyskie Voivodeship. The airport ensures smooth and comfortable passenger handling and its location about 5 km from the centre of Radom allows for quick access by both car and public transit.

In the 2026 summer season, the Radom airport will offer flights to popular tourist destinations such as Preveza, Rome, Larnaca, Burgas, Tirana, Antalya and Hurghada. The offer includes both scheduled airline flights and charter connections from travel agencies.

The passenger terminal provides a comfortable waiting area, with shopping and dining options, family zones including a playground and a baby care room, as well as various services for travellers. The terminal is fully accessible to people with disabilities.

Right next to the terminal, there are short- and long-term parking lots available to passengers at very attractive prices, plus a Kiss&Fly zone allowing for 10 minutes of free parking.

Antalya, Turcja
Antalya, Turkey

Rzym, Włochy
Rome, Italy

Burgas, Bułgaria
Burgas, Bulgaria

Larnaka, Cypr
Larnaka, Cyprus

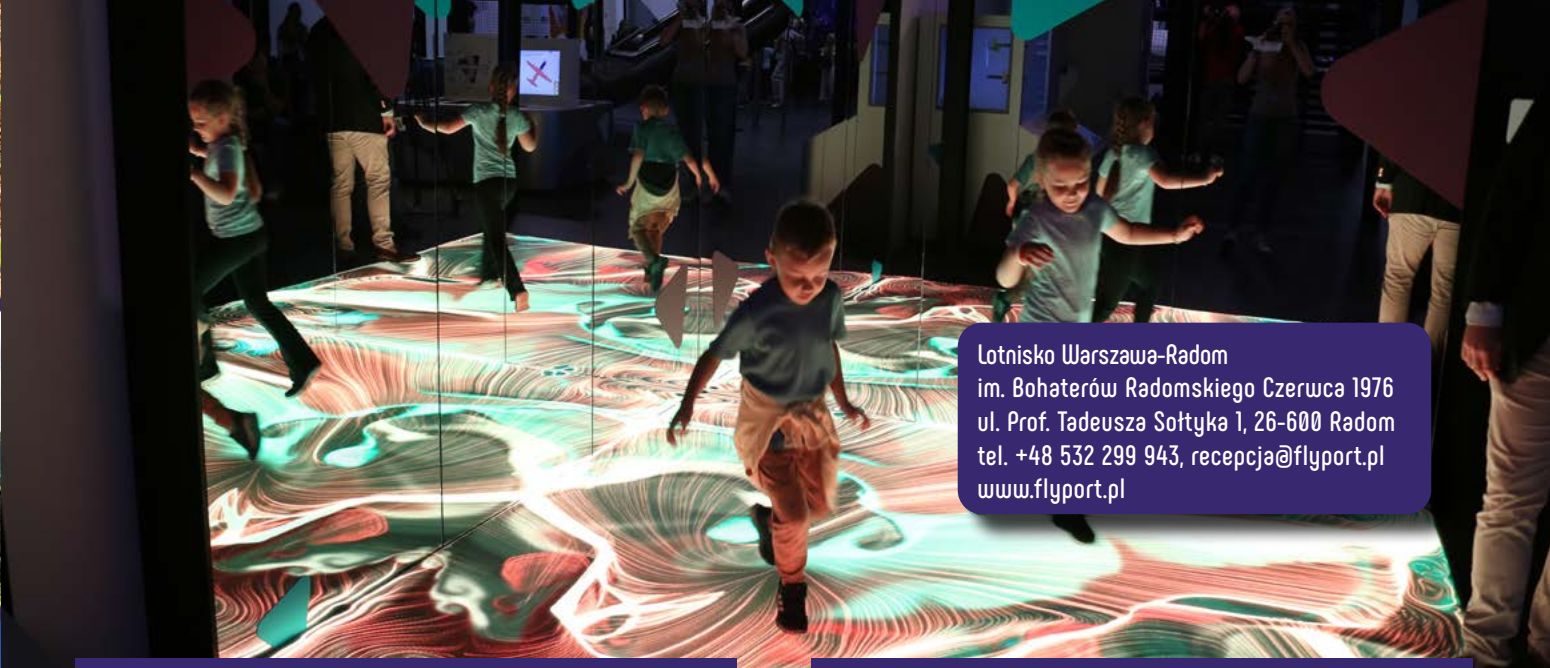
Hurghada, Egipt
Hurghada, Egypt

Tirana, Albania
Tirana, Albania

Preveza, Grecja
Preveza, Greece

Lotnisko Warszawa-Radom
im. Bohaterów Radomskiego Czerwca 1976
ul. Prof. Tadeusza Sołtyka 1, 26-600 Radom
tel. +48 532 299 943, recepcja@flyport.pl
www.flyport.pl

FLYPORT BY BALTONA – MIEJSCE, GDZIE NAUKA ODRYWA SIĘ OD ZIEMI

W części ogólnodostępnej terminala Lotniska Warszawa-Radom mieści się Flyport by Baltona – interaktywne centrum edukacyjno-rozrywkowe poświęcone lotnictwu, lotnictwu i kosmosowi. Na ponad 1000 m² czeka blisko 60 stanowisk, które zabiorą Was w podróż od pierwszych szybowców po misje kosmiczne. Cztery strefy tematyczne to prawdziwa uczta dla ciekawskich umysłów.

Od marzeń do chmur przybliży historię polskiego lotnictwa – od pionierów awiatyki po współczesne osiągnięcia.

Lotnisko – instrukcja obsługi odsłania kulisy pracy portów lotniczych: sprawdźcie bagaż jak prawdziwi kontrolerzy, zajrzyjcie do wieży kontroli lotów i poznajcie tajniki bezpieczeństwa.

Ziemia, kosmos i my to kosmiczna przygoda – od łazików księżycowych po życie astronautów na orbicie.

Najmłodszy pokochają Strefę zabaw, pełną edukacyjnej rozrywki. Wsiądźcie do symulatorów lotniczych, przetestujecie żyroskop jak prawdziwi piloci, sprawdźcie działanie radarów i wyruszycie w misję na orbitę.

To idealne miejsce na wycieczki szkolne, rodzinne wypadki i urodziny. Pasażerowie mogą tu spędzić czas oczekując na lot. W 2025 roku doceniono nas tytułem Najlepszego Produktu Turystycznego Mazowsza przyznawanym przez Mazowiecką Regionalną Organizację Turystyczną.

Zapraszamy do świata, gdzie lotnicze marzenia stają się rzeczywistością!

FLYPORT BY BALTONA – WHERE LEARNING TAKES OFF

Located in the public area of the terminal at Warsaw-Radom Airport, Flyport by Baltona is an interactive educational and entertainment centre dedicated to flying, aviation and space. Across more than 1,000 m², nearly 60 interactive stations take visitors on a journey from the first gliders to modern space missions.

Four themed zones offer a true feast for curious minds.

From Dreams to the Clouds presents the history of Polish aviation – from the pioneers of flight to today's achievements.

Airport – How It Works reveals the behind-the-scenes world of airports: check baggage like a real security officer, step into the air traffic control tower and discover the secrets of aviation safety.

Earth, Space and Us takes visitors on a cosmic adventure – from lunar rovers to the daily life of astronauts in orbit.

The youngest visitors will love the Play Zone, full of educational fun. Try flight simulators, test a gyroscope just like real pilots, see how radar systems work and embark on a mission to orbit.

It is the perfect destination for school trips, family visits and birthday celebrations. Passengers can also spend time here while waiting for their flight. In 2025, Flyport was honoured with the Best Tourist Product of Mazovia award presented by the Mazovia Regional Tourist Organisation.

We invite you to discover a world where aviation dreams become reality!

PODRÓŻUJ Z POLREGIO S.A.

Świętokrzyski Zakład POLREGIO w Kielcach realizuje kolejowe przewozy pasażerskie w oparciu o dziesięcioletnią umowę zawartą z Marszałkami Województwa Świętokrzyskiego i Śląskiego. Każdego dnia obsługujemy ponad 100 połączeń i zatrzymujemy się na 173 stacjach i przystankach osobowych.

Uruchamiane przez nasz Zakład pociągi kursują na odcinkach:

Kielce Główny – Skarżysko Kamienna – Starachowice – Ostrowiec Świętokrzyski – Sandomierz,

Kielce Główny – Włoszczowa Północ – Częstochowa,

Kielce Główny – Włoszczowa Północ – Łódź Fabryczna,

Skarżysko-Kamienna – Opoczno – Tomaszów Mazowiecki – Łódź Kaliska,

Kielce Główny – Radom Główny,

Kielce Główny – Busko Zdrój,

Kielce Główny – Sędziszów – Kraków Główny/ Katowice.

Podróżnicy mogą korzystać z lokalnych ofert promocyjnych takich jak:

Bilet Świętokrzyski (na terenie województwa świętokrzyskiego),

Połączenie w Dobrej Cenie (w relacjach: Kielce – Kraków, Ostrowiec Świętokrzyski – Kraków, Skarżysko-Kamienna – Tomaszów Mazowiecki, Końskie – Łódź, Kielce – Łódź, Włoszczowa – Łódź),

Bilet dobrych relacji (na odcinku Kielce Główny – Skarżysko Kamienna – Radom Główny oraz Kielce Główny – Częstochowa).

„**Bilet Świętokrzyski**” obowiązuje we wszystkich relacjach pociągów uruchamianych przez POLREGIO w województwie świętokrzyskim, ograniczonych stacjami: Sandomierz, Skarżysko Kamienna, Lipowe Pole, Żeliszawice, Klimontów, Busko Zdrój, oraz na odc. Ruda Białaczowska – Opoczno.

Dla oferty „**Bilet Świętokrzyski**” wydawane są bilety w ramach taryfy normalnej oraz z ulgą ustawową (dla dzieci, młodzieży, studentów, nauczycieli i doktorantów do ukończenia 35 roku życia oraz dla osób mających ważną Kartę Dużej Rodziny):

- jednorazowe
- odcinkowe miesięczne imienne

Oferujemy dogodne możliwości zakupu biletów:

- za pośrednictwem aplikacji mobilnej mPOLREGIO
- na stronie www.polregio.pl
- w kasach biletowych,
- w automatach biletowych,
- u obsługi pociągu,
- w elektronicznych kanałach sprzedaży.

Systematycznie modernizujemy nasz tabor i planujemy kolejne inwestycje. Aktualnie realizujemy projekt z dofinansowaniem unijnym na zakup 4 Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych w województwie świętokrzyskim.

Szczegóły na naszej stronie internetowej www.polregio.pl

We współpracy z Urzędem Marszałkowskim zwiększamy częstotliwość połączeń na wybranych trasach. Można zaobserwować wiele pozytywnych zmian. Po regionie kursują nowoczesne klimatyzowane pociągi zakupione przez władze województwa, a podróżnicy mogą korzystać z coraz szerszej oferty przewozowej i nowych połączeń np. w relacji **Kielce Główny – Radom Główny**, czy **Kielce Główny – Włoszczowa Północ – Łódź Fabryczna**.

Dla wygody naszych Podróżnych uruchomiliśmy bezpłatną, nowoczesną aplikację POLREGIO na urządzenia mobilne do instalacji w systemie operacyjnym Android i iOS, umożliwiającą zakup biletów online.

Aplikacja oraz serwis www.bilety.polregio.pl tworzą razem wygodny, internetowy system sprzedaży biletów.

Podróż pociągiem w celach turystycznych po województwie świętokrzyskim najlepiej połączyć z podróżą rowerem za rozsądną cenę. W większości pojazdów POLREGIO kursujących po regionie znajdują się miejsca na rowery. Spółka jest przyjazna stowarzyszeniom rowerowym dla których ułatwiamy organizację rajdów rowerowych.

TRAVEL WITH POLREGIO S.A.

The local POLREGIO branch in Kielce operates rail passenger services based on ten-year contracts concluded with the Marshals of the Świętokrzyskie and Śląskie Voivodships. Every day we are responsible for the circulation of more than 100 trains, which stop at 173 stations and railway stops in the Świętokrzyskie Voivodeship. The trains serve the following connections: **Kielce Główny – Skarżysko-Kamienna – Starachowice – Ostrowiec Świętokrzyski – Sandomierz**,

Kielce Główny – Włoszczowa Północ – Częstochowa,

Kielce Główny – Włoszczowa Północ – Łódź Fabryczna,

Skarżysko-Kamienna – Opoczno – Tomaszów Mazowiecki – Łódź Kaliska,

Kielce Główny – Radom Główny,

Kielce Główny – Busko Zdrój,

Kielce Główny – Sędziszów – Kraków Główny/ Katowice.

Travellers can take advantage of local promotional offers such as:

Bilet Świętokrzyski ("Świętokrzyski Ticket", within the Świętokrzyskie Voivodeship),

Połączenie w Dobrej Cenie ("Good Price Connection", Kielce – Kraków, Ostrowiec Świętokrzyski – Kraków, Skarżysko-Kamienna – Tomaszów Mazowiecki, Końskie – Łódź, Kielce – Łódź, Włoszczowa – Łódź)

Bilet Dobrych Relacji ("Good Relations Ticket", Kielce Główny – Skarżysko-Kamienna – Radom Główny and Kielce Główny – Częstochowa).

The "Świętokrzyski Ticket" is valid for travel in any relations by trains operated by POLREGIO within the Świętokrzyskie Voivodeship, within an area bordered by the stations Sandomierz, Skarżysko-Kamienna, Lipowe Pole, Żeliszawice, Klimontów and Busko-Zdrój as well as for the stretch Ruda Białaczowska – Opoczno.

For the fare called "Świętokrzyski Ticket" tickets are issued at the regular price and with the so-called statutory discounts (for children, youth, students, teachers and PhD students under 35) and holders of a valid Large Family Card, both for a:

- single journey
- monthly passes

We offer convenient ticket purchase options:

- via the mPOLREGIO mobile app,
- online at www.polregio.pl,
- at ticket offices,
- at ticket machines,
- from train staff,
- in electronic sales channels.

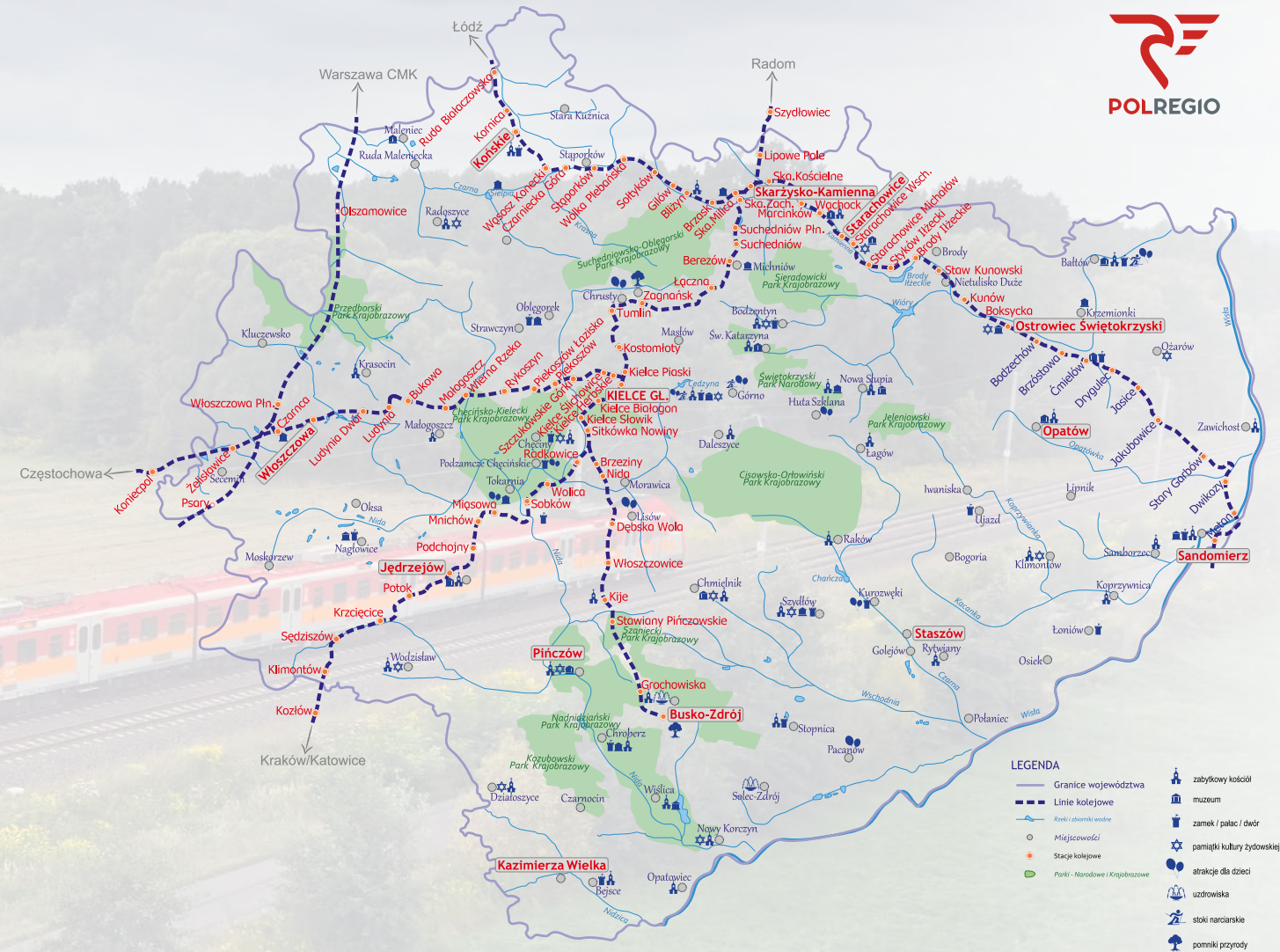
We are systematically upgrading our trains and consistently carrying out new investments. We are currently implementing an EU co-financed project for the purchase of 4 Electric Multiple Units in the Świętokrzyskie Voivodeship.

Details on our website www.polregio.pl

In cooperation with the Marshal's Office, we are also increasing the frequency of connections on selected routes. You can notice many positive changes, such as modern air-conditioned trains purchased by the voivodeship authorities, as well as the extension of the transport offer and the launch of new connections, e.g. **Kielce Główny – Radom Główny** or **Kielce Główny – Włoszczowa Północ – Łódź Fabryczna**.

For the convenience of our customers, we have launched a free, state-of-the-art POLREGIO app for Android and iOS mobile devices to purchase tickets online. Together, the app and the www.bilety.polregio.pl service create a convenient web-based ticket sales system.

For visitors, travel by train in the Świętokrzyskie Voivodeship is best combined with bicycle travel at a reasonable price. The majority of POLREGIO trains have designated racks for transporting bikes. The company is bike-friendly and facilitates transport to places where participants of bike events set off on their rides.

POLREGIO S.A. Świętokrzyski Zakład w Kielcach /
Plac Niepodległości 1, 25-506 Kielce
tel. +48 782 555 700; www.polregio.pl

str. 10 page 10

MANUFATURA SŁODYCZY „MAGIA KARMELU”
SWEET FACTORY „MAGIA KARMELU”

str. 11 page 11

BASENY TROPICALNE BINKOWSKI RESORT
BINKOWSKI RESORT TROPICAL POOLS

str. 14 page 14

MUZEUW MINERAŁÓW I SKAMIENTAŃCÓSI
MUSEUM OF MINERALS AND FOSSILS

str. 15 page 15

ŚWIĘTOKRZYSKA ZAGRODA KULTURY – HARMONIA
HARMONIA ŚWIĘTOKRZYSKA CULTURAL HOMESTEAD

str. 16 page 16

PARK ROZRYWKI I MINIATUR – SABAT KRAJNO
SABAT KRAJNO AMUSEMENT AND MINIATURE PARK

str. 17 page 17

KOMPLEKS ŚWIĘTOKRZYSKA POLANA
THE ŚWIĘTOKRZYSKA POLANA COMPLEX

str. 18 page 18

CENTRUM NAUKI LEONARDO DA VINCI
LEONARDO DA VINCI SCIENCE CENTRE

str. 29 page 29

OPATÓW

str. 31 page 31

PODZIEMNA TRASA TURYSTYCZNA W OPATOWIE
UNDERGROUND TOURIST ROUTE IN OPATÓW

str. 32 page 32

ZAMEK KRZYŻTOPÓR W UJEZDZIE
KRZYŻTOPÓR CASTLE IN UJAZD

str. 35 page 35

ŻYWE MUZEUM PORCELANY W ĆMIELOWIE
THE EXPERIENCE MUSEUM OF PORCELAIN IN ĆMIELÓW

str. 36 page 36

ZAMEK ĆMIELÓW
ĆMIELÓW CASTLE

str. 38 page 38

MUZEUW HISTORYCZNO-ARCHEOLOGICZNE W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYSKIM
HISTORICAL AND ARCHAEOLOGICAL MUSEUM IN OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI

str. 39 page 39

BAŁTÓW – KOMPLEKS TURYSTYCZNY
BAŁTÓW TOURIST COMPLEX

str. 41 page 41

SZYDŁÓW

str. 42 page 42

MUZEUW ŚLIWKI. MANUFATURA ŚLIWKI W CZEKOLADZIE
PLUM MUSEUM. MANUFACTURE OF PLUMS IN CHOCOLATE

str. 48 page 48

ŚWIĘTOKRZYSKIE I NADNIDZIAŃSKIE PARKI KRAJOBRAZOWE
THE ŚWIĘTOKRZYSKI AND NADNIDZIAŃSKI LANDSCAPE PARKS

str. 50 page 50

BUSKO-ZDRÓJ

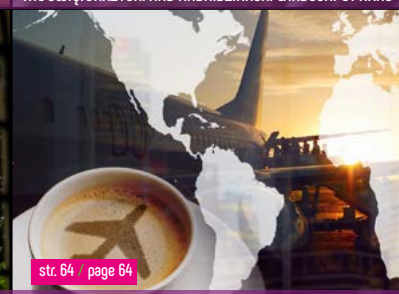
str. 51 page 51

BASENY MINERALNE W SOLCU-ZDROJU
MINERAL POOLS IN SOLEC-ZDRÓJ

str. 59 page 59

ĘKOMUZEUW IM. J. PAZDURA W STARACHOWICACH
JAN PAZDUR ECO-MUSEUM IN STARACHOWICE

str. 64 page 64

LOTNISKO WARSZAWA-RADOM
WARSAW-RADÓM AIRPORT

str. 66 page 66

PODRÓŻ Z POLREGIO S.A.
TRAVEL WITH POLREGIO S.A.